Budapest, 1903. Nyolcadik évfolyam. 178. szám. Csütörtök, julius 2.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25. | Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. | Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. | Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A MŰVÉSZET TÁRA

Az utód.

Budapest, julius 1.

(v.) Magasztalja Széll Kálmánt — az utód. Fogadkozik, hogy nyomdokaiba lép, — megint az utód. S ugy indul meg, hogy mindjárt az első lépésnél belegázol Széll Kálmán legbecsesebb alkotásába, — ismét csak az utód. No ez derék utód. És sokat igérő utód. Tegnap kisült a turpisság, hát ma mentegetőzni kellett. Rakovszky István, aki nyilván azért atyáskodik felette, mert szinliberálisnak tartja, megtette neki — bizonyára kéretlenül — azt a baráti szolgálatot, hogy kérdést intézett hozzá, miben is áll hát az elsinkófált nemzeti garancia ügye. Mire aztán ő excellenciája megadta — bizonyára hevenyészetten — a feleletet. Hogy az 1899: XXX. törvénycikkben biztositott nemzeti vivmányokhoz a világért sem akar nyulni. Az elv, hogy idegen állammal szerződési tárgyalásokat kezdeni az uj vámtarifa elkészültéig nem szabad, ez a nagy garanciális elv sértetlenül fennmarad. De célszerüség okán muszáj kivételt tenni az elv alól. Hogy mennyi lesz a kivétel és mekkora terjedelmü, azt előre nem mondja meg a kegyelmes ur. Azt majd megtudjuk — annak idején. A bizalom nevében tiltakozik az ezen tul menő kiváncsiság ellen. Bizalmat pedig egyformán követel mindenkitől. A kormánypárttól, mert a kormányban bizni kutyakötelessége. S az ellenzéktől még inkább, mivelhogy tőle kapta miniszterelnöki kinevezését, ő felsége azt voltaképp csak ellenjegyezte. Igy hát érje be most ki-ki azzal, hogy lesz kivétel, mely az elvet keresztülhuzza. Megnyugtatásul ennyi is elég. A többit igazán be lehet várni.

Rakovszkynak a válasz nagyon tetszett. A szabadelvüpártnak is. Az összhang gyönyörü volt. És lélekemelő. Ezelőtt három héttel még nem állt ily dicsően a dolog. Ha *akkor* kivánja Ausztria, hogy — vigye ördög az uj tarifát — lépjünk valahára alkudozásra a külfölddel: azt felelte volna egész Magyarország kormányostul, többségestül, ellenzékestül: „Tessék, de akkor Marcheggnél tüstént kibuvik a földből a magyar vámsorompó.“ Ilyen kellemetlen volt akkor még ez a Magyarország. Ma bezzeg a vámsorompónak szánt fából vérpadot ácsolnának azok számára, akik ama nemzeti jog mellé állanak. Hát nem lélekemelő ez a változás?

Denique a tény az, hogy gróf Khuen-Héderváry kikezdi a legfontosabb nemzeti garanciát, melyet gazdaságpolitikai téren Széll Kálmán vivott ki a nemzet számára. Hiába mondja nekünk szelid ábrázattal, hogy hiszen ártatlan dolog az egész, mert csupán alkudozásról van szó *egyelőre* (már megint ez az *egyelőre!*), a kész szerződést nem fogják az uj tarifa elkészülte előtt törvénybe iktatni. Hát lehet, hogy ez igy egymagában ártatlan dolog. De sehogysem ártatlan, sőt végzetesen veszedelmes az, hogy ki akarják mondatni a törvényhozással, *hogy ama garanciális törvény éppenséggel nem érinthetetlen* s hogy a gazdasági célszerüségnek tetszés szerint megkonstruálható szempontjából bármikor lehet rajta tágitani. Ma persze hogy ilyen ártatlan dologgal kezdik. *A Wertheim-szekrényeket sem fejszecsapásokkal szokás feltörni, hanem megfurják hajszálvékonyságu acélfurókkal.* Csak legyen meg ez az ártatlannak mondott precedens, majd következik aztán a nemzet számára kivivott jogoknak gyökeres kinullázása. Még pedig — beállok im Cassandrának — a következő módon. Az 1899: XXX. törvénycikknek a csucspontja az a rendelkezés, mely *az összes gazdasági egyezményeknek* — mind az Ausztriával, mind a külfölddel kötendőknek — *egységes lejáratot biztosit* s ennek megszegése esetére Magyarország számára kifejezetten fenntartja a vámsorompók azonnali felállításának jogát. Az önálló vámterület e garancia nélkül üres khiméra. Mert ha nem kapunk egyazon pillanatban szabad kezet ugy Ausztriával, mint a külfölddel szemben, ha vagy a vámközösségi lekötöttség tart tovább, mint a külföldi szerződések, vagy emezek nyulnak tul a magyar-osztrák vámszövetség idején, akkor akarva sem ránthatjuk ki magunkat a közös vámterület polypkarjaiból s akkor meg lesz ugyan a törvényes jogunk az elszakadásra, aminthogy megvolt eddig is, de ezt a jogunkat nem effektuálhatjuk, aminthogy eddig sem effektuálhattuk soha. Annak tehát, hogy létrejöjjön az önálló vámterület, vagy hogy létrejöhetésének nyomása alatt valahára kifogástalan kiegyezést érhessünk el, a legfőbb feltétele: *a lejárati határidők egysége s az e réven számunkra beálló teljes cselekvési szabadság.* S ily módon az 1899: XXX. törvénycikkben Széll Kálmán elhozta az országot az önálló vámterület küszöbére. Igy kell felfogni a Széll Kálmán hires garanciális törvényét.

És mi történik már most, ha gróf Khuen-Hédervárynak sikerül e törvény ércfalába rést törnie? Akkor megvan a precedens arra, hogy célszerüségi szempontból lehet változtatni az eddig változtathatatlannak hitt törvényen. A szerződések kialkuvásánál pedig majd lesz rá gondja az osztrák diplomáciának, hogy ez vagy az a hatalom a többi szerződéstől eltérő lejáratot követeljen. S akkor ismét eléállnak ugyanazzal az okoskodással, amelylyel ma kapacitálgatott az utód, hogy hiszen az elv megmarad, de célszerüségi okból meg kell engedni egy-két kivételt. Ezek a kivételek pedig — elég belőlük különben *egy* is — már ipso facto *megbontják a lejáratok egységét* s ezzel ismét hosszu időre meghiusul az önálló gazdasági berendezkedés tekintetében a nemzet cselekvési szabadsága. Akkor aztán hegedültek megint az önálló vámterületnek. És megmarad megint számunkra a puszta *jog*, a valósággá át nem váltható irott malaszt. És Magyarország ismét visszasülyed a türelmes birka szerepére, amelyről Ausztria a gyapjat az utolsó szálig lenyirja.

Ime, az utód dicsőséges munkája. Széll Kálmán elhozott minket egy arasznyira az önálló vámterülethez. Az utód visszadob onnan ezer mértföldnyire. De azért magasztalja Széll

TÁRCA

Május.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Pásztor Árpád.*

Kedves barátom! Bizonyára különösnek fogja találni, hogy tizesztendei házas együttlét után egy egyszerü, asszonyos levélben bucsuzom el öntől, hogy házába soha többé ne térjek vissza. Az évek elrepültek s ha visszafelé, a multba tekintek, nem találok semmit sem, ami csak egy pillanatra is azt sugná: — Maradj! Gyermekünk nincs, akiért érdemes volna az ön oldala mellett tovább számiálgatni az elmuló időket, és más megoldást nem találtam, mint hogy minden szinpadi és világi tragédia és jelenet nélkül eltávozzam, észrevétlenül, titokban.

Miért? Nem volt-e mindenkor jóságos, szerető hozzám, nem igyekezett-e kedvemben járni, nem voltam-e mindig a maga szőke kis mindene? . . . De igen, de igen . . . És nekem mégis mennem kell.

Emlékezik-e, mikor megkérte a kezemet? Tizennyolcesztendős gyerekleány voltam. Szentimentális, mint egy tavaszi alkonyat, ábrándozásra hajló, aki elpirult első kérdésére és szinte öntudatlanul a felesége lett. Barátom, maga akkor már negyvenéves volt. Férfi, aki végigjárta a szerelem utjait, ösmerte minden kinját és kéjét, átörtetett minden élvezetén és örömén s mikor megelégelte a mulatságot, azt mondotta magában: „Most már elég! Nézzünk feleség után“.

Igy találkoztunk. Huszonkét esztendő korkülönbség volt közöttünk. Nekem tetszett társadalmi állása, tudtam, hogy jómódu, szép férfi volt, tehát engedtem. Hogy szerettem-e? Azt hiszem, nem. Talán a házasság iránt való kiváncsiságom kergette belém a szerelem érzését, vagy szüleim rábeszélése vezetett karjaiba . . . Nem tudom már egészen bizonyosan.

De egy beszélgetésünkre ma is emlékezem. Őszre hajlott már az idő és mi künn járkáltunk a Városligetben. Kedves, langyos szellők imbolyogtak körülöttünk, bágyadt napfény ragyogta be a lombokat s mi elgondolkozva ballagtunk a homokos utakon. Egyszerre megszólalt:

— Lássa édes, maga május, én pedig szeptember vagyok. Hiszi-e, hogy ez a két hónap voltaképpen egy és összeillő?

— Nem értem! — feleltem.

Erre magyarázni kezdte.

— Májusban éppen olyan világoskék az ég, mint most szeptemberben, éppen olyan langyosak a szellők és éppen ilyen lombosak a fák. Május is, szeptember is derült, verőfényes, mosolygó, voltaképpen csak a neve más mindegyiknek, de a hangulata egy . . . Hiszen a májusi virágok nagy része szeptemberben ujra nyit. En édes, kis Májusom, ezért illünk mi össze . . . En a September, maga a Május . . .

És attól az időtől kezdve Májusnak hivott. Azután a felesége lettem. Megkezdődött az uj, boldog élet. Örültem az otthonnak, a szép lakásnak, rendezgettem, büszke voltam, mint a gyermek uj játékszerére, valami kellemes érzés fogott el, mikor kimondtam:

— Megyek haza . . . Vár a férjem . . . Az uram . . . A lakásom . . . A szobalányom . . .

Ezer ujdonsága, szépsége volt a házaséletnek és én gondtalan, vidám és megelégedett voltam. Igy multak el az évek. Huszonnyolcéves lettem, maga ötven . . . És egy napon felpillantottam. És megdöbbenve láttam, hogy velem szemben egy öreg ember ül. A pillantása bágyadt, az arca ráncos, a haja fehér . . . Hogy eddig mindezt nem vettem észre? Miképpen történt mindez? Mért kell éppen most meglátnom, hiszen az lehetetlen, hogy tegnapról mára állhatott be ilyen változás? És mintha valami hideg borzongás reszketett volna bennem végig. Mintha kettőnk közé egy láthatatlan szellem lopódzott volna, ettől a pillanattól öregnek és szomorunak láttam. Mit keressek ennek az embernek az oldalán? Joga van-e, hogy megtartson maga mellett? Kötelességem-e, hogy mellette maradjak? Igy viaskodtam önmagammal és tanácsot kértem minden pillanattól. A szerelem, mint valami vándormadár ősz felé, észrevétlen elszállott mellőlünk, s akárcsak egy kereskedőcég két társa, olyan életet éltünk. A háztartás volt az üzlet, azon kivül mindenki a maga utjain járt. Mikor estefelé ki szerettem volna menni a kertbe sétálni, maga már fázott, mikor szinházba akartam menni, maga fáradt volt, untatta a bál, a mulatság . . . Két véglet lettünk, akik sohase találkozhatnak.

És ekkor bekövetkezett a fontolgatás, a mér-

Lapunk mai száma tizenhat oldal.

Kálmánt. S mennyre-földre esküdözik, hogy csak az ő nyomdokain kiván haladni.

Felmerül bennünk egy rettenetes gyanu. Vajjon igazán a katonai javaslatok miatt bukott meg Széll Kálmán? Vajjon nem azért kellett-e őt ezen az ürügyön láb alól eltenni, hogy az utód kitéphesse a magyar törvénykönyvből ezt az Ausztriára nézve kellemetlen lapot? Mindenesetre feltünő, hogy az utódnak olyan simán adták meg az ujonctöbblet visszavonásának engedményét, holott Széll Kálmán a világon semmiféle engedményt nem kapott. Vajjon ez nem leli-e magyarázatát abban, hogy az utód ím, megcselekszi azt, ami Ausztriának nagyon jól fog esni, ha Magyarország ki talál majd ismét kivánkozni a közös vámterületből?

Beköszöntő részletekben.

Budapest, julius 1.

A Khuen-Héderváry-kormány viszontagságos beköszöntőjének ma volt a második napja. Az ellenzék folytatta a barátságtalan *fogadjistent* s a szcéna nem volt olyan zajos, mint tegnap, de nem kevésbé érdekes. A terem külső képe kevéssé változott. A honatyák padjai egészen megteltek s a karzatokon is még egyszer annyi néző volt, ahánynak helyről gondoskodott az épitő Ebben különösen a hirlaptudósitók páholya excellált. Talán nincs is Budapesten annyi ujságiró, ahány ember ebben a két zugban szorongott. Egy csomó ismeretlen ur telepedett közénk, perfekt otthoniassággal zavarva az izzadó tudositókat munkájukban. Ez különben már annyira hozzátartozik a nevezetes ülések fiziognomiájához, hogy alig merünk tiltakozni ellene, nehogy megsértsük a vendégeinket.

A folyosó már jókor reggel vihart igért. Nagy sürgés-forgás, hangos vitatkozás jelezte, hogy nem lesz ma hétköznapi ülés, hanem lesz részünk ma is olyasmiben, ami nem éppen stilszerü járuléka egy kormány beköszöntőjének. Ugy is lett. Az uj kabinettel, amely azzal jött, hogy rendet csinál, megesett, hogy bevonulásának első napján végképpen felfordult minden rend és a második napon éppenséggel nem fordult vissza. Sőt folytatódott a felfordulás teljes erővel. Uj kormány, uj obstrukció. Az előbbitől egyelőre csak abban különbözik, hogy *Széll* Kálmán helyett gróf *Khuen-Héderváry* áll vele szemben és hogy ezzel a mérge nem lett kisebb, hanem erősen megnövekedett.

Az obstrukciós recept szerint természetesen napirend előtt való felszólalásokkal kezdődött az ülés Kezdte pedig nem is az obstruáló szélsőbal, hanem az obstrukció ellen fordult néppárt. *Rakovszky* István tette szóvá a napirend előtt — a napirendet. A miniszterelnök programmbeszédjével foglalkozott tudniillik, annak is azzal a részével, amely a Széll-formula kilyukasztását igéri. Rakovszky nyilatkozatot kivánt erre nézve a miniszterelnöktől, aki nyomban nyilatkozni is akart. Előbb azonban *Polónyi* Géza vetett közbe egy kis kritikát az elnök eljárásáról, erősen kifogásolva, hogy a napirend tárgyához engedett felszólalást napirend előtt, amivel módot adott arra, hogy Rakovszky megelőzze a sorrendben azokat, akik előtte iratkoztak fel. Kritikájának és főleg az azt kisérő közbeszólásoknak olyanféle ize volt, mintha valami kieszelt dolgot gyanitana a szélsőbal, de ez a gyanu nyilván nem volt alapos. Az azonban bizonyos, hogy gróf *Khuen-Héderváry* jól el volt készülve a kérdésre, mert Polónyi felszólalása után és az elnök magyarázó megjegyzései után azonnal felelt Rakovszkynak, még pedig nagyon kimeritően és a tegnapi kinos vergődés után meglepő folyékonysággal. A szélsőbal nem igen zavarta, a jobbfelen pedig nehányan megkönnyebbülve helyeseltek. Elüljárt ebben *Lukács* László pénzügyminiszter, aki olyan odaadással támogatta a miniszterelnököt, mint a jó tanitó vizsgázó növendékét.

Rakovszky István rövid észrevétele után még *Kossuth* Ferenc is felszólalt soronkivül, noha nem jelentkezett előre, mert szokása ellenére későn jött. (Pártjának háromtagu engesztelő küldöttségét fogadta otthon.) Ezután egyelőre lezáródott a Széll-formula vitája.

A napirend előtt való felszólalások sorát *Nessi* Pál fejezte be, aki izzó temperámentummal ostromolta meg az uj honvédelmi minisztert a tartalékosoknak mezei munka idején való behivása miatt, amelyet még Fejérváry rendelt el. A fess katonaminiszter nyugodtan állotta az első rohamot és katonás rövidséggel jelentette ki, hogy sürgősen megvizsgálja a dolgot és annak idején jelentést tesz a Háznak. Az *annak idején* azonban nem tetszett a szélsőbalnak.

— Most mondja meg, mi az álláspontja? — kiáltották feléje egyszerre vagy huszan.

Nessi pedig szót kért azon a cimen, hogy a miniszter félreértette a kérdését és követelte, hogy feleljen azonnal, ne aratás után, amikor már késő lesz. *Kolossváry* azonban nem hajlott a nógatásra és igy ez az incidens csattanó nélkül mult el.

A napirendnek *Barabás* Béla volt az első szónoka. Rendkivül hevesen támadta a miniszterelnök programmját, meglehetős rekordot érve el az elnöki rendreutasitások terén.

A szokásos szünet után pedig nagy mozgás közben állott fel *Tomasics* Miklós, az uj horvát miniszter, hogy bátor szóval véget vessen annak a kényelmetlen állapotnak, hogy ő legyen az ellenzék dühének legfőbb céltáblája. Tomasics fegyelmezett észjárásu, gyakorlott szónok és szivesen beszél, amiben erősen elüt összes eddigi elődjeitől. A horvát miniszterek eleddig szelid, szótalan, békességes urak voltak, akiket az ellenzék is békében hagyott. Mindössze az volt a funkciójuk, hogy ott legyenek és erre is csak akkor volt szükség, ha más miniszter nem volt a teremben. Előkelő nyugalommal teljesitették ezt a hivatást *Pejácsevich* László, a jó öreg *Bedekovich* Kálmán, meg a szeretetreméltó *Josipovich* Imre, aki tán csak egyszer szólalt meg hosszu miniszterssége alatt és akkor is mindjárt megbukott. Mintha a horvát miniszter sorsa közös volna a hattyuéval, amelynek első dala az utolsó is. *Cseh* Ervin pedig még a hattyudalig sem jutott el. És most *Tomasics* siet megtörni a régi hagyományt. Az igaz, hogy a szélsőbal még jobban sietett, megkeseritvén miniszterségének mindjárt első perceit. Az uj horvát miniszter azonban nem hagyja magát. A Bedekovichok, Josipovichok utódja egy cseppet sem érzi magát hattyunak, nem fél attól, hogy mihelyt megszólal, elmulik; sőt épen azért szólal meg, mert élni akar. Nem a rendes helyéről beszélt, ahonnan hátat kellett volna fordítania ellenfeleinek, hanem a középső zsölyéből, hogy farkasszemet nézhessen velök. És bátorsága imponált. Eleinte meg-megzavarták, sőt helylyel-közzel percekig félbeszakitotta az ellenzék haragos zugása, de végre is meghallgatták és ez már maga is siker.

Amit mondott, annak az a veleje, hogy eszeágában sem volt sérteni a magyar nemzetet, mikor azzal argumentált, hogy előbb huszmillió tiszta magyar legyen s csak azután érvényesitsük a nemzeti nyelv jogát a hadseregben. Ez csak *egy* ellenargumentum volt egy hosszu beszédben egy másik argumentumra. Hogy is akarta volna sérteni a magyar nemzetet, mikor a horvát nemzet sokkal kisebb a magyarnál, igy hát sokkal jobban sértené az a kicsinylés. Miniszter pedig nem *ezért* az argumentumáért lett, hanem *ennek ellenére*, mert ezt Khuen-Héderváry sem helyeselte. Hogy mégis őt ajánlotta horvát miniszternek, annak nyilván az az oka, hogy ismeri régóta az ő intencióját, amely nem más, mint az igazi magyar-horvát testvériség megteremtése.

A beszéd hangja nyugodt volt s teljesen korrekt, s a végén a szélsőbalon is bizonyos csillapodás volt észrevehető, a jobboldaról pedig sokan siettek gratulálni Tomasicsnak.

És most következett az ülésnek ragyogó befejezése, amely az immár kétnapos bemutató leverő sivárságába egy vigasztaló, meleg szint vegyitett: *Eötvös* Károly beszédje. A *vajdával* ma ujra megesett az, amiben eddig is nagyon sokszor volt már része az ő fényes parlamenti pályáján: megint konstatálták róla minden oldalon, hogy ma különösen jó napja volt, hogy ma különösen elemében volt. Hogy miért *különösen*, azt igazán nem lehet tudni. Mert hiszen az a különös voltaképp, ha egyszer-egyszer az is megesik vele, hogy nincs egészen elemében. (Aminek persze sohasem ő az oka, hanem az idegen *elem*, amelybe belejutott. Ilyen volt például az utóbbi hónapok áldatlan obstrukciója.) Hanem az már ugy van, hogy valahányszor Eötvös Károly, a parlamenti humornak istenáldotta nagymestere, minden időknek egyik legnagyobb szónok-müvésze megszólal, mindannyiszor ugy hat, mint valami reveláció, mint valami boldog meglepetés, amely üdit és fölemel. Egyszóval, *Eötvös* Károlyt, aki harminc esztendő óta ékessége a magyar politika fórumának, mindannyiszor valósággal *fölfedezik*, valahányszor megszólal. Mert az ő egyénisége a maga kimerithetetlen gazdagságában mindig uj marad, mindig friss szenzációval szolgál a bámuló hallgatóságnak.

Igy volt ez ma is. Hatalmas támadást intézett az uj kormányelnök ellen, akit kivált azon a cimen vett vivisectio alá, hogy mi módon csöppent ő hát ide miközénk. Ezelőtt kilenc évvel is ránk küldték, de akkor nem kellett senkinek, a legkevésbé Darányi Ignácnak. Most megint ránk küldik s ma már kell a többségnek is, Darányinak is. Hát mi változott meg azóta? — kérdezte harsogó kacaj közepette a vajda. Aztán azt fe-

---

legelés időszaka, mikor kutatni kezdtem a társada mi szokásokat és formalitásokat, vajjon joga van-e ahhoz egy negyvenéves embernek, hogy feleségül vegyen egy tizennyolcesztendős lányt? Vajjon szeretik-e azok a szülők gyermeküket, akik ilyen házasságba beleegyeznek, mert mire a nő eléri igazi asszonyi mivoltát, mire életre, asszonyiságra fejlődik, a férfi már rommá lesz, akinek inkább gondozóra, mint feleségre van szüksége. És ugy érzem, hogy az a sok konvenció, mely ilyenkor férjet és feleséget együtt tart, nem más, mint hazugság.

Miért hazudjunk hát egymásnak?

Filozofálgatásom közben arra az eredményre jutottam, hogy a mi házaséletünkben egyetlen parancsszóra kell csak hallgatnom és ez a vér parancsa. Testben és lélekben idegenek vagyunk mi egymáshoz, csak egy esküvés, igéret tart bennünket össze, egy igéret, mely nem szólhat örök időkre, mert az ellenkezés volna a természettel. És, kedves barátom, ilyen körülmények között az ön oldala mellett még más okom is volt, mely elhatározásomat megszilárditsa. A mi szerződésünk nem volt igazságos. Maga akkor jött már hozzám és értem, mikor megunta már a világot, a szerelmeket, mig én naivságomat, ártatlan érzéseimet adtam oda . . . Nekem az élet még adósom és jogom van hozzá, hogy követeljem tartozásomat.

Hova megyek, mit teszek? — még nem tudom. Vagyoni függetlenségem megvan, mint ahogy a multban is megvolt és ezen a cimen is teljesen szabadon rendelkezhetem magammal. Ezt csak a legfontolgatóbb moralisták miatt mondom el, mert ha nem igy volna, akkor is teljesen nyugodtan válnék el, hiszen ugy is önnél marad ifjuságom tiz legszebb esztendeje.

Azok az álmok és ábrándok, melyek egykor a gyermekleány képzeletét hevitették, már messzetünnek. Jött az élet a maga erejével és igazságaival s nekünk embereknek egyedül csak azt kell követelnünk, amire az élet tanit. Lehetetlen, hogy továbbra is együttmaradjunk. Tudom, hogy rossz asszonynak, rossz feleségnek fognak tartani, tudom, hogy sok ajtó be fog zárulni előttem, melyek eddig tisztelettel voltak kitárva, tudom, hogy a világ el fog ítélni, és elhatározásom mégsem másitom, nem másithatom meg. Az ember önmagáért született, nem pedig azért, hogy mások ítélkezzenek tetteiről. Amit én jónak látok, az az én igazságom.

Hogy megnyugtassam az elmult tiz esztendőre, soha meg nem csaltam. Szeretőm, kedvesem nem volt és most sem tudom, ki az, akihez ujra lekötöm magam.

Hát Isten vele!

Ami minket egymáshoz köt, az csak a mult lehet, csak az emlékek. A jövendőben nem találkozhatunk. Lelkünk egyetlen pillanatban egyesült csak: ösmerkedésünk pillanatában. Mindkettő derült, mosolygó, verőfényes volt, talán a remények ugyanazon virágai nyilottak bennük és abban a pillanatban én is ugy éreztem, hogy május és szeptember összeillenek.

Egyet azonban mindaketten elfelejtettünk. Pedig oly természetes.

Május után junius következik, szeptember után pedig október.

Felejtse el a kis

Májusát.

———

szegette, kinek a felelőssége fedezi azt a még fel nem deritett folyamatot, mely Széll Kálmán lemondása elfogadásának percétől az uj kormány létrejöttéig ment végbe. Eötvös Károlynak csodásan megkonstruált szeme im meglátta azt, amit ő előtte senki megpillantani nem tudott: a *kérdések kérdését*. Ez a théma, melyet a vajda buvárese hozott fel a mélységből, nem fog egyhamar letünni a közvitatkozás napirendjéről. Fordulatos beszédét a vajda gyönyörü polémiával fejezte be, amelyben Nagy Ferenccel és Zichy Jánossal szemben kiemelte a jól felfogott szabadelvüség nemzeti feladatait. Beszédét végesvégig a Ház feszült figyelme s osztatlan eszthétikai gyönyörüsége kisérte. Hálás szivvel jegyezzük fel, hogy a nagy müvész, a nagy humorista az uj kabinet keserü mézesheteit megédesitette — nekünk.

A képviselőház ülése julius 1-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert.

A *kormány részéről jelen* vannak: gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Lukács* László, *Darányi* Ignác, *Kolossváry* Dezső, *Tomasics* Miklós, *Láng* Lajos.

Elnök: Megnyitja az ülést. Felolvassák és hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét mely után az elnök jelenti, hogy *Veszi* József lemondott a véderő-bizottságban elfoglalt tagsági állásáról.

Endrey Gyula (jegyző): Felolvassa a függőben levő interpellációk jegyzékét.

Elnök: Jelenti, hogy napirend előtt *Rakovszky* István és *Nessi* Pál kértek szót.

(Az 1899 : XXX. törvénycikk.)

Rakovszky István: Az 1899 : XXX. törvénycziknek a miniszterelnök által kilátásba helyezett megváltoztatása ügyében kérdést intéz a miniszterelnökhöz. A szóban forgó törvénycikk pártközi egyezményből ered, változtatni is tehát csak ugy lehet rajta, ha ebbe az összes pártok beleegyeznek. (Felkiáltások balról: A néppárt már megint paktizik!) A szóbanforgó törvény az ország vitális érdekeit érinti, lehetővé teszi az önálló alapon való gazdasági berendezkedést. Erről lemondani nem lehet. Kéri tehát a miniszterelnököt, hogy az 1899 : XXX. törvénycikk megváltoztatására irányuló szándékáról adjon fölvilágositást. (Helyeslés a néppárton.)

Polónyi Géza: A házszabályokhoz szól. Nem helyesli, hogy napirend előtti felszólalás tárgyává teszi Rakovszky azt, ami a napirend keretébe tartozik. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Akik a napirendhez iratkoztak fel, azok elestek a joguktól és ez házszabályellenes. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Ő is azon a nézeten van, hogy a napirenden levő tárgyak érdemléhez napirend előtt felszólalni nem helyes. (Helyeslés.) Azonban most minthogy egy pártnak megállapitott jogköre szempontjából kért tőle szót a felszóláló képviselő, nem tartotta volna helyesnek tőle a jogot megvonni. (Élénk helyeslés a középen. Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Gróf **Khuen Héderváry** Károly: Egyenesen felel Rakovszkynak. A szóbeli tárgyalásáról előadottak megfelelnek azoknak, amiket itt előadott.

Gabányi Miklós: Jó lenne azokat visszaszivni.

Gróf **Khuen-Héderváry** Károly: A szóban forgó intézkedésről azonban tanácskozásaiban nem beszélt. Csak később jött rá arra, hogy a kiegyezési javaslatok tárgyalására a nyáron (Helyeslés a középen.) és akkor erre az intézkedésre nem lesz szükség. Csak miután azt hitte, hogy a kiegyezést nem tudják a szünet előtt letárgyalni, utat szeretett volna találni az ország érdekeinek megóvására. Nem is az 1899 : XXX. törvénycikk elveinek megváltoztatásáról van szó. Hiszen annak a célja tulajdonképpen már el is éretett. Ez azért létesitetett, hogy az ország érdekeinek megfelelő vámtarifa megkötése biztositassék az Ausztriával való kapcsolatunkban. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Nem lehet semmit sem érteni. Beszéljen hangosabban!) Széll kinyilatkoztatta, hogy a paktum, miután elérte célját már konsumáltatott (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: A törvény megvan!) Az alkotmányos életnek is jobban megfelel, ha a Ház elő hozza propozicióit, mint ha a pártok közötti egyezséggel jöt létre a törvény. A tárgyalások sima lefolyása érdekében ő a pártok vezéreivel szivesen érintkezik, ha ennek szükségét látja. Az Olaszországgal kötendő szerződésre vonatkozólag is gondoskodni kellene, mert ez az év végén jár le. Nem szerződéskötésre akart kérni engedélyt, hanem az előkészitő tárgyalások megtételére, amelyek nem kötnek senkit, sem a Házat. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Molnár Jenő: Ahhoz nem kell felhatalmazás.

Gróf **Khuen-Héderváry** Károly: Ez csak lehetővé tenné aztán a szerződéskötést. Reákerülhetne aztán arra is a sor, hogy egyes szerződések megkötésére külön kérné a felhatalmazást (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ahá! Ahá!) Arra akarta ezzel a figyelmet felhivni, hogy mi történnék akkor, ha a szerződések kötésére kerülne az ország érdekében a sor. Nem gondolt arra, hogy ez a kivételes intézkedés elenkezésben lenne az 1899 : XXX. t.-c. szellemével, nem gondolt arra, hogy szerződéskötésre adjanak felhatalmazást. Az ország érdekét tartotta szem előtt. Azt hiszi, hogy ezzel a vállalattal megnyugtathatja a Házat. (Helyeslés a középen.)

Rakovszky István: Itt a törvényhozás előtt parlamentáris uton kell létrejönnie a törvénynek, ez azonban nem zárja ki azt, hogy előzőleg a pártok vezérei megbeszélgettassanak és a pártok ehhez egyhangulag hozzájáruljanak. (Helyeslés a néppárton.)

Báró **Kaas** Ivor: Egyhangu hozzájárulás szükséges!

Kossuth Ferenc: Az általános vámtarifa, amely már lejárt, az ország érdekeit nem védelmezi meg. Kijelenti, hogy a törvény garanciájában egy nagy védelmi fegyvert lát és ezért nem hiszi, hogy ettől a többség is meg akarja fosztani az országot. Nem mond addig véleményét, mig nem láthat tisztán.

(A póttartalékosok behivása.)

Nessi Pál: Az az ur, aki a honvédelmi miniszteri székből távozott, nyilt törvényszegést követett el. A póttartalékosokat az aratási munkálatok alatt gyakorlatra hivta be. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Adatokkal szolgálhatunk!) A 44. és 29. ezredben és a 67. hadkiegészitő parancsnokság területén történtek ezek a visszaélések. Az uj miniszter magyar ember, husz év óta vár már a nemzet egy magyar honvédelmi miniszterre. Ha az uj miniszter a nemzettel érez, ezt most megmutathatja, ha intézkedik a mezei munkások érdekében, hogy azok be ne hivassanak és adjon megnyugtató választ. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kolossváry Dezső: Sürgősen fog előterjesztést magának tételni és jelentést tesz a t. Háznak. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon: Felkiáltások. Mikor? Most van az aratás!)

Polónyi Géza: Azt szeretnők tudni, hogy milyen véleményben van a miniszter. Mi az álláspontja?

Nessi Pál: Ő sürgős intézkedést kér a miniszterelnöktől és az álláspontjának a megismerését szeretné tudni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Fő kiáltások: Azt mondja meg, hogy helyesli-e a behivást, vagy nem!)

(Egy jelentés.)

Szentiványi Árpád: Jelenti a batodik birálóbizottság, hogy Kálosi József megbizólevelét a 30 nap fenntartásával igazolta.

Hertelendy László jegyző: Jelenti, hogy Várady Károly jegyzett be interpellációt.

Elnök: A jelentés tudomásul szolgál.

(Vita a programm felett.)

Barabás Béla: Mielőtt a miniszterelnök programmját birálná, szólni kiván a honvédelmi miniszterrel. Ezt a légkört, ami itt e Házban uralkodik, a honvédelmi miniszternek előbb még meg kell szoknia. Más ez mint amilyenben ő eddig élt. Kérdés intéztetett a honvédelmi miniszterhez egy igen fontos kérdésben, amelyre a miniszter ur nem adott érdemleges választ. (Ellentmondások a jobboldalon.) Pedig erre választ kellett volna adnia és legalább álláspontja? kellett volna előadnia, mert az még sem járja, hogy a törvény világos rendelkezéseit egyenesen kijátszszák. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök programmjáról szólva, mindenekelőtt a miniszterelnök személye ellen tesz kifogást. A miniszterelnök viszonyainkat nem ismerheti, mert husz évig távol volt tőlünk. (Ellenmondások a jobboldalon, helyeslés a baloldalon.) De érzéseivel is távol van tőlünk, politikai multja nem nyujt garanciákat a nemzet jövőjének. Elidegenitette tőlünk Horvátországot, a magyar nevet ott gyülöltté tette és erőszakos kormányával forradalom elé állitotta Horvátországot. (Ugy van! a bal- és szélsőbalon, nagy zaj és ellenmondás a jobboldalon.) A hatvanhetes kiegyezés létesitésénél Deák Ferencet az vezette, hogy az elnyomott nemzetet lélegzetvételhez juttassa és visszaszerezze néki az elvesztett önállóságot. És mit látunk ma? Egy retteneles visszafejlődést. A magyar faj ma itt az országban gyülölt, a nemzetiségek gyülölik, ellene vannak, intézményei idegenek és törvényeit be nem tartják. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Az elégedetlenség forrása az ausztriai közösségben lekszik és mi, ahelyett, hogy kimondanók nyiltan, őszintén, hogy el akarunk szakadni Ausztriától, ahelyett egymást ütjük. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ha beállana ez a szakadás akkor mindjárt megszünnék minden más idegen érdek és elfoglalná helyét az egész vonalon az egységes magyar nemzeti érdek istápolása. (Taps és hosszantartó helyes és a baloldalon.) Ha tehát a miniszterelnök ur a 67-es kiegyezéshez programmjában ragaszkodni kiván, akkor ő nem támogathatja ezt a törekvését. Azt is kijelentette a miniszterelnök, hogy az előző kormány szabadelvü álláspontját fenntartja. Erre az a válasza, hogy *Széll* Kálmánnak sikerült volna a parlamenti rendet helyreállitani, hogyha a katonai javaslatokat visszavonta volna. Ezt azonban ő nem tehette; a jelenlegi kormány pedig ezen az áron nem teremthet nyugalmat. Aki békét hirdet és békét akar, annak el kell oszlatnia a béke akadályait. A béke föltétele pedig a *kölcsönös* lelegyverkezés. Meg kell szünnie a katonai hatalom tulkapásainak. A függetlenségi párt hajlandó volt a további küzdelemtől elállani, hogy ha a katonai javaslatokat visszavonják. És ezt egyoldalu an ki is jelentette a párt. De ez a kijelentés nem jelentette azt, hogy a párt a nemzeti jogokért folytatott küzdelmét ezen az áron végleg feladja. Ezekért a jogokért küzdeni fog mindig, türhetetlenül, lelkesedéssel. A nyelv a mienk és aki azt tőlünk elvette, visszaélést követett el. (Taps és zajos helyeslés a baloldalon.) A t. miniszterelnök ur szintén tett kijelentéseket, amelyekkel a függetlenségi pártot becsapta. (Taps és hosszantartó helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Ezért a kifejezésért képviselő urat rendreutasitom. (Felkiáltások a baloldalon: Igaza van! Ugy van! Azt tette!)

Barabás Béla: Kérdi a miniszterelnököt, hogy ismerte-e azokat a nemzeti törekvéseket, amelyek ma minden becsületes hazafi lelkében élnek? Ha nem ismerte azokat, akkor sötétben botorkált, ha ismerte azokat és mégis idejött ilyen feltételekkel, akkor neki csak az a szándéka, hogy időt nyerjen ezen törekvések leverésére. Polónyi Géza megmondta a miniszterelnöknek a tárgyalásokon és felkérte őt, hogy a királyival is közölje azt, hogy Magyarországon tartós békét csak a nemzeti törekvések kielégitésével és a katonai követelések mérséklésével lehet teremteni. (Taps és zajos helyeslés a baloldalon.)

Gabányi Miklós: Vasárnaptól menjen haza Zágrábba Tomasicscsal együtt!

Barabás Béla: Ha komoly a miniszter ur békés törekvése, akkor a nemzeti sérelmek orvoslására olyan kötelező nyilatkozatot kell itt e Házban tenni, amelyhez a többség és a király is hozzá járult. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Kérdi a miniszterelnök urat, hogy a véderőtörvényben amelyet az őszszel benyujtanak, benne lesz-e a magyar vezényszó, magyar katonai nevelés, magyar zászló és jelvények a katonaság felesküvése a magyar alkotmányra, a Gotterhalte kikuszöbölése. Ha ezekre nézve nem kap garanciákat, akkor folytatni fogjuk az elkeseredett küzdelmet annyian, ahányan leszünk! (Hosszantartó taps és helyeslés a baloldalon, ellenmondások a jobboldalon.)

Olay Lajos: Mit akartok? Ez a becsületes magyar felfogás! A nemzetet nem lehet becsapni! Nem lehet a nemzet jogait elpaktizni! Nem vagytok magyarok!

Barabás Béla: A miniszterelnök nem megegyezésre akart lépni velünk, hanem egyszerüen kicsikarta tőlünk a tegyerletétel igéretét. Bizonyitja, hogy nem volt őszinte, az a tény is, hogy Tomasicsot nevezte ki horvát miniszterré, aki csak nemrégiben verte a képviselőháznak nagy fölényesen az arcába, hogy a magyar nemzetnek csak akkor lesz joga a nemzeti nyelv fölényét követelni, hogyha 19 millió magyar lakja ezt az országot. (Nagy zaj a baloldalon. Felkiáltások a baloldalon: Akkor még nem tudta, hogy miniszternek van kiszemelve!) Megint a bécsi kéz munkája nyilatkozott meg. Inkább visszavontak a katonai javaslatokat, semhogy a nemzeti követelményeket megadják. Ezeket a nemzeti követelményeket pedig mi egyedül ki nem küzdhetjük, egyesüni kell erre a célra minden pártnak. Hiszen már most is szemére vetik az ellenzéknek, hogy minden esetben, minden javaslatnál obstrukció van. De ha az ellenzék a határidőhöz kötött javaslatokat keresztülbocsátja, akkor fel van szabadítva a kormány keze és a passziv rezisztenciával dacolhat az ellenzék minden küzdelmével. Csakhogy ez nem fog megtörténni. Tiltakozik az 1899 : XXX. törv. módositása ellen is, amely csak az önálló vámterülettel helyettesithető. A hatvanhetes kiegyezés sulyos kőszikláján alatt vannak a nemzeti jogok eltemetve, de most már elkövetkezett annak ideje, hogy ezt a sulyos követ elhengeritsük s hogy feltámaszszuk a nemzeti jogokat. Mi haladni fogunk ezen az uton és törhetetlenül küzdeni fogunk a nemzeti jogokért és a nemzeti nyelv érvényesüléséért. (Hosszantartó taps és éljenzés a baloldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

Elnök: Ötpercnyi szünetet rendel el.

Szünet után.

Tomasics Miklós horvát miniszter: Tegnap fölszólalt volna, de akarta hallani azokat amiket kifogásol az ellenzék. Kossuth tegnap csak általánosságban kifogásolta azt, hogy őt mint hazafiatlan embert bevették a kabinetbe. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ugy van!)

Kossuth Ferenc: Ezt nem mondottam!

Tomasics Miklós horvát miniszter: Ő általában szól a párt véleményéről. Meg akarta hallani, hogy miből áll az ő hazafiatlansága. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Barabás ma kifogásolta azt, amit ő a multkori beszédében mondott. Ő azt nem mondotta ugy, ő hangoztatta, hogy vannak követelések, amelyek teljesitése nem időszerü még. Azt mondotta, hogy az ellenzék kivánságainak teljesülését a horvátok is kivánják. Az időszerüségre mutatva aztán azt mondotta, hogy 20 milliónyi nemzetnek joga van a hadseregben a nyelvéhez. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Nem ugy mondotta!) Ő nem akart gunyolódni. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Akkor ki is dobtuk volna.) Ha gunyolódott volna, akkor ezzel legjobban kigunyolta volna a horvátokat a saját nemzetét. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Vajon, hogy helyes volt-e ez tőle, vagy nem...

Molnár Jenő: Azért lett miniszter.

Tomasics Miklós: A bán is éppen ezt a részét kifogásolta beszédének. És ennek daczára miniszterré lett, mert ismerte hazafias érzelmeit. Ő a horvát-ma-

Nem panaszkodik többé büzös izzadás, testbör-viszketeg, sömör, exema, ótvarban szenvedő, ha az **Erényi-féle „Ichtiol-Salicyllal“** egy kisérletet tesz. Szagtalan.

Ára 3 korona utasitással. Szétküldi: Diana-gyógyszertár, Károly-körut 5. Főraktár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógytár, Váci-körut 17

gyar testvérülést akarja és e mellett az állásfoglalása, véleménye mellett megmarad ugy a magyar, mint a horvát ellenzék támadásai daczára. (Helyeslés a jobboldalon.) A kifogásoktól nem fél, mert igy csak tisztázódnak a horvátok és magyarok között fennforgó kérdések. (Helyeslés a jobboldalon.)

Barabás Béla: Felolvassa Tomasics kifogásolt beszédének részeit. Nagyon helyesen tette volna a miniszter ur ha ezt az álláspontját Ausztriában hangoztatta volna. Ott egy milliónál kevesebb német van, mint Magyarországon magyar, és mégis német a katonai nyelv. (Felkiáltások a szélsőbalon: Mi nálunk is!) Ha nálunk magyaroknál nem érvényesitheto ez az álláspont, akkor az igen t. miniszterelnök ur inkább német, mint magyar. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly beszéde.

Eötvös Károly: Mielőtt beszédemet, melyet tartani szándékozom, megkezdeném, egynémely megjegyzést akarok tenni az itt elhangzott magyarázatokra (Halljuk! Halljuk!) A t. horvát miniszter ur felhozott itt egy érvet multkori beszédében, amelyre t. képviselőtársam Barabás Béla helyesen felelt, fele ete azonban mégsem egész. Megjegyzést kell tennem azért, mert az eszméknek és felfogásoknak valamely csodálatos zavarát veszem észre ebben a Házban. Azt mondja a t. horvát miniszter ur, hogy ha husz millió magyar volna, akkor volna erőnk a magyar vezényszót kivinni. Én nem tudom, hogy a t. miniszter ur hol tanulta a logikát. De az bizonyos, hogy minden embernek akár tiz millió, akár husz millió, akár ezer, feltétlen joga van ahhoz, hogy a maga nyelvén beszéljen. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Itt van egy nemzet, amely akár husz millióból, akár kevesebből áll, ennek a nemzetnek jogában van a maga nyelvét beszélni minden intézményében. Azt kérdem tehát én tőle, hogy ki és mi az a hatalom, amelylyel szemben szó lehet róla, hogy joga van és hol van az a jog és jogalany, hol van az a rabló, az a bitorló, aki ezt a jogot valamikor a magyar nemzettől elvonta volna? (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.) Micsoda ész az, micsoda gondolat az, amely igy a tisztességes multu és épelméjü embereket zavarba hozza? Micsoda ész ez? Hiszen a nemzetnek ez föltétlen joga, és aki ennek utjában áll, erőszakot gyakorol, akárki teszi is. És amikor ezt elfoglalta, amikor ezt a jogot elvette a nemzettől, nem erőszakkal, mert ha erőszakkal kisérlette volna meg, akkor sem türte volna a nemzet, hanem orvul. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A nemzet nehéz pillanatait használta fel és akik tették, bitorlók voltak, latrok, a nemzet ellenségei és a nemzet most csak védekezik azok ellen. (Hosszantartó, élénk éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.) Nem arról van szó, hogy mihez van joga a nemzetnek, mihez nincs joga; hanem arról van szó, hogy azt, ami a nemzetet ezen örökkön élő jogának érvényesitésében akadályozta, miként háritsuk el. Ennyit a t. horvát miniszter urnak a logikából, hiszen tanárember, ennyit meg kell tanulnia. (Derültség a szélsőbaloldalon.)

A t. miniszterelnök ur és kabinetje bemutatkozását, programmbeszédét sietek kijelenteni, tudomásul nem veszem. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Én ellenzéke maradok ugy, mint az előttevaló kormánynak is ellenzéke voltam. Ellenzéke maradok mindenek felett amaz egyszerü oknál fogva is, amelyet nem fogok itt különösen részletezni, mert ő olyan kozjogi és államjogi alapon áll, amelynek én a magyar nemzet érdekében való alkotmányos megváltoztatásáért küzdök. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Én tehát már azért sem veszem tudomásul az ő kijelentését. De egyéb kifogásaim is vannak. Mindenekelőtt az a kérdés nincs én előttem tisztázva, hogy miképpen jött ide a t. miniszterelnök ur. (Derültség.)

Pozsgay Miklós: Idecsöppent!

(Hogy jött ide?)

Eötvös Károly: Igazán, a magyar népnyelv mondásai, a magyar népnyelv szólásai közt ez a szó előfordul: „idecsöppent!“ (Derültség.) Ezt anékül, hogy banalitást akarnék mondani, igazán lehet ennél a nagyfontosságu kozjogi és politikai esetnél alkalmazni, mert, amint itt valaki mondta, csakugyan idecsöppent a t. miniszterelnök ur. (Derültség.) Föl hozták már előbb, hogy neki nincsen gyökere, eddig még, a mi politikai közéletünkben. Gyökere, én is ugy látom, nincsen. Majd erre kiterjeszkedem később, mert erre igen háladatos anyagot nyujt nekem a t. tuloldal. (Derültség.) Nekem azonban kozjogi aggodalmaim vannak. Ki az, aki a t. miniszterelnök urat mint leendő magyar miniszterelnököt ő felségének figyelmébe ajánlotta?

Pozsgay Miklós: Tisza Pista!

Eötvös Károly: Bocsánatot kérek, alakilag és külsőleg a dolog el van intézve, mert a lelépő miniszterelnök urnak, Széll Kálmánnak kontrasignaturáját mellett jelent meg, ha jól emlékszem, ő felségének az a leirata, amelyilyel a t. miniszterelnök urat miniszterelnökké kinevezték. De hát valami történt a kézirat kibocsátása és Széll Kálmán volt miniszterelnök ur visszalépése között. Valami történt. Itt hallottam olyan rejtélyes szólásokban beszélni magát Széll Kálmán volt miniszterelnököt is; hallottam gróf Tisza István t. képviselőtársamtól is. Tehát valami történt. Ez a közbeeső dolog, ezzel nem vagyok én tisztában.

Ugray Imre: Nem jól történt, az a baj!

Eötvös Károly: Nem vagyok tisztában azzal, hogy a t. miniszterelnök urat egyenesen és határozottan a volt miniszterelnök ur ajánlotta-e Magyarország főkormányzójának? Gróf Tisza István t. képviselő ur valami olyant mondott — nem értettem őt egészen tisztán — mintha ő ajánlotta volna. (Felkiáltások a szélsőbalon: Azt mondta!) De akkor fel kell vetnem azt a kéreést, hogy minő jogon? (Egy hang a szélsőbaloldalon: Bukott miniszterelnök!) Mert ő alkotmányosan és a közjog tiszta épsége mellett megbizott tanácsosa a koronának nem volt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) De azt kell kérdeznem — és erre a t. miniszterelnök urtól kérek most már feleletet, — hogy gróf Tisza István képviselőtársamat is ki ajánlotta a koronának? (Egy hang a baloldalon: Felévárya!) Mert a mi alkotmányos szokásunk és mindig gondosan fenntartandó alkotmányos gyakorlatunk szerint nem áll az amit itt mindenki mondott, hogy tudniillik a királynak feltétlenül jogában áll azt bizni meg miniszterelnöknek, akit akar. Ez alkotmányos államban nem igaz, (Mozgás a jobboldalon és felkiáltások: Ez áll! Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) mert az észszerüséget és az okosságot a királynak sem szabad szem elől téveszteni. Már pedig az észszerüség és az okosság azt hozta magával, hogy a miniszterelnök kinevezése a parlament többségének teljes egyetértésével történjék. Ezt hozza magával. Az az elmélet pedig, illetőleg egy olyan felfogás, hogy a király kinevezhet mindenkit és azután idővel kisül, hogy ha nem telszik a többségnek, hát ugrik az a miniszterelnök (Derültség a szélsőbaloldalon.) és akkor a király megint kinevezhet — szabad telszése szerint — mást, ámbár nem tudja, az iránt nincsen biztonságban, hogy telszik-e az a többségnek vagy nem és ha nem telszik a többségnek, megint ugrik az a miniszterelnök: egy ilyen közjogi felfogás bolond felfogás) Egy ilyen közjogi felfogás a koronát észszerüllen, helytelen és káros gyakorlatba vinné bele. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és egy ilyen felfogás a nemzet legfontosabb jogát: a kormányzás és kormányozhatás jogát — de a törvényhozás jogát is — valósággal károsítaná, veszélybe hozná, elhomályositaná. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Tehát az okosság és az észszerüség azt hozza magával, hogy a korona előre tájékozódjék azirant, hogy a parlamentben a többség alakulhat, vagy a többséggé válható pártok között legalább egyegyel vagy többel, vagy éppen a többséggel egyetértésben jelenik-e meg a miniszterelnök. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Mozgás a jobboldalon.)

Rosenberg Gyula: A kisebbséggel! (Egy hang a szélsőbaloldalon: Rosenberg Tiszát is támogatta!)

Vázsonyi Vilmos: Szerelme állandó, csak a tárgya változó! (Élénk derültség a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: T. képviselőtársamat egy történiai dologra figyelmeztetem, ámbár ugy veszem észre, hogy nincs hozzá érzéke. (Derültség a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) Arra figyelmeztetem t. képviselőtársamat, hogy az 1847-ik pozsonyi országgyülésen igen nagy többségben az a párt volt, amely akkor, amikor az ország helyzete nehézzé és komolylyá lett s mikor a nemzet sérelmeiről sikerült a koronát meggyőzni, ugy szétfoszlott, mint ahogy a szél szétveri a polyvát. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Hát ő nekem hiába beszél többségről, mert a nemzet története megmutatja, hogy gyakran egy pár emberből áll a nemzet igazi képviselete és nem abból a többségből, amelyhez a képviselő ur tartozik. Szerencsére az a többség sem áll csupa olyan politikusokból, mint a képviselő ur. (Élénk helyeslés és tetszés a baloldalon.)

Barabás Béla: Megkaptad, amit kerestél!

Olay Lajos: Jobb lett volna hallgatni!

Eötvös Károly: Addig, mig azok a kérdések felderitve nem lesznek, mig nem tudjuk, hogy abban az interparlamentáris időben micsoda munkákat végzett a miniszterelnök ur, hogy kiknek az ajánlatára, minő sorrendben, miképpen következett az, hogy ő legyen a miniszterelnöke ennek az országnak, addig én abban a gyanuban vagyok, hogy a t. miniszterelnök urnak a politikai finom érzéke hiányzik. Mert én ugy tudom, hogy e parlament egyetlen pártárnyalatának vezetője sem volt abban a szerencsés helyzetben, hogy őt a korona megkérdezte volna; ezért én a miniszterelnök ur miniszterelnökségének eredetét tökéletesen tisztának nem látom. Ez is egyik ok előttem arra nézve, hogy az ő miniszterségének bemutatkozását tudomásul ne vegyem. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Gyökere nincsen ebben a parlamentben, amint Kossuth Ferenc t. képviselőtársam és mások kifejtették. Mert ime itt van, — bocsánat a kifejezésért, de más nevét most nem tudom és hosszu körülirást nem akarok használni — itt van a legujabb időben keletkezett és talán már fenn nem álló kaszinópárt. De 6—10 nappal ezelőtt még fennállott. Bizonyos, hogy abban a miniszterelnök urnak gyökere nem volt. Ahhoz nem tartozott, sem kinn sem bent, bár annak tagjai közül többet ismert. Ahhoz tartozik például Vészi József t. képviselőtársam. (Élénk derültség.)

Vészi József: Én denaturáltam őket!

Olay Lajos: Oda tartozik Weisz Berthold is!

Eötvös Károly: Weisz Bertholdban talán lehetett gyökere, de hogy Vészi Józsefben nem volt gyökere, az bizonyos. (Derültség.) Itt van például az ugynevezett ó-liberálisok szövetkezete. Legalább azokból a hirekből, amelyek köztudomásra jutottak, kétségtelen, hogy az ó-liberálisok szövetsége nem azért jött létre, mert a t. miniszterelnök ur gyökereit érezte a maga talaján. Valami másért jött létre. Miért, miért se, talán örökre titok marad, talán igen gyorsan kitudódik, azért semmi esetre se jött létre, hogy a t. miniszterelnök urat idehozza. Itt van a harmadik árnyalat, itt van Nagy Ferenc t. képviselőtársam legujabb keletü pártja, (Zaj.) a valamikor ugynevezett nemzeti párt. No már annak sok tagját sokkal jobban ismerem, semhogy ki ne merjem mondani, hogy ez a párt pedig nébány nappal ezelőtt még csak nem is á modott arról hogy éppen a t. miniszterelnök ur jöjjön ide és vegye át az ország kormányzatát. Nem hiszem, hogy a miniszterelnök urnak a t. néppártban lett volna gyökere. Talán próbált sarjadzani, de gyökeret még nem eresztett.

Báró Kaas Ivor: Határozottan nem volt gyökere.

Eötvös Károly: Azt is határozottan tudom hogy minálunk sem volt. Már pedig a politikai finomabb érzék még s csak azt követeli, nemcsak attól, aki egy nagy ország kormányzatára vállalkozik, de még azoktól is, akik közreműködtek abban, hogy arra vállalkozhassék, hogy az illető mégis annak az országnak népével, népének képviseletével, képviseletének különböző törekvéseivel, eszméivel, eszméinek vajudásával érintkezésben és rokonságban volt legyen, a közös örümnek és szenvedésnek, a közös törekvések szelleme legalább benne is megvolt légyen, mert máskülönben csakugyan ugy „cseppent ide“, ahogy a magyar köznép szólása mondja. Hogy azok a t. képviselő urak, akik báta megett ülnek, akik elhatározták, hogy támogatják őt és akik jobban és közelebbről is ismerik, a jövendőre nézve már előlegezik neki a bizalmat: ezt nem veszem birálat alá ámbár vehetném. Mert, hogy Rosenberg Gyula t. képviselőtársam miért lett egyszerre olyan hive a t. miniszterelnök urnak, azt ugyan e kerek földön megfejteni senki sem tudja, (Nagy derültség a bal- és szélsőbaloldalon.) hacsak azzal nem, hogy erős gouvernementális érzékénél fogva, találván egy miniszterelnököt, ha már megtalálta, támogatja is. (Nagy derültség a bal- és szélsőbaloldalon.)

T. képviselőház! 1867 óta sohasem fordult még elő eset az ország törvényhozásában arra, hogy egy minisztérium igy keletkezett volna, mint ez a minisztérium. 1848-ban egy irtóztató kisérlet történt arra nézve, hogy a nemzetgyülés pártjaira való tekintet nélkül állittassék egy miniszterelnök az ország élére.

Báró Kaas Ivor: A koronának feltétlen joga van rá!

Eötvös Károly: Az a koronának sem volt feltétlen joga. A történelem megvilágositotta már azt a tényt; az a nemzet történetében, de a királyság tekintélyének történetében is egyike volt a legszomorubb dolgoknak, amelyeket a történelem valaha feljegyzett. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tiz kabinet alakult 1867 óta a t. miniszterelnök ur kabinetje előtt; 11-ik volt az 1848-iki és valamennyi e törvényhozás kebeléből nőtt ki, a nemzet képviseletében gyökerezett, onnan sarjadzott ki, ez az egyetlen, ez a legelső, amelynek gyökere más. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Lássa, t. miniszterelnök ur, a mi bizalmunk hiánya, akik itt az ellenzéken ülünk, meglehetősen indokolt. Mi nem előlegezhetjük a kabinet jövendőjének a bizalmat. Meglehetősen indokolt azért is ami 1848-ben, éppen most kilenc esztendeje történt és aminek a történetét egy részében én tudom elmondani igen jól, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon) másik részét pedig Darányi t. miniszter ur fogja elmondhatni. (Élénk derültség és taps a szélsőbalon) Ezelőtt kilenc esztendővel (Halljuk! Halljuk!) a nemzetnek egyházpolitikai törekvése — az akkori kormányé, az akkori többségé és az akkori ellenzék többségéé győzött. (Mozgás és ellentmondások a néppárton. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) 175 főnyi többsége volt ebben a parlamentben; ilyen többség még sohasem volt!

Báró Kaas Ivor: Azután mindig fogyott az a többség, kivált odakünn. (Mozgás a jobboldalon. Zaj. Elnök csenget.)

Eötvös Károly: Hanem valakinek nem tetszett a nemzetnek, vagy mondjuk a többségnek ez az iránya, és akkor is a t. miniszterelnök urat szemébe ki a sors arra, hogy idecseppenjen. (Derültség.) Nekem csak annyi részem volt akkor a dologban, hogy amikor hire jött annak, hogy az akkori miniszterelnöktől ő felsége megvonta a bizalomnak szükséges mértékét és őt állásától kényelmesen elbocsátotta és jön haza, akkor én gondoskodtam arról, hogy a fogadtatása tisztességes és dicsőséges legyen és mikor a vasutról leszáll, óriási tömeg várja, hogy őt a nemzet bizalmáról biztositsa. Hogy pedig a t. miniszterelnök ur idejövetelét ne várja más, mint a némaság és a homály, arról meg gondoskodott mindenki, aki akkor a közdolgokban tett vagy nem tett valamit. Nem kisérte ide senki. De különösen gondoskodott róla kedvelt miniszereink egyike, Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter. (Derültség.) Ezt ő külömben jobban el tudja mondani. (Általános élén derültség.) A szabadelvüpárt összes házőrzői közegeivel (Derültség) ajtót, kaput, még ablakot is bezáratott, hogy valahogy a t. miniszterelnök ur hozzájuk be ne juthasson. Ez történt kilenc évvel ezelőtt. A t. miniszterelnök ur, uri ember módjára a hideg fogadtatásból levonta a következményeket és jelentést tett bizonyára ő felségének — gondolom igy történt — és tovább nem reflektált arra, hogy Magyarország kormányzója legyen. De mi történt azóta? Ezt szeretném én a földmivelésügyi miniszter urtól megtudni. (Derültség.) Mert most a t. földmivelésügyi miniszter ur nem ugy tett, mint kilenc évvel azelőtt, hanem kiállt a kapuba és azt mondta: Gyere be, rózsám, gyere be! (Általános derültség.) Egynéhányan busulunk idebent; ebben nem változott semmi. Horvát-Szlavonországok bánja nem változott, ugy veszem észre, valami más változásnak kellett tehát bekövetkeznie. A korona sem változott, mert a korona most is csak ugy küldte ide a miniszterelnök urat, mint akkor. Mi változott hát? Talán megfelelek később erre a kérdésre, de annyi bizonyos, hogy a tisztelt miniszterelnök ur kedvelt miniszereinek egyike ma másformának látszik, mint akkor volt. Hogy ez a látszat mit jelent, azt én nem tudom.

(A pongyola miniszterelnök.)

De, t. miniszterelnök ur, amilyen közjogi pongyolaság történt felléptének első percétől fogva bemutatkozásáig, olyan pongyolaság történt a bemutatkozás külső pontjaiban is. Lássa, t. miniszterelnök ur, rossz szokás lehet, de itt a mi nemzetünknél szokásban volt még eddig mindig, kivétel nélkül, hogy amikor egy uj kabinet, egy uj miniszterelnök idejött a nemzet tanácsába, a képviselet színet elő, ősi magyar szokás szerint magyar ruhát öltött. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon. Ellenmondások jobbfelől. Felkiáltások: Régen nem szokás!) Bocsánatot kérek,

meglehet. Egy esetet én is tudok, amikor a nemzet iránt való ezt a figyelmet a miniszter urak elmulasztották. De én, hiába, nem éppen mai gyerek vagyok már ezen a téren, tudom azt, hogy az a nagyon fontos, ünnepélyes cselekmény, amikor egy ország ügyeinek kormányzójára tesz szert, már akár a szerencse, akár a balsors uj kormánynyal állítja el ősi magyar szokás szerint mindig ugy szokott történni, ahogy cselekedett Andrássy és cselekedtek a többi kabinetek, hogy a nemzet iránt való teljes tisztelet jut azzal kifejezésre. En óhajtom, hogy ez a gyakorlat megmaradjon, és egyáltalában kárhoztatom azt, hogy a divatból kimenjen; ne jöjjon az uj kormány az ország képviselői elé ugy, ahogy éppen az alagi lóluttaásra megy vagy a Wampetcsbe. (Derültség.) En nem helyeslem azért sem, hiszen utóvégre kis dolognak látszik és mintegy pedánsságnak tetszik, hogy ezt felhozom; de én előttem nem az, — mert tudom, hogy a t. miniszter urak, mikor a korona elé mennek, a legdrágább és legdiszesebb öltönyeiket veszik magukra; (Ellentmondások jobbról.) pedig a koronának tekintélye sem nagyobb, sem szentebb, sem igazibb mint a nemzet képviselete. (Élénk helyeslés. Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tessék ebben az egyensulyt megtartani és a nemzetnek rég. már akár jó, akár rossz, de a nemzet sajátságainak megfelelő szokását tiszteletben megtartani. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De én a t. miniszterelnök urnak a programmját is épp oly pongyolának tartom, mint a megjelenését. Mi itt a fő kérdés? Nem volt ám itt a fő kérdés, ami az ő programmjában részletesen el van sorolva, hogy ujoncjavaslatok stb. Nem ez volt a fő kérdés, mert éppen azt a körülményt amiért a t. miniszterelnök ur idejöhetett, az a kivánság idézte elő, hogy a nemzet követelései kellő méltánylásban részesüljenek. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És a t. miniszterelnök ur minden sok másról beszélt csak erről nem beszélt. Pedig a nemzet erre volt kiváncsi. Hiszen a nemzet nagyrésze előtt igen kedvelt előző kabinet éppen azért hagyta el a helyét, amely kabinetnek nagy többsége volt e házban amely kabinettel szemben még ezen az oldalon is általánosan és kivételképp a politikai tisztelettől eltekintve sok rokonszenv volt, éppen e miatt hagyta el a helyet és jött ide az uj kabinet. És az uj kabinet feje mindenről beszélt, csak éppen erről az egyről nem. Hát ez is oly pongyolaság, amit megbocsátani nem lehet. De hát t. Ház, és ezt a kérdést egyenesen a miniszterelnök urhoz intézem, aki ugy látszik, sokkal nagyobb szónok lesz, mint az elődje: mert az előd e mindenre felelt s mindent megmagyarázott, ő pedig semmire sem felel s ugy látszik sokkal nehezebb lesz hozzáférni, mint az elődjéhez; azt a kérdést intézem egyenesen a t. miniszterelnök urhoz, hogy hát ennek az egész kormányválságnak mi az igazi jelentősége? Mert a kormányválságoknak mindenütt és mindig az egész világon, amióta vannak, az a céljuk, hogy egy csomó elégedetlenség elháríttassék, egy csomó szenvedély lelegyveretessék, egy csomó jogosult vágy, kivánság kielégítésével a helyzetnek valamelyes betegsége orvosoltassék. Ez minden kormányválság célja is, oka is, mentsége is. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mi történt azzal, hogy a t. miniszterelnök ur idehozta ezt az ujdonsült kabinetet és maga is idejött? Hát valami elégületlenség el van háritva? Valamely szenvedély le van csillapitva? A nemzetnek, vagy az ellenzéknek, vagy a többségnek valamely igénye ki van elégitve? Mi történt? Valamely sérelem orvosoltatott? Mi ez? A mi országunk és a mi alkotmányunk a mi kedves szeretett osztrák szövetségeseinkkel szemben eddig még azért ért valamivel többet mint ez a mostani álapot mert itt általános felfogás szerint — nem egészen az én felfogásom is, — de általános felfogás szerint volt mindig egy biztos gouvernementális többség a parlamentben, amelyre tisztességes kormányzat mindig bizton számithatott, és a korona érdekének is mindig biztos őrizője volt. Itt volt mindig. És amint a szellők idehozták Jelasics városából a hirt, hogy jön a horvát bán, megint jön a horvát bán, ebben a pillanatban ez a 30 nem tudom hány esztendő óta soha meg nem bomlott többség, ez is háromfelé szakadt. (Derültség a szélsőbaloldalon. Ellentmondás a jobb- és baloldalon.)

Rakovszky István: Ez nincs ugy. Akkor repedt meg a többség, amikor Tisza István lett dezignálva.

Báró **Kaas** Ivor: És Fejérváry repesztette!

Eötvös Károly: Oly gyorsan következnek egymásután a napok, hogy én bizony nem nézem, hogy egy nappal előbb vagy utóbb. (Derültség.) En a jegyzőkönyvemben nem tartottam ezt nyilván, nem is voltam Budapesten, csak miután beérkeztem a veszedelem hirére, értesültem arról, hogy a megbomolhatatlan többség, már nem megbomolhatatlan és hogy a t. miniszterelnök ur mint jövendőbeli városnyos, mint főkormányzó van itt. Előttem egyébiránt az a dolog, hogy Tisza István is hozzájárult, hogy összebomoljon az a többség, amelynek bomolhatatlanságáról meg voltunk győződve, természetes.

Báró **Kaas** Ivor: Nagy érdem!

Eötvös Károly: A t. miniszterelnök ur azt mondotta tegnap, hogy ő elődjét követi minden tekintetben, fentartja elődjének igéreteit, elődjének szellemét tartja fenn, és már kabinetjének összealkotása is azt mutatja hogy csak folytatása akar lenni az előbbeninek. Folytatás? Mi az, hogy folytatás? (Derültség a szélsőbaloldalon.)

Vázsonyi Vilmos: Regényfolytatás!

Eötvös Károly: Egy kormányt megbuktatnak, másik jön helyébe és azt mondja, hogy folytatás! (Derültség a szélsőbaloldalon.) Az, t. miniszterelnök ur, a lehetetlenségek közé tartozik, hogy folytatás. Erősen ellenzéke voltam az előző kormánynak, mégis sokkal jobb véleménynyel voltam róla mint sem azt elhigyjem hogy csak oly kabinet volt, mint amilyennek én a folytatását egyelőre látom. (Derültség a szélsőbaloldalon.) De nem is igaz, hogy folytatás. A szót eltévesztette a miniszterelnök ur. Mert ha nem akarna egyéb lenni, mint puszta folytatás, akkor nem lehetne folytatás, mert ma is az előző kabinettel állnánk szemben. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De akár folytatás akar lenni, akár nem, tény az, hogy a nemzeti követelések legkisebb részének teljesitésére nézve is semmi biztositékot nekünk nem adott; (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) még azokra nézve is, amelyek pedig engem egészen nem elégitenek ki s amelyek tekintetében tegnap Iványka Oszkár képviselőtársam hozzám kérdést intézett, hallgat a t. miniszterelnök ur.

Hock János: Arra várunk választ és kapunk. (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

(Mi az a szabadelvüség?)

Eötvös Károly: Azt mondja a t. miniszterelnök ur tegnapi beköszöntőjében, hogy a szabadelvüség terén fog megmaradni, és egy szót, egy mondatot használ, melynek belső tartalmát én nem értem, lehet, hogy ennek én nem vagyok az oka: „Alkotmányos életünknek történetében a szabadelvüség volt az államalkotó.“ Ez legalább is nagy tulzás. t. miniszterelnök ur, mert én is csak szabadelvü embernek tartom magamat, de ennyire még sem becsülöm a szabadelvüséget. (Derültség balfelől.) hogy ez lett volna a mi küzdelmünkben, életünk egész történetében az államalkotó erő. Nem az volt, t. miniszterelnök ur nem a szabadelvüség volt az államalkotó erő, hanem az hogy barátainkkal békességben élünk, ellenségeinket pedig agyonütöttük. (Élénk derültség és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Aki a nemzet jogait csorbitani akarta, azt az országból kivertük; (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) akármelyik közjogi tényező e ennek a nemzetnek a nemzet ártalmára akart cselekedni, erőnk egész teljességével küzdöttünk ellene. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ez volt az államalkotó erő, ezt ügyekszünk mi most is fenntartani, fejleszteni, szaporitani. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Egyáltalában a szabadelvüség az egy oly fogalom amely felett sok zavar van. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Szinte kedvem volna megkisérteni az e körül való eszmék tisztázását. (Halljuk! Halljuk!) amennyiben látom, hogy tévesen fogta fel ezt a dolgot Nagy Ferenc képviselőtársam; de azt természetesnek tartom hogy ő téved, mert ő sokat tanult könyvből (Derültség a bal- és szélsőbaloldalon.) azt pedig csak az alkotmányos élet igazi gyakorlatából lehet megtanulni. Aki községeket, falvakat, városokat, vármegyéket, országot kormányoz a törvényhozásban gyakorlatilag részt vesz, az tanulhatja meg igazán, mi a valódi szabadelvüség de olyan könyvet nem láttam olyan tudóst nem olvastam ki azzal igazán tisztában lett volna.

Téves a felfogása gróf Zichy János képviselőtársamnak is, majd lesz szerencsém azt itt megmagyarázni. Azt mondja Nagy Ferenc képviselőtársam, hogy a politikai és polgári jogoknak szabad demokratikus irányban való érvényesitése, ez a liberalizmus principiumában. Gróf Zichy János t. képviselőtársam pedig azt mondja — akinek nem tetszett a szó — hogy a szabadelvüség nálunk csődöt mondott, és azt mondja tegnapi igen érdekes különösen szellemes beszédében, hogy közéletünknek eddigi sikertelensége azon szabadelvü politikának a kudarca, amely évtizedeken át fogva tartja, beloyásolja, hogy ugy mondjam, beszámithatatlanná teszi az országot, amely ezt a nemzetet a radikális egyházpolitikán keresztül elvezette egészen a parlamentárizmus csődjéig. A parlamentárizmus csődje alatt értette — meg is mondta — a többségi elvnek a bukását. Bocsánatot kérek én abban az iskolában nőttem fel fiatal koromban, amelyet ma már az ó-liberalizmus iskolájának neveznek, de amely egyáltalában nem az ám, amely ott létezik, hanem amelyben felneveltek e nemzetnek egykori igaz vezérei, a magyar nemzeti szellem megalapitói és a nemzeti közérzület megteremtői azok, akik a nemzetet a habsburgi mákonynak álmából felébresztették. Az a szabadelvüség abból állott: minden politikai, minden polgári és minden egyéni jogot, a munkának, az észnek és a szónak teljes szabadságát meg kell őrizni egészen addig a határig, ahol az államnak nem árt. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ez volt az a szabadelvüség, amelyben én felnőttem. De miután körülbelül negyven esztendő óta egy más szabadelvüség fejlődött ki a világon, főleg Németországon, az nem a szabadelvüség nyomdokába lép abban minden iránynak megvannak a maga kicsi-kicsi emberei. Körülbelül 40 esztendő óta egy más szabadelvüség jött létre a világon, amely elharapódzott nálunk is, amely tombol a nemzet minden érdeke felett és ez az: minden jogot, minden érdeket az államnak feláldozni, egyéni, politikai, szövetkezési gyülekezési, kenyérkereseti, munkavállalati és minden jogot az állam erősitésére áldozni fel és hozzáteszi ez a szabadelvüség, hogy az állam aztán annál nagyobb erővel müvelhesse a népek jólétét.

Rakovszky István: Vicinálizmus!

Eötvös Károly: Ez az a modern, ez az az uj szabadelvüség, amely minket odavezetett, amint a fizetésrendezési törvényjavaslatból látom, emlitettem már egy alkalommal, — hogy míg 1848 előtt alig ment 1000-ra azon állami tisztviselők száma, akiket a király szokott kinevezni, most 50.000 meg 100.000 tisztviselője van ennek az országnak és társadalomnak, amely most már nem a nemzettől nyeri hatalmát és a közügyek vezetésére megbizatását, hanem az állami hatalomtól, még pedig annak központjától és személyesitőjétől, a koronától. Ennek a szabadelvüségnek én hive nem vagyok. De mind az ő, mind az uj, mind a régi, mind a modern szabadelvüség egyetemes, általános és európai, amely nálunk nem egészen igaz sem egyik sem másik alakjában. Mert a magyar nemzetnek olyan különös sorsa van, hogy ebben az országban a szabadelvüségnek is más a törvénye. Nálunk az az igazi szabadelvüség: idegen beolyással szemben megvédelmezni a nemzetet. (Élénk tetszés, helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Ha a német, meg a francia, meg az angol, meg az olasz, meg nem tudom, melyik másik Isten nemzetsége az ő egyéni, polgári politikai jogait az állam erősitésére szivesen adja oda, törvényhozási, kormányzati, közigazgatási és birói uton, hát önmagának adja, mert ez az államnak betetőzése, nekik királyuk, császárjuk, koronájuk a nemzeti egész. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

De a mi királyunk csak harmincnégy százaléka egy királynak (Derültség és taps a szélsőbaloldalon.) és amit mi jogainkból, érdekeinkből és hatalmunkból az uj szabadelvüség sabionszerü törvényei szerint az államra bizunk, az államra ruházunk át, mi azt száz százalékban adjuk át és csak 34 százalékban kapjuk vissza biztositásokban. (Derültség és taps a szélsőbalon.) Azért nálunk még a szabadelvüségnek is más a törvénye, aminthogy mindennek más a törvénye. Hát a mellett, hogy én annak az iskolának a hive vagyok, amelyben fiatal gyermekkoromban felneveltek, a mellett még a magyar szabadelvüséget s annak minden törvényét kivánom tiszteletben tartani, amelynek az a jelszava: minden idegen beavatkozás ellen megóvni ezt a nemzetet, semmiyire csak lehet. (Élénk éljenzés a baloldalon.) És ha, t. miniszterelnök ur, mikor ön a szabadelvüségről beszél mint államalkotó erőről, nem ezt érti alatta, akkor Magyarországon nem ért alatta semmit sem akkor az csak a szótárból kiszedett öt-hat szó, semmi más. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Itt kell felelnem gróf Zichy János t. képviselőtársamnak is. Tiszteletlen lenni irányában nem akarok, kötességem méltányolni az ő lelkesedését. Ilyen közvetlen közelből sohasem hallottam egyetlenegy beszédet sem s meglepett annak a beszédnek sok mély és sok csillogó része. Például abban a beszédben felállitott diagnózist tökéletesnek tartom, hogy t. i. ezzel a kabinet-változással nem nyertek önök t. uraim semmit. (Derültség.) A többség sem egészében, sem tagjaiban nem nyert semmit sem; mi valamennyien tanuságot teszünk arról, hogy mi nem nyertünk semmit; a nemzet sem nyert semmit. Nyereségről szó nem lehet, csak veszteségről lehet szó.

Hock János: Veszedelemről!

Eötvös Károly... és arról, hogy a jövendő alakulása iránt még sokkal nagyobb kétségben és bizonytalanságban vagyunk, mint voltunk eddig. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Tehát a t. képviselőtársunknak ez az észrevétele e ez a diagnózisa bizony tökéletes, akármennyire fajjon is nemelyeknek ez tökéletes diagnózis. De azt állitom, hogy ezt nem a szabadelvüség s egyáltalában nem a magyar szabadelvüség okozta, hanem az hogy a Magyarországon sikeres speciális szabadelvüséget még mindig tagadják és laobal tipor ák igen sokféle hatalmas körök és érdekeltségek. Mert hát eddigi sikertelenségünk — azt monda gróf Zichy János képviselőtársam — tényleg ama szabadelvü politikának kudarca, amely évtizedeken át nyomja, belolyásolja és beszámithatatlanná teszi — ugy mondja — a nemzetet. Nem, t. képviselőház. Nem annak a szabadelvü politikának a következése ez, hanem következése annak, hogy a nemzet a maga kétségbe nem vonható igaz érdekeinek megvédelmezésében mindig gátoltatott...

Báró **Kaas** Ivor: Ki által!

Eötvös Károly: ... És az oka az, hogy a mi királyunk, a mi államformánk csak 34 százaléknyi valami, az nem egész, nem igazi, nem tökéletes és nem magyar kizárólagosan. Az a viszony, amely köztünk és Ausztria közt lennáll, és amelyet a legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István, akire hivatkozott a t. miniszterelnök ur. — hogy mi jogon, azt nem tudom (Derültség a bal- és szélsőbaloldalon.) — vegyes házasságnak, meg szerencsétlen házasságnak nevez, az az oka igen sok dolognak. Lehetünk mi akármilyen konzervativek, akármilyen szabadelvüek, akármilyen nem tudom micsoda elvüek, mig ez a viszony a maga rideggségében és merevségében fennáll, mig a magyar bakát, t. miniszterelnök ur, aki — hála Isten — egy szót sem tud németül, mig azt a horvát bakát, akit nincs szerencsém ismerni, de aki egy szót se tud németül, arra kényszeritik, hogy németül legyen vitéz és ne magyarul és ne horvátul: addig t. miniszterelnök ur, nálunk nem az irányok különféleséye okozza a bajt, meg okozza a szerencsét, — ha volna — hanem egészen más. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt mondja t. képviselőtársam gróf Zichy János, hogy a szabadelvüség csődjében...

Báró **Kaas** Ivor: A parlamentárizmus csődjében.

Eötvös Károly: Azt is mondta, a parlamentárizmus csődjét is, a szabadelvüség csődjét is...

Báró **Kaas** Ivor: Mind a kettőt együtt!

Eötvös Károly: ... ő az általa jelzett keresztény konzervativ irányzat hajnalhasadát látja. Már itt az én látásom különbözik gróf Zichy János képviselőtársam látásától. Ezt természetesnek is kell tartani. En a mi aktuális politikai feladataink között, hogy mi az, ami keresztény legyen és ne legyen, igazán bővebb minuciació nélkül, kővebb részletezés és indokolás nélkül fellogni tisztán nem tudom.

Báró **Kaas** Ivor: Majd kitejtjük!

Eötvös Károly: Azonban valamit mondott gróf Zichy János képviselőtársam. Egyebek közt érti azt, hogy a koronát emeljük fel arra a magasságra, ahol a nemzeti élet sokszor salakos, sokszor zavaros hullámverése ne érintse. Hát bocsánatot kérek, én az igen t. képviselőtársamtól nem azt akarom, hogy keserüséggel tárgyaljuk itt a kérdést kölcsönösen egymás iránt, hanem azt akarom, hogy értsük meg jól ezt a kérdést. En meg nem engedem hogy amikor a korona és a nemzet egymással összehasonlittatik, akkor a korona ugy állittassék én elém, olyan rettenetes magasságban, ahol csak a naptény, meg a hajnalfény éri, a nemzet meg ugy állittassék én elém, mint amely zavaros és salakos szenvedélyek által

vezettetik. (Zajos helyeslés és tetszés a szélsőbaloldalon.) Ez a felfogás ezzel a szóval, hogy „neppárt“ és ezzel a fogalommal nem fér össze. (Úgy van! a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Báró **Kaas Ivor**: Mi dinasztikus párt vagyunk, de néppárt és nemzetipárt is. (Zaj, derültség a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Egyéb semmi?)

Horváth Gyula: Jezsuiták! Ez az igazi jezsuitizmus!

Eötvös Károly: Ez a szó el volt hibázva. Nem feszegetem tovább, csak azt jegyzem meg, hogy én is dinasztikus vagyok de kijelentem mindig, hogy én csak annyira szeretem királyomat, amennyire királyom engem. (Zajos tetszés, derültség, éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Félek, hogy rossz lábon lesztek!

Eötvös Károly: Én kijelentem, hogy amennyi szeretetet, bizalmat, becsülést és hódolást a nemes magyar nemzet — akit a királyok így szoktak nevezni, áldoz királyának dicsőségeért, annyi becsülést, szeretetet, bizalmat és hódolást várok én még a királytól. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon: Nem szolgák vagyunk! Nemzet vagyunk!) És kijelentem azt is, hogy amikor a király a magyar nemzet méltóságát meg nem becsüli, ezt nem a király teszi, hanem annak tanácsosai, mert ha olyan tanácsosai nem akadnának, mint a minő előttünk egymásután három elmult, meg idejött, akkor a király nem tenné azt, amit tesz. (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon.) A király csak úgy becsüli meg, illetve tanácsosai csak úgy becsülhetik meg vele a nemzet jogait, becsületét és méltóságát, hogy még nyelvéhez való eltagadhatatlan jogát is el akarja tőle venni. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Buzáth Ferenc: Nem ő nem akarja, a többség nem akarja. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: A néppárt sem akarja. Nagy mozgás a néppárton.)

Báró **Kaas** Ivor: Ez nem igaz! Semmiféle gyanusitást nem fogadunk el. (Folytonos zaj a néppárton. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Halljuk a szónokot! De roppant érzékenyek. Zaj.)

Báró **Feilitzsch** Arthur: Csak másokat gyanusitanak.

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! (Halljuk! Halljuk!)

Eötvös Károly: Ilyen körülmények között, t. Ház, a nemzetnek eddig és ma és mindennap tanusitott hűsége, bizalma és hódolata bizony nagyon elég, mert az sem talát méltó viszonzásra. (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon.) De én még tovább megyek gróf Zichy János t. képviselőtársammal szemben, hogy ezt a „keresztény“ szó értelmét megfejtsük, amely mindennapi küzdelmünkben igazán kelleténél többször használnánk. Én tudom azt, hogy az a keresztény irány, ez a két szó áll szellemből, irányból, erkölcsből és mindabból, hogy amit nem kívánsz magadnak, azt ne tedd másnak sem. A másik, hogy szeresd felebarátodat, mint tennenmagadat. (Általános helyeslés.) De hiszen kinek van ez ellen kifogása? Tudom, hogy nekünk nincsen, tudom, hogy másnak sincsen, ez egy általános szólam, amelynek aktuális politikai jelentősége nincsen, egyenes jelentősége pedig éppen nincsen. Legfeljebb annyit értek alatta, hogy a felekezetiségnek nem szabad az állam közéletének vezetésében részt venni, (Élénk helyeslés a jobboldalon és a szélsőbaloldalon.) mert mihelyt a felekezetiség abban részt vesz, a kereszténység irány már megbomlott, már sánta és tartalomnélküli, az álljon a közélet élére, és mindenki olyan becsülésben részesittessék amint azt az illető munkájának, tehetségének értéke megérdemli, érdemeinek mértéke legyen az irányadó és semmi más. Ez az igazi, ez a társadalmi szabadelvüség és ez a nemes értelemben vett demokrácia. Ezek egymással nem ellenkeznek. (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon. Egy hang a néppárton: Csakhogy ez nincsen meg gyakorlatban!) Nincsen még elismerve. De van egy másik keresztény irány is: hogy szenvedjünk, türjünk el a földi életben mindent és dolgozzunk csak azért, hogy a másvilágon kapjuk meg a jutalmat. Csakhogy ezt én sem a magam részére el nem fogadom, sem a nemzet részére meg nem engedem, hogy ezt valaki elvként föllállitsa. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ne számitsunk mi a tulvilági életre, hanem vivja ki magának a nemzet az örök életet, de azzal, hogy magával packázni nem enged. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Báró **Kaas** Ivor: A hitünket ne vegye el az állam! Tartozunk mindennel a hazának, de üdvösségünkkel nem tartozunk az államnak. (Zaj a szélsőbaloldalon Felkiáltások a szélsőbalon: Ki bántja a hitüket? Zaj.)

(Mit konzerváljunk?)

Eötvös Károly: A hazáért mindent. Ha a t. képviselőtársam itt volna, az ő szellemében azt mondanám neki: Ő gróf Zichy János, testvérem az Ur Jézusban és annak szeretetében, ne hirdesse nekünk ilyen tanokat, mert ennek a nemzetnek több szentje, több hitvallója és vértanuja volt, mint az egyháznak. (Élénk tetszés.) Nekünk azokból elég volt, mi arra törekszünk, hogy erkölcsileg és anyagilag boldoguljon a nemzet; nekünk már hitvallók és vértanuk nem kellenek, mert nagyon sok van már belőlük. (Zajos tetszés, helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) A velem szemközt álló szabadelvüpárt — bár az igaz, a szabadelvüség némely dolgában egyetértek vele — sem egészben, sem egyes árnyalataiban nem azt az irányt követi, mely az én irányom. Azért vagyok itt vele szemben és azért folytatom ezt a harcot 25—28 esztendeje szakadatlanul. De mikor gróf Zichy János t. képviselőtársam azt mondja, hogy konzervativ keresztény irányt követünk, hát jó, de magyarázza meg hát, mi az a konzervativ irány? Mit konzerváljunk mi ebben az országban? (Élénk tetszés és taps a szélsőbalon és a jobboldalon.)

Báró **Kaas** Ivor: A magyar népet, a magyar földet! (Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: Mit konzerváljunk? Hol vannak a mi betegségünknek forrásai? (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Mi konzerváljunk? A fejedelmi tulhatalmat? Mi konzerváljuk a királyi dicsőségünknek 84 százalékra összezsugorodott történelmi emlékeit? Mi konzerváljuk a születési törvényhozói jogokat? Mi konzerváljuk a választási cenzus magasságát? (Tetszés a szélsőbaloldalon és a jobboldalon.)

Báró **Kaas** Ivor: Azt nem, de az alkotmányt!

Ugron Gábor: Mindezekből áll az alkotmány!

Eötvös Károly: Mi konzerváljuk azt, hogy az iskoláink nem magyar? Hogy iskoláink legnagyobb részében ellenséges irányban nevelik gyermekeinket? (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon és a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás a néppárton.)

Rakovszky István: Zsidó-iskolák!

Vészi József: Szomoru volna, ha a zsidók csak olyan magyarok volnának, mint a képviselő ur! (Zaj a néppárton. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Elnök! (Csenget.) Csendet kérek, t. Ház!

Eötvös Károly: Mi konzerváljuk azt, hogy testületileg és alkotmányilag szervezett sok nagy egyház kebelében éppen nemzetellenes irányzatok vannak? (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon és a jobboldalon.) Mi konzerváljuk azt, hogy amikor becsületes, hivő, buzgó lelkészek, segédlelkészek, iskolai tanitók nyomorognak a rossz fizetés mellett, akkor ugyanazon egyház püspökei félmillió forinttal birjanak? (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon és a jobboldalon.) Vagy konzerváljuk a hitbizományokat? Avagy konzerváljuk a kaszinói titkos, ellenőrizetlen befolyásnak a politikai életbe való belejátszását? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Uzsorát, bőrzét!? (Mozgás.)

Elnök: Méltóztassék a szónokot meghallgatni.

Báró **Kaas** Ivor: Regáleüzlet.

Eötvös Károly: Regáleüzlet is van még?

Rakovszky István: Hogy teteti magát!

Eötvös Károly: Amikor egy párt élén álló kiváló férfi a konzervativ szót kiejti, hogy azt mint irányt kövessük, akkor azt meg kell magyarázni, mert különben sem mi nem értjük, sem a nép.

Báró **Kaas** Ivor: Megértik! A keresztények és magyarok megértik. (Nagy zaj és ellentmondás a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Eötvös Károly: Én például a néppárt részéről elvárom . . .

Rakovszky István: Csak várd!

Eötvös Károly: . . . hogy idegeneknek és absenseknek a korlátlan birtokszerzési és korlátlan tulajdonjogát el nem türi, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) én megkövetelem azt, hogy az idegeneknek a birtokszerzést korlátlan mértékben meg ne engedjék.

Rakovszky István: A galiciai bevándorlást nem türjük!

Eötvös Károly: Mindezek meglévő állapotok. Ezeket konzerváljuk? (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Még a 30-as és 40-es évek nagy törekvéseiből is hiányzik egy nagy csomó nemzeti törekvés, amely nem jutott diadalra, azt nekünk még el kell érnünk, azért tehát a nemzeti haladás hatalmas előnyomulását semmivel sem szabad meggátolnunk, (Tetszés a szélsőbaloldalon) sem kedvenc eszmékkel, sem általános európai elméletekkel, sem semmiféle idegen államból hozzánk szivárgott nem tudom miféle törekvésekkel, nekünk csak a nemzeti törekvésben kell élnünk és alkotnunk. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Minthogy mindezen lényeges és fődolgokra nézve az uj kabinet nemcsak irányt nem adott nekünk, nemcsak fel nem világositott arról, hogy mindezekre nézve mi az ő politikája, hanem még arra nézve sem adhatott biztositékot, hogy a nemzet érdekeit még azon szük körben is, amelyre tegnap bemutatkozása alkalmával kiterjeszkedett, meg fogja óvni, nekem bizalmam nincsen hozzá és beje entését tudomásul nem veszem. (Hosszantartó, élénk éljenzés és taps a szélsőbaloldalon. A szónokot számosan üdvözlik.)

Elnök: Várady Károly interpellációja jövő szombatra, a legközelebbi interpellációs napra marad. A holnap délelőtt tiz órakor tartandó ülésen a ma félbeszakitott vita folytatása fog következni.

Az ülés végződik két órakor.

BELFÖLD

A sikerült paktum. Az uj miniszterelnök száján ma kifakadt egy fájdalmas vallomás. Hogy ő nem szereti a paktumokat, hanem ami történik, az történjék teljes nyilvánossággal az ország szine előtt. A kegyelmes uron tegnapig még semmi sem volt látható ebből a paktumoktól való irtózásból. Hogy eljuthasson arra a polcra, amelyen mostanság van, egy álló héten át szinte gyárilag üzte a paktálást. A legkülönbözőbb pártárnyalatok politikai budoárjaiban diskrétül lebocsátott hangfogó függönyök mögött naponta órákon át paktált. S ezret teszünk egy ellen, hogy cifra dolgok sülnének ki, ha e budoártitkok kiszivárognának. Ám ami a mai vallomást illeti, hát értjük, hogy mától fogva megesömörlött a paktumoktól. Van is rá nagy oka, amit a Kossuth-párt szolgáltat. Kossuthék ugyanis első nap egyhangulag jóváhagyták a paktumot s ma már nyakig bennvannak ujra az obstrukcióban. Ugy tesznek mint az egyszeri háztüznéző ifju, aki nem akarván macskát zsákban vásárolni, az eljegyzés előtt látni kivánta a prezumptiv mátka összes bájait s ennekutána kijelentette, hogy nem veszi el a lányt, mert — *az orra* nem tetszik neki. Kossuthék is előbb pőrére vetkőztették a kiszemelt miniszterelnököt, jól megnézték politikájának minden izét, jegyet is váltottak vele s most visszadobják a jegygyürüt, mivelhogy nincsenek megelégedve — az orrával. Szó ami szó, ilyen bolond paktumot még sohse látott a világ. Az uj kormányelnök visszavonja az ujonctöbbletet s kap érette cserébe uj obstrukciót. És ráadásul még őt vádolják, hogy becsapta a függetlenségi pártot. Újonc tehát egy szál sincs, nem is lesz a Barabások szerint, amig nem adnak nemzeti vivmányokat. Vajjon mit szólnak *odafenn* az uj kormányelnök gyönyörüen sikerült paktumához? Ennél bizony olcsóbb volt a paszszív resziszticncia. És becsületesebb is.

A kabinet kiegészitése. A király személye körüli miniszter teendőit most ideiglenesen maga *Khuen-Héderváry* miniszterelnök látja el, aki egyuttal belügyminiszter is. A miniszterelnök tudvalevőleg a kabinetalakitás munkája közben gróf *Festetich* Taszilót kinálta meg a király személye körüli miniszter tárcájával és csak utóbb szánta rá magát, hogy egyelőre ezt a fontos tárcát nem tölti be. Egyes lapok ma azt irták, hogy a bán gróf *Festetichet* végleg elejtette és uj miniszterjelöltek gyanánt herceg *Esterházy* Miklóst és gróf *Hadik Barkóczy* Endrét emlegetik. A félhivatalos *Budapesti Tudósító* ezzel szemben azt irja, hogy a király személye körüli miniszter kinevezésére nézve sem javaslat, sem döntés még nem történt s az emlitett hirek hamis nyomon járnak.

Az uj bán. Egy félhivatalos jelentés szerint gróf *Pejacsevich* Tivadarnak horvát bánná való kinevezése már megtörtént és az uj bán e hó 4-ikén fogja letenni a hivatalos esküt ő felsége kezeibe Bécsben. A bán eskütételén a multban mindig megjelent a miniszterelnök is és megjelenése Horvátországnak a magyar királysághoz való tartozandóságát dokumentálta. A félhivatalos most azt irja, hogy nem tudni még, vajjon gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknek módjában lesz-e az eskütételnél jelen lenni.

A holnapi ülés. A képviselőház holnapi ülésén folytatják a miniszterelnök programmbeszéde fölött megindult vitát. Szólásra a következők iratkoztak fel eddig: *Polónyi* Géza, *Csávolszky* Lajos, *Holló* Lajos, *Babó* Mihály, *Okolicsányi* László, *Visontai* Soma, *Mezőssy* Béla, *Nessi* Pál, *Lengyel* Zoltán, *Pap* Elek, *Olay* Lajos, *Sebess* Dénes, *Ráth* Endre, *Endrey* Gyula, *Váradv* Károly, *Rátkay* László, *Reich* Aladár és *Vlád* Aurél, az uj román nemzetiségi képviselő.

Az első küldöttség. Győrből táviratozzák: *Győr* város és *Győrmegye* együtt monstre-küldöttség ujján fogja tolmácsolni e két törvényhatóság közönségének tiszteletét az uj miniszterelnöknek. Győr város mai közgyülésében gróf *Laszberg* Rudolf főispán ugyanis a miniszterelnöknek küldöttség által való üdvözlését inditványozta. A megye és a város együttes deputációját a főispán fogja vezetni.

Kossuth Ferenc és pártja.

Budapest, julius 1.

Kossuth Ferenc tudvalevőleg tegnap néhány társával együtt ugy hagyta el a függetlenségi párt helyiségeit, hogy oda mint a párt elnöke többé vissza nem tér. A pártnak mintegy huszonhat tagja ma délután hat órakor összegyült a függetlenségi és negyvennyolcas pártkör helyiségeiben, hogy Kossuth Ferencnek az elnökségről való lemondása dolgában határozzon. Tudvalevő, hogy a tegnap esti értekezlet háromtagu bizottságot küldött ki avval a megbizással, hogy Kossuth Ferencet az elnökség ujbóli vállalására birja. Ez a bizottság ma este beszámolt eljárásáról s előadta, hogy Kossuth Ferenc előttük kijelentette, hogy megmarad elhatározása mellett s az elnökséget az ismert okoknál fogva nem vállalja.

Az értekezlet tagjai erre elhatározták, hogy testületileg mennek Kossuth lakására s hogy mindent elkövetnek, hogy Kossuth még ma mint elnök jöjjön vissza a pártkörbe.

Az értekezlet tagjai e határozat értelmében legott *Kossuth* Ferenc lakására mentek Barabás Béla alelnök vezetésével.

Barabás Béla az összes megjelent pártfagok nevében adott kifejezést a párt ragaszkodásának s tiszteletének. Arra kérte Kossuth Ferencet, hogy ne

vegye zokon azt, ha a pártban erős véleményáramlatok vannak. Mind erős meggyőződésü emberek, de elvhüségük törhetetlen és elveikben egy hajszálnyira sem térnek el vezérük elveitől és ha valami nézeteltérés volt a párt taktikájára nézve a pártvezér és némely páriag között, ez nemcsak elsimitható, de ezt a haza és a párt érdekében elsimitani kötelességüknek érzik, mert ők, akik *Kossuth* Ferenccel együtt küzdöttek, elképzelni sem tudják a pártot nélküle.

Kossuth Ferenc válaszában kiemelte, hogy a pártban két ellentétes áramlat van s ő, mint pártelnök, a pártot képviselni tartozván, ellenkező áramlatokat képviselni nem képes, továbbá meggyőződése az, hogy a törvényenkivüli állapot hosszas fönntartása az országra nézve nagyon káros és veszélyes, ebből tehát minden oly módon ki kell bontakozni, amely nem jár elvi feladással. Neki, mint pártvezérnek kötelessége volt ily módot keresni, ezt meg is találta és a párt ezt magáévá is tette. Ily értelemben a párt megbizásából nyilatkozott is az országgyülésen és önmagát nem hazudtolja meg. De akármit mondott is a miniszterelnök expozéjában, amelynek kifejezési nem elég szabatosak, az kétségtelen, hogy magával a ténynyel bebizonyitotta, hogy igéretét megtartotta, illetőleg, hogy egyetlen egy ujonccal sem fogják a rendes létszámot emelni, aminthogy a honvédelmi miniszter már tegnap benyujtotta a rendes létszámot célzó javaslatot. Kossuth Ferenc meggyőződése az, hogy a miniszterelnök igy teljesitvén azt a föltételt, amely a törvényenkivüli állapot megszüntetésére szükséges törvényjavaslatok keresztülbocsátásául kikötteteti, a pártnak is szavát kell állani s ő nem teheti ki magát annak, hogy joggal szószegéssel vádolják. Egyébként valódi alkalom a küzdelem folytatására szerinte nem az, mikor az ország már teljesen ki van merülve az elkerülhetlen alkotásokra való várakozástól, hanem az, amikor a véderő ujjáj szervezésének ideje eljő. Addig is szerinte a pártelnök kötelessége megmaradni a régi elvi álláspontja mellett, amely mindig az önálló magyar hadsereg kivivása volt és sohasem a 67: XII. t. c. kivivása. Mikor arról van szó, akkor a párt elvei alkuba nem bocsáttathatnak, de a 67: XII. t. c., amely nem képez pártelvet, okvetlen alapjául szolgálhat a kormánynyal való alkudozásnak, annak idején, oly irányban, hogy ha nagyobb áldozatot követelnek a nemzettől, ennek jelentékeny nemzeti vivmányokkal adják meg az árát. Ha pedig erre a kormány nem lesz hajlandó, a pártnak már előre is el kell készülve lenni a legelkeseredettebb harcra.

Kossuth elismeri, hogy közte és a párt közt elvi eltérések nincsenek, de a párt némely részének taktikai állásfoglalásai nagyon nehéz helyzetbe hozzák. Arra kéri hát a pártot, hogy cselekedjék legjobb meggyőződése szerint. O a cselekvésben korlátozni nem akarja, de saját cselekvéseire csakis saját lelkiismeretétől és hazafiságától kérhet tanácsot. Lehetetlen helyzetbe magát állitani nem engedheti. Ezért megmarad elhatározása mellett, hogy az elnökségről lemond, bár személyileg a legmelegebb barátság füzi a párt tagjaihoz.

Erre *Barabás* és többen ismételve kifejezést adtak annak, hogy a pártot vezérük nélkül még csak elképzelni sem tudják, kinyilatkoztatták, hogy az elnöki széket betöltelen hagyják s fölkérték Kossuth Ferencet, hogy *4—5 napra halasszza el végső elhatározását, amibe Kossuth azzal a föltétellel egyezett bele, hogy lemondása mint bevégzett tény álljon a párt előtt s a felelősség őt ne terhelje.*

A függetlenségi párt a képviselőház holnapi ülésén folytatni fogja a miniszterelnök expozéja fölött megindult vitát, melyben elsőnek *Polónyi* Géza fog felszólalni. Az obstrukció tehát formálisan ugyan nem, de tényleg folytatódik.

A Kossuth-párt holnap esti hat órakor ujból értekezletet tart.

KÜLFÖLD

A 14. §. *Bécs*ből jelentik: A *Wiener Zeitung* 1903 junius 29-ikéről keltezett császári rendeletet tesz közzé, amelynek tárgya az adók és illetékek tovább való behajtása, valamint az állami kiadásoknak a julius elsejétől december 31-éig eső időközben való födözése az 1867 december 21-iki alaptörvény 14. §-a alapján.

Harcok a Szomali-földön. A Szomali-földön az angolokat valószinüleg nagy katasztrófa érte, de ezt, könnyen érthető okokból, lehetőleg titkolják. Egy ma érkezett londoni távirat a következőket jelenti:

„A hadügyminiszter *Rochefort* ezredesnek, aki az abesszíniai hadsereghez van beosztva, *Bijoad*ból junius hó 6-áról kelt táviratát teszi közzé, mely szerint az abesszíniaiak egy erőltetett menet után május 31-én Jeja közelében meglepték a mollah dzsidás lovasait, akik csekély ellenállás kifejtése után elmenekültek. Hir szerint a mollah nagybátyját és ezer lovast megöltek és az egész állatállományt ezer tevével zsákmányul ejtették. Ezen vereség következtében a mollah a gyalogos csapatokkal Gumburu felé fordult. Az abesszíniaiak utban vannak a mollah vizállomásai felé a gerlogubingaladi vonaltól délre."

Ez azonban meglehetősen rég történt eseményre vonatkozik, s ha igaz is ez a győzelem, ezt nem az angolok, hanem az abesszíniak vivták ki, s nem is a mollah főserege, hanem a nagybátyja ellen.

Egy *későbbi* távirat szerint pedig a mollah csapatai *Manning* tábornok seregét teljesen megsemmisitették. Ezt a hirt most megerősiti a Havas-ügynökségnek *mult hó 30-áról* kelt távirata, mely szerint a mollah *Murao* és *Bohotle* közt őt angol őrséget megsemmisitett. Hir szerint 42 angol tiszt közül 39 elesett, sőt magának Manning tábornoknak is nyoma veszett.

A dolog tehát valószinüleg ugy áll, hogy az abesszíniaiak győztek a mollah egy csapata ellen, később azonban a mollah kamatostul visszaadta a kölcsönt, megsemmisitvén Manning tábornok seregét.

Szocialista alelnök a birodalomgyülésen. A *Vorwärts* arról a kérdésről, hogy a birodalmi gyülésnek első alelnökét a szocialisták sorából kell választani, a következőket irja: Korai már most erről a dologról beszélni. A szociáldemokrata párt csak a birodalmi gyülés összehivása után alakul meg és hozhat határozatot. Az ügy különben sem olyan fontos, mint aminőnek tartják. A többi pártnak elemi kötelessége, hogy a szociáldemokratáknak átengedje az első alelnöki helyet. Különösen a centrum jól teszi, ha ezt a kötelességét teljesiti. Ha a szociáldemokratáknak fölajánlanák az első alelnöki helyet, akkor fog a párt majd dönteni arról, hogy elfogadja-e.

Bulgária mozog. Bulgáriából nyugtalanitó hirek érkeznek, Konstantinápolyon keresztül, amiből sejteni lehet, hogy ezek a hirek nem egészen elfogulatlan forrásból származnak.

Konstantinápolyi hirek szerint Bulgáriában *háborus hangulat kezd mutatkozni.* Ugy látszik, azon eszmét fontolják, vajjon a jelen kényes helyzetnek nem a háboru volna-e a legjobb megoldása, melyre Törökországot provokálni lehetne. Konstantinápolyban néhány nap óta sokat beszélnek *Bulgária katonai készülődéseiről.* A konstantinápolyi mérvadó diplomáciai körök néhány nap óta megegyeznek azon véleményen, hogy Bulgáriának magának kellene viselnie a háboru minden következését, még akkor is, ha győztessé válna és sem maga, sem Macedónia számára nem érne el eredményeket.

Ezzel szemben a bolgár táviró-ügynökség alaptalannak mondja azt a hirt, mintha néhány hadosztályt mozgósitottak volna. Ezt a hirt „rossz szándékkal" terjesztették. Ellenben, hogy valami csakugyan készül Bulgáriában, azt maga az *Agence Télégraphique Bulgare* is elismeri, mikor a következőket jelenti: „A szökevények Törökországból való növekvő bevándorlása folytán, ami oly tény, mely a kedélyeket felizgatja és alkalmat adott oly fölkelő-bandák alakulására, amelyek megkisérelték a határ átlépését, *a kormány szándéka bizonyos számu tartalékost a határ közelében fekvő helységekből a határőrség megerősítése végett behivni.*"

Ily körülmények közt nem lehetetlen, hogy — mint a pétervári *Vjedomoszti* egész határozottan irja — *Ferdinánd* bolgár fejedelem komolyan foglalkozik a lemondás gondolatával. Foglalkozik pedig azért, mert helyzete a macedon események következtében teljesen tarthatatlan lett. Az egész nép a macedon-komitók pártján van s a fejedelemnek alig van hive az országban. De ha lemond, akkor *mi lesz Bulgáriával?* Ki lesz a fejedelme? Oly valaki, aki kész háborut inditani Törökország ellen? Vagy köztársaság lesz?

Ferdinánd lemondásának már a részleteit is kidolgozták elvben; s e részletek állitólag a következők:

Az ellenzék szépszerével akarja a fejedelmet lemondásra birni és a fejedelem, hacsak azt nem akarja, hogy a belgrádi eset ismétlődjék, kénytelen beletörődni sorsába, amely immár meg van pecsételve. Az ellenzék és a fejedelem közt formális tárgyalások folynak a lemondás föltételeire nézve. A tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy *Ferdinánd* fejedelem kész lemondani trónjáról, ha neki az állam visszafizeti elsősorban azt a *négy millió* frankot, melyet ő bérházak és szállók épitésébe fektetett bele. Ezek az épületek természetesen az állam tulajdonába mennének át. Azonkivül 600.000 frank évi járulékot kér, amely összeget halála után fia, Boris herceg kapná. A négymillió frank befektetési költségek visszafizetésére nézve már *megegyezés jött létre* az alkudozó felek közt, de évjáradék cimén csak 480.000 frankot hajlandó az ellenzék a fejedelem számára biztositani, Boris hercegnek pedig 240.000 frankot, amelyet azonban csak atyja halála után kapna meg. Tekintve azonban azt az ellenszenvet, amelylyel a bolgár nép Ferdinánd fejedelemmel szemben viselkedik és amit Ferdinánd maga is nagyon jól tud, az alkudozások minél hamarább dülőre jutnak és igy Ferdinánd fejedelem lemondása már a közel jövőben várható.

Pétervár, julius 1.

A *Novoje Vremja* jelenti Szófiából, hogy a miniszterelnök a lap tudósitója előtt kijelentette, hogy a helyzet Macedóniában és a drinápolyi vilajetben kétségbeejtő. A polgári és katonai hatóságok avval az ürügygyel, hogy a bizottságok tagjait üldözik, felléptek a békés lakosság ellen, ezt részben Bulgáriába részint a hegyekbe való menekülésre kényszeritik, ahol a menekülők szaporitják a forradalmi elemeket. Különösen esztelenek az üldözések a drinápolyi vilajetben, ahol eddig minden csendes volt. Csak egyetlen vidékről vagy 3000 ember menekült a burgasi járásba. A miniszterelnöknek az a gyanuja, hogy a törökök ez üldözés által a bolgár határon lakó bolgár elemet el akarják üzni vagy megsemmisiteni. A bolgár kormány helyzete ily körülmények közt veszedelmessé válhatik. A számos macedon emigráns és a helyi lakosság nagy mértékben izgatott ily események felett. A törökök azonkivül sok tüzérséget és lovassságot kezdenek összevonni a bolgár határon. A konstantinápolyi bolgár ügyvivő, ki ennek okait kérdezte, azt a választ kapta, hogy a porta erről mitsem tud és tudakozódni fog róla. A miniszterelnök lehetségesnek tartja, hogy Bulgária körjegyzékkel fel fogja hivni a nagyhatalmak figyelmét Törökország eljárására. A helyzet kényszeriti Bulgáriát, hogy minden eshetőségre elkészüljön.

Az osztrák válság.

Budapest, julius 1.

Hovatovább kitünik, hogy a magyarországi politikai helyzet az osztrák politikában is olyan zavaroknak lett forrása, amelyeknek a terjedelme egyelőre be sem látható. Már ma is tisztán áll az a faktum, hogy *Koerber* miniszterelnök beadta a maga és egész kormánya lemondását és az uralkodó még nem határozott a lemondás elfogadására vagy visszautasitására nézve. Ennyi már a félhivatalos jelentésekből is megállapitható, de minden jel arra vall, hogy a bonyodalmak nem állapodnak meg egy általános vagy részleges kormányválságnál és akár helyén marad Koerber, akár kap uj megbizást kabinetalakitásra, akár felfrissiti kabinetjét, akár más jön a helyére: az ujabb, sulyos természetü komplikációk nincsenek kizárva. A csehek máris azzal fenyegetődznek, hogy nemcsak obstruálni fognak, hanem kiterjesztik az obstrukciót a kiegyezésre, nevezetesen a *vámtarifára* is. Aminek a jelentősége ma még meg sem mérhető.

Az osztrák kormányválsághoz ma a lapok minden oldalról hozzászólnak. A *Narodny Listy* irja: A válság nem akut, de azzá lesz abban a pillanatban, mihelyt Koerbert ama kérdés elé állitják, képes-e a Reichsrath munkaképességét biztositani? *Akkor a cseh-kérdés fog előtérbe lépni, s a cseh obstrukció nem fog megállni a vámtarifa előtt és a kormány bukik.*

A *Politik* igy ir: A rendezett viszonyok minden barátjának azt kell kivánnia, hogy ez a válság mielőbb megoldassék, hogy a nyári hónapokat fel lehessen használni a politikai és parlamenti jövő kialakitására. A korona tanácsadói a válság azonnali megoldását sürgetik. Meg fogják kisérleni, hogy Koerbert egy parlamenti koalicios kormány élére állitsák. Ezzel azonban semmit sem lehet elérni, mert a cseheket egy vagy két miniszternek a kabinetből való kilépése még nem birhatja rá arra, hogy a kormány táborába átpártoljanak.

Azt, hogy az osztrák kormány válságban van ma a félhivatalos *Fremdenblatt* is beismeri, de hozzáteszi, hogy soká nem fog tartani a válság, mert a *király még a héten elutazik Ischlbe* és persze csak akkor fog utazni, amikor a válság már teljesen el lesz intézve. A *Fremdenblatt* konstatálja azt a tényt is, hogy *az osztrák válságot a magyarországi események visszahatása idézte elő.*

Hogy a válság már régóta készül, kitünik *Hartl* közoktatási miniszternek egy, Hallban a kormány nevében mondott felköszöntőjéből is, amikor a *Tiroler Tagblatt* szerint *a még fennálló kormányról* beszélt. Egy más alkalommal ugyancsak Hartl egy kérdésre azt felelte, hogy *azt már az uj kormány fogja elintézni.*

Ezek a hiteles nyilatkozatok is megerősitik, hogy az osztrák kabinet szombaton lemondását határozta el, de azt eddig el nem fogadták. Ellentétben azonban a német sajtóval, mely tagadja, hogy a válság csak Koerber személyére vonatkozik, a cseh lapok már egész miniszteri névsorokat közölnek, melyek élén *Bärnreither* volt miniszter neve áll.

A *Neue Freie Presse* mai estilapjában azt irja, hogy a válság nem személy, hanem a politikai rendszer körül forog, hogy politikai elvet illetőleg kell dönteni, hogy tudniillik tanácsos volna-e most a parlamenti kormányok rendszeréhez visszatérni? A pártok nagy kölcsönös gyülölködésére való tekintettel a tisztán parlamenti jellegü koalició nagyon nehéz probléma. Persze nem lehet tudni, hogyan fog dönteni a korona, de a nyilvános diskussziónban még mindig legtöbbet a hivatalnok-kormány parlamentivé tételének lehetőségéről beszélnek. A *Neue Freie Presse* azután hivatkozással arra, hogy az uj magyar kormány helyzete milyen nehéz, azt kérdi, célszerü volna-e Ausztriában a legközelebbi időben a kormányt megváltoztatni. Nagyon valószinü, hogy a király épp erre való tekintettel nem egykönnyen fogja magát elhatározni arra, hogy a lemondást elfogadja és uj politikai irányba lépve, annak veszedelmét megkockáztassa.

A válság okairól a kormányhoz közel álló részről közlik, hogy a Koerber-kormány lemondását utódja iránti lojalitásból nyujtotta be. Jelenlegi összetételében a kormány a Reichsrath elé nem léphet, mert *Welsersheimb nem akarja többé a véderőjavaslatot képviselni* és szükségesnek tartotta, hogy most álljon be a válság, amikor az uj kormány tagjainak még több mint hat heti idejük lehet, hogy mindenre előkészüljenek.

Sokat beszélnek arról, hogy Koerbert ma, dacára annak, hogy a király reggel óta Bécsben van, nem hivták kihallgatásra, ellenben a király *Goluchowskit* fogadta. Más politikai személyiségekkel a király ma nem érintkezett.

Koerber ma *Welsersheimbal* és az alkotmányhü nagybirtokosság elnökével, gróf *Thun* Oszwalddal értekezett.

Dr. *Rezek* cseh miniszter, aki *St. Veitban* nyaral egy politikus előtt igy nyilatkozott az ő lemondásáról:

— Az én lemondásomról szárnyra kelt hir *nem igaz*. Egyáltalán *részleges* miniszterválságról szó sem lehet. Vagy *mindnyájan* megyünk, vagy *egyikünk sem!*

Bécs, julius 1.

A belpolitikai válság rendkivül kiélesedett. Mihelyt gróf Khuen-Héderváry megkötötte a paktumot, a Koerber-kabinet kijelentette, hogy ilyen körülmények között az uj véderőjavaslattal nem léphet a birodalmi tanács elé. A pénteken tartott miniszertanács, amelyben hosszu vita folyt a csehek követeléseiről és a 14. §. alkalmazásáról, elhatározta, hogy a helyzetet fel kell tárni az uralkodó előtt. Természetesen *Koerber* miniszterelnöknek kellett erre vállalkoznia. Politikai körökben beszélik, hogy a korona a jelentés után fenntartotta magának a döntést és elrendelte, hogy az utolsó miniszertanács jegyzőkönyvét terjeszszék elébe. Annyi tény, hogy a Koerber-kormány forma szerint még nem adta át lemondási kérvényét, de a miniszterelnök jelentése az uralkodó előtt egyértelmü volt a lemondással. Képviselői körökben mondják, hogy az uralkodó nem utasitotta vissza a kormány bejelentett lemondását, noha el sem fogadta azt.

Koerber miniszterelnök holnap kihallgatásra megy ő felségéhez s ezen az audiencián fog eldőlni, hogy vajjon a válság megoldása őszre marad-e.

Gróf *Goluchowski* közös külügyminiszter az utolsó napokban a kormány valamennyi tagjával tanácskozott s ugy ő, mint báró *Beck* vezérkari főnök is kihallgatáson volt az uralkodónál.

Most odáig fejlődtek a dolgok, hogy a döntés a felség kezében van. A válság megoldását politikai körökben nagy feszültséggel várják.

A prágai *Politik* közli, hogy gróf *Welsersheimb* honvédelmi és *Rezek* cseh miniszter, akik a cseh pártoknál minden befolyásukat latba vetették a katonai javaslatok érdekében s most ilyképpen dezavuáltattak, továbbá *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter, aki a cukor-kontingentálási törvény zátonyra jutását Koerbernek tulajdonitja, éles ellentétbe kerültek a miniszterelnökkel. *Koerber* helyzete a *Politik* szerint tarthatatlan; programmján nem változtathat, bukása pedig Ausztriára nézve könnyen végzetes lehet.

Az uj rend Szerbiában.

Budapest, julius 1.

A királygyilkosságról, vagyis inkább előzményeiről utólag sok mindenféle verzió kering, amelyek hitelességét természetesen nagyon nehéz ellenőrizni. Egy belgrádi forrás szerint az összeesküvők a gyilkosság előtt teljes garanciát nyertek Ausztria-Magyarországtól és Oroszországtól arra nézve, hogy Sándor király detronizálása esetén Karagyorgyevics Pétert el fogják ismerni Szerbia királyának. Természetesen a két hatalom nem sejtette, hogy a királyi párt meg fogják gyilkolni. Az összeesküvő tisztek, akiknek a száma háromszázon felül volt, az egész országban távirati összeköttetésben voltak egymással. Az összeesküvő katonaság ugyanis több postaépületet megszállt és a távirókészülékeket katonatisztek kezelték. Az ország belsejében csapatok voltak készenlétben arra az esetre, ha a belgrádi összeesküvőknek nem sikerülne tervüket kivinni és a király szigoru retorziót alkalmazna. Forradalmat terveztek és az ország lakosságával akarták Sándor királyt detronizálni. Hogy azonban a forradalom alatt bekövetkező vérengzéseknek elejét vegyék, a fegyvertárakat lefoglalták és csak végső, rendkivüli esetben adtak volna fegyvereket a polgári forradalmárok kezeibe. A töltényeket kicserélték, ugy, hogy az éles töltények helyébe vaktöltényeket raktak. Az ágyukat pedig az összeesküvés fiatal tisztjei ugy tették használhatatlanokká, hogy a zárókészülékből egy csavart kihuztak. Ilyen előkészületek után az összeesküvők könnyen lefegyverezhették volna a király csapatait, a nélkül, hogy nagyobb vérengzés történt volna.

Belgrád, julius 1.

Milán király szobrát *Mercier* francia művésznél rendelték meg 350.000 frankért, melyre eddig a volt szerb kormány már 100.000 frankot kiutalványozott. A szobrász az összeget már fel is vette. Most a kormány nagy zavarban van ugy a hátralékos összegnek a kifizetése, valamint a szobor elhelyezése miatt. A kormány az ügyet *Péter* király elé terjesztette, aki, mint hirik, ugy fog dönteni, hogy a szobor a várban az annak idején kijelölt helyen állittassék fel. Egyszersmind utasitani fogja a király a kormányt, hogy a szobor költségeinek fedezésére szükséges összeget folyósitsa. Még a legradikálisabb lapok is helyeslik a szobor felállitását.

Belgrád, julius 1.

A most érvényben levő alkotmány értelmében a szkupstina feloszlatásával a szenátusi intézmény teljesen megszünik. A király a kormánynyal és a most feloszlatott szkupstinával egyetértőleg abban állapodott meg, hogy *komoly esetekben*, igy háboru esetén is, a *szenátus összehivandó* lesz.

Belgrád, julius 1.

Ugy a hadseregben, mint a tisztviselői karban lassanként változások történnek. A junius 30-ikán reaktivált *Putnik* ezredes tábornokká léptetett elő és a holnapi hivatalos lap közölni fogja a vezérkar főnökévé való kineveztetését. Számos vidéki községi előljárót állásától fölmentettek.

Páris, julius 1.

Az orosz templomban ma gyászmise volt *Draga* királyné lelkiüdvéért. Az istentiszteleten, mely mindössze egy negyedóráig tartott, csak kevesen jelentek meg a szerb kolónia tagjai közül.

Bécs, julius 1.

Krisztics Koszta szerb követ legközelebb elhagyja állását. A szerb kormány tárgyalásokat folytat ismert nevü radikális politikusokkal a bécsi szerb követség betöltése céljából. Állitólag *Petrovics* van kiszemelve a követségre.

HIREK

Budapest, julius 1.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Junius 30-ikán uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hir.** Dr. *Komlósi* Béla fővárosi orvos *Polhora* gyógyfürdőn fürdőorvosi működését megkezdette.

— **Ferdinánd király emlékezete.** A Mátyás-templomban ma délelőtt *V. Ferdinánd* magyar király emlékezetére hivatalos istentisztelet volt. A főszentélyben külön helyen ült *József* főherceg, mig a királyi oratóriumban *Klotild* főhercegasszony foglalt helyet. Az állami méltóságok számára fönntartott padokban senki sem ült. A kegyuri székeket *Márkus* József főpolgármester, *Almády* Géza tanácsos és *Rényi* Dezső főjegyző foglalta el. A tábornoki kar tagjai *Lobkowitz* Rezső hadtestparancsnok vezetésével jelentek meg. A gyászmisét dr. *Nemes* Antal budavári apát-plébános celebrálta nagy segédlettel.

— **Rossz időket élünk.** Ő felsége tegnap résztvett *Braunau* ausztriai város ünnepén, melyet a város hétszázéves fönnállásának jubileumi napján rendeztek. A fogadás alkalmával bemutatták *Polkhofer* képviselőt is, akivel a király hosszasan és nagyon barátságosan beszélgetett, aztán ezt a megjegyzést tette:

— Rossz idők járnak.

Polkhofer erre azt felelte, hogy csakugyan rossz idők járnak. A viszonyok a parlamentre is sulyos munkát rónak.

A király mélyen felsóhajtott, aztán igy szólt:

— Bizony. Még szabadságra sem mehetek az idén.

— **György király üdvözlete.** Jellemző a szászországi politikai viszonyokra az alábbi két táviratot, amelyet *György* szász király *Graefe* Pál antiszemita képviselővel váltott. *Graefe*, aki az egyetlen polgári képviselő Szászországban, (a többi a szocialista párt hive) a pótválasztás estéjén ezt a táviratot intézte *György* királyhoz:

Száz hü szász alattvaló nevében szivből üdvözlöm felségedet s bemutatom hódolatunkat. Ennek a kerületnek a polgársága, amelyet az ellenzék sohasem fog megközelithetni, törhetetlen hüséggel viseltetik felséged iránt.

Graefe Pál birodalomgyülési képviselő.

Másnap a király ezzel a távirattal válaszolt:

Graefe képviselő urnak! Ma reggel vettem táviratát. Szivből örülök győzelmének. Az ön választókerülete jó ügyet vitt diadalra.

György.

— **A budaujlaki bucsu.** *Buda-Ujlakon* vasárnap tartják meg a bucsut. Az istentisztelet sorrendje a következő: Reggel 8 órakor magyar szentbeszédet mond dr. *Demkovits* Ágoston káplán, utána szentmise. Fél 10 órakor németül beszél *Stacke* István hittanár, utána dr. *Ott* Adám lovag. szentszéki tanácsos ünnepies nagymisét pontifikál fényes segédlettel. Délután 4 órakor vecsernye zárja be a bucsu egyházi részét.

— **A mohácsi vész emléke.** A mohácsi vész emlékszobra érdekében rendezendő népünnepély fővédnökül a bizottság *Csek* Ervinnét kérte föl, aki a tisztséget elfogadta. A népünnepélyrendező bizottság alkalmi lapot is ad ki, amelybe az irodalom és a politikai élet kitünőségei fognak aktuális sorokat irni. A rendező-bizottságnak az a célja, hogy az 1526-iki mohácsi vész emlékszobrának eszméjét közelebb juttassa a megvalósuláshoz. A szobor-bizottság a népünnepély lezajlása után országos mozgalmat fog inditani az emlékszobor érdekében; föl fogja kérni adakozásra a uraikat, főpapokat, állami és törvényhatósági hivatalokat s megkeresi az összes magyarországi iskolákat, hogy tekintettel a hazafias célra és arra, hogy a mohácsi csatában a pécsi liceumnak mintegy 300 tanulója elesett, rendezzenek iskola-ünnepélyeket s annak jövedelmét bocsássák az emlékszobor-alapra.

— **A vatikáni haditörvényszék.** *Rómából* jelentik: Megirtuk már, hogy gróf *Pietromarchi*, a pápai nemes testőrség tagja ellen eljárást inditottak, amiért a nemes testőrség kaszinójába a Vatikánban a „fehér" arisztokrácia több hölgytagját teára hivta meg. A nemes testőrség haditörvényszékké alakult át és gróf *Pecci* tábornok, a pápa unokaöcscse, mint ügyész, azt ajánlotta, hogy az „elvetemült bünöst" kitaszitsák a nemes testőrség kötelékéből. A tábornok szigoru inditványát visszautasitották, elitélték gróf *Pietromarchit* kétévi eltávolitásra a testőrségből és gázsijának elvesztésére. Az egész dologban bizonyára a gázsiveszteség érinti a legkeservesebben a grófot. Egyébiránt leirhatatlan, mekkora derültséget kelt a „fehér" körökben a sötét szigoruság, amelylyel a Vatikánban a tea-ügyet tárgyalták.

— **Poór Jakab ünneplése.** A Trieszti Általános Biztositó Társaság magyarországi vezérügynökségének főnöke, a szakirodalmi működéséről ismert *Poór* Jakab, ma délelőtt ünnepelte huszonötéves szolgálati jubileumát. Az ünnepélyen résztvett a társulat hivatalnoki kara teljes számmal, azonkivül a vidéki képviselők nagy része, ugyszintén a trieszti központ képviseletében *Richetti* Ödön vezértitkár. Richetti volt az első üdvözlő szónok, méltatva Poór Jakab szorgalmát és képességeit, aki meghatottan válaszolt és az elért sikerek nagy részét a hivatalnoki karra háritotta. A budapesti képviselők nevében *Kornics* Mihály, a vidéki képviselők nevében *Tuba* János orsz. képviselő üdvözölte a jubilánst, aki azok beszédeire is lendületesen válaszolt. *Poór* Jakabot küldöttségileg üdvözölték az Első Osztrák Baleset Ellen Biztositó Társa-

„THERAPIA-PALACE" Dr. Ebers Henrik főorvos szakavatott vezetése alatt. CIRKVENICÁN, Fiume mellett. Nyáron tengeri-fürdő. Télen hidegvizgyógyintézet. Egyetlen homokos tengerpart a Quarneróban. — Magyar konyha. — Magyar levelezés. — A tengerpart fövenye Kneipp kura.

ság, a Magyar Általános Takarékpénztár, a Magyar Jég- és Viszontbiztositó Intézet, valamint a Generali budapesti orvosai. A Royal-szálló disztermében rendezett banket fejezte be az ünnepet. *Poór* Jakabot számos tisztelője és barátja táviratban és levélben üdvözölte.

— **Lujza toszkánai hercegnő.** A párisi *Matin* egyik tudósitója fölkereste *Ronno* várkastélyt, ahol ez idő szerint Lujza toszkánai hercegnő kis leánykájával tartózkodik. A francia ujságiró hosszabb ideig társalgott a várkastély urnőjével, *St.-Victor* grófnéval, aki egészen el van ragadtatva vendégeitől és a jövőjüket sokkal ragyogóbb szinben látja, mint azt az eddigi hirek után gondoltuk. Az interviuról már megemlékeztünk rövidebb táviratijelentés alapján, hanem azért még mindig érdemes nehány érdekes részletre visszatérni. Az ujságiró Gironra iparkodott terelni a beszédet és cikkének ez a része igy szól:

„Eddigelé mindig kitértünk a név elől, amely ebben a regényben oly fontos szerepet játszik. Végre nyiltan beszélek és bátran kiejtem a nevet, amelyet *Ronno*ban kiejteni tiltva van.

— Miért térjünk vissza erre a szerencsétlen afférre?! — felel a grófné. — Hiszen mindennek vége van. A hercegnő elfelejtett vagy bizonyára feledni fog.

Majd élénken ekként folytatja a ház urnője:

— Minthogy tudom, hogy ön cikkében feltétlenül nyilatkozni fog a hercegnőről, kérem, beszéljen róla azzal a teljes rokonszenvvel, amelyre valóban méltó. Ha ön tudná hogy a tisztelet és ragaszkodás mennyi tanujelét kapja naponta Toszkánából és Szászországból!

St. Victor grófné most már nem is várja kérdéseimet, — mindent elmond, ami Lujza hercegnőre vonatkozik. Hallom, hogy négy csinos szász menyecske van a hercegnő szolgálatában és hogy a kis Anna Morrica pompás egészségnek örvend. Majd igy szól mosolyogva a grófné:

— Minthogy ön annyira érdeklődik a hercegnő iránt és a várkastélyt is megnézni óhajtja, meg kell ismerkedni parkunkkal is, gyönyörü és ott tovább cseveghetünk!

Egy óriási fasor alatt haladunk, — száz meg száz hársfa boritja fölénk illatozó koronáját. A fasorba számtalan apró utacska vezet mindenfelé bokrok, virágágyak és árnyas helyek. Egy napsugár tört át a felhőkön és egy pillanatra derült ragyogást ont az árnyas sötétségbe.

— Ragyogó napsugárban érkezett meg a hercegnő kastélyunkba, — jó előjel, gondoltam., Madame de Saxe" az első naptól kezdve boldognak érezte itt magát. És boldog volt minden percben.

Az üvegház előtt állunk és ekkor a kastélyból egy gyászruhás asszony lépett ki, nyomában egy szőke leányka. A két nő lassan halad el az üvegház előtt.

— Ez a hercegnő, — mondja a grófné. — Mint mindennap ebben az órában, most is Szüz Mária szobra elé megy, hogy imádkozzék.

Igy tölti napjait bünbánó Lujza, egykor Szászország trónörökösnője.

— **Jubiláló iskola.** A török-szent-miklósi polgári fiuiskola, amelyet *Hajós* Fülöp székesfővárosi tanitó alapitott meg, tegnap ünnepelte tizéves fennállásának évfordulóját. Ez alkalomból az intézet diszteremében fényes ünnepély volt, amelynek keretében *Garami* Zsigmond igazgató méltatta *Hajós* Fülöpnek az intézet alapitása körül szerzett érdemeit. A növendékek haladásáért elismerés illeti a tanári kar tagjait, Dudás Lajost, Zeke Dánielt, Návay András és Szabó Istvánt, akik a legnagyobb odaadással szolgálják a Nagy Alföld e kulturális intézetét. A város képviselőtestülete kimondta, hogy tekintettel az intézet kulturális fontosságára, magánintézetből községivé teszi. Az ünnepélyt követő banketten Kutas Bálint ev. ref. lelkész az első felköszöntőt Hajós Fülöpre, az intézet alapitójára mondotta. Garami Zsigmond hahótai Réthay Gyula apátplébánost, Kutas Bálintot, Szabó Istvánt és Kuncze Imrét köszöntötte fel.

— **Elpusztult amerikai város.** Az amerikai lapok iszonyu katasztrófáról adnak hirt, amely Oregon államban *Heppmer* várost teljesen elpusztitotta. A városka ezerkétszáz lakosa közül ötszáz életét vesztette. A katasztrófát nagy felhőszakadás okozta, amelynek következtében a városka mellett folyó patakok kiáradtak. Amikor a vihar után a patakok leapadtak, a partokon *szörnyü több holttestet találtak* de a holttestek legnagyobb részét az ár messze sodorta. A kilenc mértföldnyi alább fekvő *Jone* várost is elpusztitotta az árviz, de az áradás nem következett el oly hirtelen s a lakosok elmenekülhettek a düledező házakból. Heppmer városkában a telefon- és távirórudak is kidültek, ugy hogy a városka el van zárva a világtól. A megmaradt házak is nagy kárt szenvedtek és jóformán az egész várost ujra kell felépiteni. Az üzleti városrész egy kissé magasabb helyen feküdt és igy kevesebbet szenvedett. A Willom-patak partján az elsepert városrész ezerötszáz láb hosszu vonalban feküdt és ezerkétszáz láb szélességben; ott a házak valamennyie összeomlott.

— **A trón háta mögött.** Kedves és szellemes apróságot elevenitenek föl az Obrenovicsok sötét történetéből. Az anekdota szerint Milán király egy izben, mikor már elvetette az uralkodás gondját s lemondott trónjáról, vidáman ült a kártyaasztalnál. Bakkarátot játszott s egy darabig jól ment minden. A király nyert. Egyszer csak megáll a király háta megett egy ur. A kártyát szétosztják s a király a fejét csóválja. Ujból osztanak, a király dühös, egyre rosszabb kártya jár s utoljára dühösen fakad ki Milán a háta megett ülő ur felé fordulva:

— Ugyan, gróf ur, menjen innen. Ha a hátam mögé áll, mindjárt veszitek.

A gróf elpirul s aztán igy szól:

— Nincs igaza, felség. Mikor a trónját elvesztette, nem állitam a háta mögött.

— **Sz. Prielle Kornélia Abbáziában.** Mint értesülünk Sz. *Prielle* Kornélia a Nemzeti Szinház kitünő müvésznője kedvenc nyári üdülőhelyére, Abbáziába érkezett dr. *Szegő* Kálmán vizgyógyintézetébe. A nagy müvésznő ugy lelkileg, mint kedélyileg nagyon jól érzi magát és reméli hogy a tengeri fürdőzés megifjitó ereje meggyengült szervezetét is teljes mértékben helyrehozza.

— **Középiskolai beiratkozások.** Tegnap kezdték meg a főváros középiskoláiban a beiratkozásokat s ma már fölu.ultak a régi bajok, a régi panaszok. Alig van már hely uj tanulók számára. Az uj óbudai gimnázium fölvesz még első osztálybeli tanulókat; a pesti oldalon pedig csak azokban a gimnáziumokban van még néhány üres hely első osztályos diákok számára, ahol ma kezdték a beirást, mint a kegyesrendi, a VI. kerületi lovag-utcai és a VII. kerületi Damjanich-utcai gimnáziumokban. A beirás részletes adatai ezek:

A budai oldalon lévő középiskolákban, kivéve a Ferenc József-intézetet, még van hely. Holnap és holnapután az ó-budai gimnáziumba fölvesznek a máshonnét kirekedt tanulókat is. A további beiratást szeptember első három napján folytatják. *A IV. kerületi kegyesrendi* főgimnáziumba beirtak eddig a két párhuzamos második osztályba: 107, a két párhuzamos harmadik osztályba: 107, a két párhuzamos IV. osztályba 78, az V.-be 63, a VI.-ba 44, a VII-be 60, a VIII. ba 67 tanulót. Az I. osztályra való beirást is megkezdték ma s holnap holnapután még folytatják. — A *IV. kerületi ag. ev. gimnáziumban* az első osztály egészen betelt. A magasabb osztályokba a II. osztályon kezdve osztályonkint beirtak 66, 56, 52, 25, 23, 26 és 31 tanulót. A további beirás szeptember 3-án és 4-én lesz. — Az *V. kerületi Markó-utcai főgimnázium* első osztályába fölvettek 60 tanulót ezzel a létszám itt be is telt. Fönntartanak ugyan még 8 helyet, erre azonban a visszatérő ismétlő tanulók formálnak igényt. A felsőbb osztályokban még van hely, de idegenek a szeptemberi beiráskor legtöbbet a II., IV. és VII. osztályban találnak helyet. — *A. VI. kerületi lovag-utcai főgimnáziumban* az első osztályban 180. esetleg 230 tanuló számára szoritanak helyet, ezért szeptember elején itt még első osztályra is lehet iratkozni. — *A VII. kerületi Damjanich-utcai gimnáziumban* már ma beirtak 150 elsőosztályos tanulót, itt még van hely 80 első osztályos diák számára. Ebben az iskolában még csak az alsó négy osztály lép életbe a jövő iskolaévben. — *A VII. kerületi Barcsay-utcai gimnáziumban* mintegy százhetven elsőosztályos tanuló adta be okmányait. A tanári bizottság tegnap délután választotta ki azt a százhusz diákot, akiket ma tényleg föl is vettek. — A *VIII. kerületi gyakorló főgimnáziumban* az idén nem lesz első osztály. A megnyitandó többi osztályokba a beirást itt már egészen bevégezték. — *A VIII. kerületi tavaszmező-utcai főgimnáziumba* 120 elsőosztályos tanulót ma irtak be, több elsőosztályos diákot már föl sem vehetnek.

A reáliskolák közül egyedül az *V. kerületi Markó-utcai állami főreáliskolába* beirtak ma 67 elsőosztályos tanulót s ezen felül most már csak egy-két elsőosztályos tanuló fér el. — *A IV. kerületi községi főreáliskolába* fölvettek az első osztályon kezdve osztályonkint: 25, 18, 25, 16, 15, 5, 6 és 14 tanulót. Még az első osztályban is van 95 üres hely. A további beirást szeptember első három napján folytatják. — *A VIII. kerületi Horánszky-utcai községi reálban* az előzetes beirást tegnap fejezték be. Beirtak osztályonkint 22, 24, 27, 29, 17, 10, 11 tanulót. E szerint még az első osztályban is sok hely van.

— **A megtért török.** *Abdul* Kerim nyilván roszszul érezte magát Macedóniában, mert hirtelen, minden bucsuzás nélkül elhagyta bazáját s Magyarországba jött. Az igazi hamisitatlan muzulmánt itt nagyon megbámulták s a szatmáriak előtt látványosságszámba ment. Abdul Kerimnek pompásan tetszhetett ez a szerep s most már elhatározta, hogy végképp föllhagy minden muzulmánkodással s a keresztény hitre tér. Igy esett a napokban a furcsa keresztelő a szatmári görög-katholikus templomban ahol Abdul Kerim áttért a keresztény vallásra.

— **Házasság.** *Fejér* Lajos budapesti mérnök eljegyezte *Erdős* Margitot, *Erdős* Jakab polg. iskolai igazgató leányát, Baján.

Várnai Dezső máv. hivatalnok eljegyezte Budaoesten *Engel* Márk leányát, *Valériát.*

— **Váltóhamisitó nagykereskedő.** Bécsből táviratozza tudósitónk a *N. W. T.* utján, hogy *Lindau* Siegfried ismert bécsi szénnagykereskedő temérdek csalás és néhány százezer koronányi váltóhamisitás elkövetése után megszökött. A károsultak legnagyobbrészt bécsi kereskedők és pénzintézetek, de sok *budapesti* cég is érdekelve van. Azt hiszik, hogy a váltóhamisitó nagykereskedő kedvesével együtt Amerikába menekült.

— **Az ingyenkenyér.** A főváros páratlan emberbaráti intézményét fenntartó *Ingyenkenyéregylet* ma tartotta rendes évi közgyülését *Neuschlosz* Marcel kirtanácsos elnöklete alatt. A bemutatott elszámolás szerint a lefolyt évadban 913.278 adag kenyér került kiosztásra. Február hó 19-ke volt a legforgalmasabb nap, amikor 11 998 adagol osztottak szét. A legerősebb hónap pedig március volt 20 204 adaggal. A közgyülés jóváhagyta az igazgatóság számadásait és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Budapest székesfőváros közönségének a 10.000 korona segélyért, Magyarország szimbolikus nagypáholyának a kenyérosztó helyiség díjtalan átengedéséért, fütéséért és világitásáért, a székesfővárosi államrendőrségnek, mely a rend fenntartásának nehéz munkáját példás tapintattal és jóakarattal teljesitette, a közönségnek azért a párját ritkitó bőkezüségért, melylyel az egyletet támogatta, és a napisajtónak, amely állandó rokonszenvvel kisérte müködését s első sorban tette lehetővé az eddig elért eredményeket. Az elnök záróbeszédében behatóan méltatta az egylet müködését és a közönség egy részében elterjedt aggályokkal szemben a jelenlevők lelkes helyeslése mellett konstatálta, hogy mindaddig, mig az állam és a társadalom nem képesek arról gondoskodni, hogy mindenkinek, aki dolgozni tud és dolgozni akar, munka és kereset jusson, mindaddig, mig a főváros területén ezrivel lesznek, akik önhibájukon kivül éheznek, mindaddig hiven teljesitendő kötelessége és feladata lesz az egyletnek, hogy mindenkinek, aki nála jelentkezik, kutatás és kérdezősködés nélkül juttassa a megélhetés minimumát: egy darab kenyeret.

— **Tanügyi jubileum.** Szép ünnepély folyt le a napokban *Baján.* Az ottani izraelita hitközség ünnepelte meg polgári iskolája fennállásának és az iskola igazgatójának, *Erdős* Jakabnak 25 éves tanügyi jubileumát. Az ünnepély délelőtt vette kezdetét, amikor a különböző iskolák vezetői és tantestületei, valamint a községi elöljáróság és a volt tanitványok nagyszámu küldöttsége tisztelgett az ünnepeltnél. Délután az iskola záróvizsgáját tartották meg, amely alkalommal az ünnepeltnek diszes ajándékokat nyujtottak át. Este pedig banket volt, amelyen megjelent a város polgármestere, országgyülési képviselője, elöljársága, az összes tanintézetek képviselői és a város szine-java. Az ünnepelt számos felköszöntőben éltették, elismerve az iskolák felvirágoztatása körül szerzett kiváló érdemeit.

— **A spanyolországi vasuti szerencsétlenség.** A *Bilbas* és *Saragossa* városok közt történt vasuti szerencsétlenség mentőmunkálatai — mint Madridból táviratozzák — lassan haladnak előre. Több nap fog beletelni, mig az áldozatok számát hitelesen megállapithatják. Hivatalos adatok szerint eddig 32 halottat és 50 sebesültet találtak. Azt hiszik, hogy még 50 halott van a folyóban. Ma reggelig Saragossából érkezett hirek szerint 62 halottat és 69 sebesültet szabaditottak ki az összeütközött vonatok romjai alól, mig körülbelül 50 halott még most is a romok alatt van. A kormány a kamarában és szenátusban tett kérdésre szigoru vizsgálatot helyezett kilátásba. A szerencsétlenség helyén holttestek feloszlása és a nagy tengerihal szállitmányok romlása következtében óriási a büz. A hatóság dinamittal akarja felrobbantani a vonat roncsait, mert járvány kitörésétől tart, de a lakosság ezt nem akarja megengedni.

— **Az uj honvédelmi miniszter költözködése.** Ma költözködött a honvédelmi miniszter umba *Kolossváry* Dezső, az uj honvédelmi miniszter. A nevezetes költöztetést a Tauszky Miksa és Társa cég végezte a miniszter teljes megelégedésére.

— **Borzalmas bányaszerencsétlenség.** Egy newyorki távirat szerint *Hannában* bányalégrobbanás következtében beomlott a bánya és 248 munkást temetett el a föld. Eddig 48 embert élve huztak ki, kettőt holtan. Attól félnek, hogy a többiek mind odavesztek.

— **Cipészek gyülése.** A budapesti VI. kerületi cipészkisiparosok ma este látogatott értekezletet tartottak a Gyár-utca 40. számu vendéglőben. Az értekezleten kétszáznál több kisiparos vett részt s megvitatták elsősorban az ugynevezett ülésmunka eltörlését. Általános volt a vélemény, hogy minden tekintetben törekedni kell az ülésmunka eltörlésére; mert ez a rendszer teljesen tönkreteszi a kisiparost. Határozati javaslatban elfogadták, hogy mozgalmat inditanak e cél elérésére. Végül a debreczeni országos cipészkongresszusra megválasztották a küldötteket, mire az értekezlet befejeződött.

— **Sikkasztó könyvelő.** José *Gallart Girbal* parafadugó-gyáros feljelentést tett a rendőrségen, hogy *Molnár* István nevü könyvelője egy ezerfrankos csekk elsikkasztása után megszökött a Király-utca 26. számu üzletéből, Molnár ma reggel meglopta a gyár egyik tisztviselőjét, *Papp* Gyulát, aki a napi postát szokta a postára vinni.

— Adja ide a leveleket, nekem ugy is dolgom van a postán majd feladom.

Papp mitsem sejtve, átadta *Molnár*nak a leveleket amelyek között a Belvárosi Takarékpénztárhoz cimzett pénzeslevél volt. Molnár felbontotta a levelet és kivett

belőle egy ezerfrankos csekket, amelyet a párisi *Credit Lyones* bankház madridi fiókja *Florencio Flores* névre állított ki. A könyvelő ezzel a csekkel megszökött. A sikkasztó 29 éves középtermetü, szeme kék, haja, bajusza szőke.

— **Amerikai szabadságnap Ós-Budavárában.** Szombaton, julius 4-ikén lesz az évfordulója annak a nevezetes és az egész világra nézve nagyfontosságu napnak, amikor az amerikai Egyesült-Államok — lezárva az angol jármot, kimondták függetlenségüket. Ezt a nevezetes napot megünnepli egész Amerika, éppen ugy, mint a franciák julius 11-két, vagy a magyar ember március 15-ikét. Észak-Amerika a magyar szabadságharc bujdosó vezérét, Kossuthot olyan nagy lelkesedéssel fogadta és támogatta, hogy a magyar nemzetet ezzel örökre lekötelezte. *Friedmann* Adolf ur, Ós-Budavára igazgatója, aki maga is Amerikában töltötte el élete javarészét s ott egyik lelkes zászlóvivője volt a magyar mozgalomnak, julius 4-ikén nagyszabásu *Amerikai ünnepélyt* rendez Ós-Budavára területén. Elkészitette erre az alkalomra a nagy amerikai szabadsághős, *Washington* György életnagyságu lovasszobrát, amelynek leleplezése tényes ünnepség keretében fog végbemenni. Lesz nagy amerikai diszfelvonulás, korhü kosztümökben, amerikai zenekarral, lovas és gyalogos résztvevőkkel, ötven amerikai rendőrrel. A szabad szinpadon látható lesz *Washington hajója*, amelylyel átkelt a zajló Delawaren s megvédte a diadalmas trentoni ütközetet. Bemutatja ezenkivül az amerikai népéletet különböző vonatkozásokban s végül nagy diszbankett fejezi be az ünnepélyt, amelyre a bécsi amerikai követ s a Bécsben élő amerikai állampolgárok különvonaton érkeznek meg. Az ünnep beleilezéséül a *Niagara zuhatagot* mutatja be tényes tüzijáték kiséretében az igazgatóság.

— **Titokzatos holttest.** *Hegedüs* József rendőr ma reggel hét órakor, — amikor cirkáló-utját végezte, az uj Szent-János-kórház mögött, a Habelti-féle vendéglő közelében, a Svábhegyre vezető ut közepén egy borzalmasan összeégett női holttestet talált. Nyomban értesitette a főkapitányságot, ahonnan *Pászkán* János rendőrfogalmazó, *Fleischer* vizsgálóbiró, később *Tóth* János rendőrfogalmazó mentek ki az eset szinhelyére. A helyszinén megtartott vizsgálat nem tudta megállapitani, hogy gyilkosság, vagy öngyilkosság történt-e. A holttest mellett hevert a felső ruhája. Egy üres petroleumos-üveg és egy skatulya gyufa volt a lábánál. Ebből azt következtetik, hogy az asszony előbb leöntötte magát petroleummal, azután meggyujtotta. Külső erőszak nyomai nincsenek rajta. Gyanussá teszi a halált az, hogy a holttest az ut közepén, gondosan el volt helyezve. Akinek oly borzalmas fájdalmai vannak, nem marad nyugodtan fekve. Pénz a ruhájában nem volt. Az asszonyt a környéken senki sem ismeri, 32—35 éves lehet és valószinüleg munkásnő. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték, ahol a boncolás fogja megálapitani, büntény áldozata-e a nő, vagy öngyilkosságot követett el.

— **Rendőri hirek.** *Marsik* Lajos üzleti szolga gazdájától, *Wahrmann* Simon kereskedőtől 400 koronát elsikkasztott. A rendőrség letartóztatta. — *Poster* Lajos mészároslegény ma délután a dohány-utcai elemi iskolába be akart törni, de tetten érték s letartóztatták. — Ma este 6 órakor a Margit-körúton egy ismeretlen 30—35 éves uri asszony — amint a villamoson fel akart szállni — hirtelen összeesett és meghalt. Szivszélhüdés érte.

(x) *Stomatin a legjobb száj- és fogápoló szer.*

(x) **Kriegner-féle akácia arc créme 2 K.** Főraktár Budapest, Calvin-téri gyógyszertár.

(x) **D. Févre-szódavizgépek Kertész Tódornál.**

(x) **4½ ko. Gyöngy-kávét** 15 K. küld bérmentve Belák István kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

A bán.

Statárium volt Zagrebúban,
A horvát uszott nyakig búban,
Villámlott kard, golyó süvöltött,
A baka lőtt és ujra töltött,
A sok -ics, -vics bősz harci zajban
Óvig vérben járt, viadalban
De most mindennek vége már,
Horvátországra béke vár,
Nyugalmas, csöndes, tiszta béke,
Lázadásnak, zsivajnak vége . . .
S mindennek az oka csupán? . . .
— Elment a bán!

Nyugalom volt itt hajdanában,
Éltünk csöndben, éltünk vidáman,
A háboru vad zürzavarja
Szép országunkat nem zavarta,
A pártok néha összevesztek,
De másnap ujra ölelkeztek,
De most mindennek vége már,
Ránk háboru balsorsa vár,
Oda a csönd, a tiszta béke,
Lázadás, zsivaj a vége . . .
S mindennek az oka csupán? . . .
— Eljött a bán!

N.

FŐVÁROS

(*) **Pótkocsik.** A két villamos vaspálya-társaság tudvalevőleg pótkocsik beszerzésére kért engedélyt, amit az állóhelyek megszüntetése tesz szükségessé. A Közuti Vaspálya-Társaság 80, a Városi Villamos Vasut 20 pótkocsit óhajt beszerezni. Ezt a kérelmet a tanács felterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez. A miniszter most tudatta a fővárossal, hogy a pótkocsik beszerzésére vonatkozó kérelmet teljesiti, de több igen érdekes változtatást kiván főleg a kocsizáróknál. Igy azt kivánja, hogy a városi villamos vasuti kocsik ajtai egészen eltakarják a lépcsőket, hogy az ajtó kinyitása előtt ne lehessen a lépcsőre lépni. A közuti vasut kettős szárnyas ajtókat tervez a pótkocsikon, amit a város kifogásolt ugyan, de ezt a miniszter nem vette figyelembe. Kimondja egyuttal a miniszter, hogy a közuti pótkocsijainál mindkét perronon 8—8 állóhelyet engedélyez; a városi villamos pótkocsijainál ellenben elől csak hatot, hátul nyolcat. Kimondja még a miniszter, hogy a közuti vasut pótkocsijaiban csak hosszüléseket engedélyez; a városi villamos kocsijaiban megengedi a keresztülést is.

VIDÉK

— (**Bácsvármegye**) törvényhatósági bizottsága, mint *Zomborból* félhivatalosan táviratozzák, *Latinovits* Pál főispán elnöklete alatt rendes közgyülést tartott. Napirend előtt a közgyülés elhatározta, hogy *Széll* Kálmán volt miniszterelnököt kifejtett hasznos működéséért és a vármegye iránt tanusitott jóindulatáért távozása alkalmából feliratilag üdvözli. Ugyancsak a főispán inditványára elhatározták, hogy gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnököt kineveztetése alkalmából feliratilag üdvözli a vármegye közönsége, A közgyülés Somogyvármegye átiratának hatása alatt elhatározta, hogy feliratot intéz a belügyminiszterhez egy oly irányu törvényjavaslat beterjesztésére, hogy a vármegyei számvevőségek ne a pénzügyminiszterhez, hanem a belügyminiszter hatásköre alá rendeltessenek. A főispán dr. *Ellinger* Jenő és dr. *Hajdu* Dezső ügyvédeket tb. főügyészekké, *Kovacsics* Kálmán szolgabirót tb. főszolgabiróvá és *Pavlovics* Fedor közigazgatási gyakornokot tb. szolgabiróvá nevezte ki.

SZINHÁZ, ZENE

** **Hoffmann meséi.** *Szoyer* Ilonka, a M. Kir. Operaház kedvelt müvésznője ma kezdte el a Budai Szinkörben három estére szóló vendégjátékát. Ma *Hoffmann meséinek* hármas női szerepét játszotta. Gyönyörü énekével és játékával a közönség teljes elismerését érdemelte ki s felvonások végeztével számtalanszor a függöny elé hivták. Az előadás különben is igen szép volt. *Mihályi Hoffmannja* ösmert kiváló alakitás. A karok és zenekar is hozzájárult a szép, összevágó előadáshoz.

** **Fővárosi Nyári Szinház.** A Budai Szinkörben holnap, csütörtökön *Szoyer* Ilonka második vendégjátékául *Strausz* operettje *A bőregér* kerül szinre. A vendégművésznő Adél szerepét játszsza. Pénteken *Szoyer* Ilonka utolsó vendégfelléptével *A szevillai borbélyt* adják. Szombaton lesz a bemutató előadása *Gorkij* Maxim *Éjjeli menedékhely* cimü szenzációs drámájának.

** **Szininövendékek előadása.** A Rákosi Szidi szinészkola növendékei holnap este előadást tartanak a Fővárosi Iparoskörben szegénysorsu kollégáik javára. A *Nagymama* kerül szinre, főbb szereplők: Duzmatti Teréz, Bajor Berta, Harsányi Margit, Babotai Irén, Király Ernő, Bálint Béla, Halász Nándor, Deák Kornél, Sárosi Andor, Bársony Aladár.

** **Zene-konzervatóriumi beszámoló.** A székesfővárosi III. kerületi zene-konzervatórium ez évi munkásságáról *Erdélyi* Dezső igazgató számol be az intézet értesitőjében. Kulturális hivatását méltóképpen teljesiti a konzervatórium, amiben az igazgató kiváló művészpedagógiai érzékén kivül a jeles tanári karnak van része.

** **Uj magyar férfikarok.** Az *Apollo* cimü magyar kargyüjtemény 68. száma a következő uj magyar férfikarokat tartalmazza vezérkönyvben és négy szólamban: Hoppe Rezső: Trélás gyászinduló. Goll János átiratában: Két magyar dal, Franek Gábor: Otthon és idegenben. Az *Apollo* egész évre 5 korona.

** **A Zenélő Magyarország** zongora- és hegedüzenemü folyóirat most megjelent X. évfolyam 13-ik füzete a következő szép zeneművekből közli: I. *Lengyel* Miska: *Hullámzik az öreg Duna*, magyar dal. II *Rosey* György: *Lány-szerelem* — Mädchenliebe — keringő. III. *Blaskovich* Sándor: *Miről apám nagybusan szólt* (A rákosi szántó) dal. IV. *Halfdan* Kjerulf „Intermezzo" zongoramü. Előfizethetni a most megindult III. évnegyedre, valamint az előző évnegyedekre és a *Zenélő Magyarország* (Klökner Ede) zenemükiadóhivatalában, Budapest, VIII. József-körut 22/24., honnan minden nyomtatásban megjelent zenemü a legjobban megszerezhető.

Obrenovicsék a szinpadon.

A sejtelemmel valósággá vált. A nyirbátori vendéglő udvarán felállitott arénában szinre került bengáliai fénynyel *Kerekes Pungur* Mihály drámai müve, *Obrenovics Sándor, Szerbia királya* s szörnyü bonyodalmak támadtak e szenzáció nyomán. Ime, kronológikus rendben a komplikációk története.

I.

Kerekes Pungur Mihály szinmüiró önérzetesen tiltakozik.

Tekintetes Szerkesztő ur! A szombati szám *Obrenovicsok a szinpadon* cimen egy gunyos — bár szellemmel irott — cikket közöl. Hogy én *Obrenovics Sándor* cimü darabomat *6 nap alatt irtam az tény*; hogy a Kisfaludy Szinház elfogadta előadásra az is tény. Hogy utolsó előadásra tüzte ki Szilágyi Dezső szinigazgató annak oka egyedül az, mert előbb nem készülhetek el vele. Különben Szilágyi Dezső, szinigazgató, Kispesten julius 4-én szombaton — tehát nem utolsó előadásul — szintén előadja a darabomat és hiszem, hogy aki ilyen szellemesen tud gunyolódni, az az igazságot sem fogja sutba dobni és 4-én megnézi azt a bizonyos szinmüvet.

Hogy Nyirbátorban került először szinre az azért történt, mert Szilágyinak, mint barátomnak, szivesen engedtem át a darabot, amit előadás után meg is vett. A szinkör zsufolásig tele volt, 15-ször hivtak ki. S hogy a darab ugy külső hatás, mint irodalmi szempontból, valamint mivel hü történelmet mutat fel — mindenesetre megáll a a helyét, hivatkozom Szabó Lajos nyirbátori lelkész ur valamint Petróczi járásbiró ur birálatára s többekre kik jelen voltak, hogy a darab ugy szelemileg, mint anyagilag sikerült,

Ami pedig a „legjobbjaink" kifejezést illeti ezt kérem átruházni csak Adorján és Sebestyén urakra, — mert én csak jónak érzem magam s nem a legjobbnak. Szives soraim közlését kérve maradtam kiváló tisztelettel:

Nyirbátor, 1903. junius 28.

Kerekes Mihály.

Kerekes Pungur Mihály szinmüiró e leveléből megtudjuk, hogy:

1. a szegény Sándor királyt hat nap alatt gyurta drámába.

2. irodalmi szinvonalon áll a darab,

3. az erkölcsi valamint az anyagi siker kolosszális volt,

4. és a koszorus szerző nem törődik azzal, hogy Adorján László és Sebestyén Kálmán szindarab iró urak *Az utolsó Obrenovics* cimen irtak drámát ugyancsak a Kisfaludy Szinház számára.

II.

Az Obrenovics-drámák három szerzői paktumra lépnek.

A Kisfaludy Szinház hivatalosan jelenti a következőket:

Az utolsó Obrenovics cimen látványos történelmi drámát fogadott el előadásra a Kisfaludy Szinház igazgatósága. A szinmü szerzője Kerekes Mihály, kinek már több szinmüve került szinre ugy a fővárosban, mint a vidéken is. A darabot fényesen kiállitva mutatják be s előkészületei miatt a jövő héten nem is tartanak előadásokat a szinházban.

E jelentés révén nyilvánvaló, hogy:

1. Kerekes Paugur Mihály visszavonta történelmi drámájának nyirbátori cimét (*Obrenovics Sándor, Szerbia királya.*)

2. és elfogadta az ellendráma cimét (*Az utolsó Obrenovics.*)

3 ezt a megegyezést szankcionálta a Kisfaludy Szinház, vagyis kész a paktum.

III.

Kerekes Pungur Mihály dicsekedvén, leleplezi drámairoi műhelyét.

Az első magyar Obrenovics-dráma szerzője hozzánk intézett levelében megirta, hogy a darabot hat nap alatt irta. De egy másik levelében az alkotás egyéb részleteiről elárulja, hogy fogadásból költött ilyen gyorsan. A fogadás a termelés fürgesége mellett irodalmi értéket is követel a darabtól: ezért Kerekes Pungur Mihály egy, a fővárosban megalakitandó zsürivel is meg fogja birálttatni müvét.

Kérdés már most, hogy

1. a fogadás anyagi sikerében osztozik-e az Obrenovics-drámagyár mind a három szerzője?

2. az osztozkodás közben nem történik-e valamely kataszrófa, amely a belgrádi véres napok gyászos emlékét idézi föl?

3. s a szerzők nem menekülnek-e majd ez országból, amint elmenekülének az utolsó Obrenovics barátai Szerbiából?

Nyilttér.

Budapesti mechanikai
ZANDER-gyógyintézet
Muzeum-körut 2. — Gyógy-gymnastika, orvosi massage. Forrólég-, szénsav- és fényfürdők. Néhány javalat: Elgörbülések, izületi és idegbántalmak, neurasthenia, álmatlanság, gyomor-, bélbajok, szivbetegségek, elhizás stb. ellen. Bővebb felvilágositást nyujt a prospektus.

Mig eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb sulyos idegbajok (neurasthénia, vitustánc), a sápkór, a női arcot elektelenitő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal combinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékü idegen vizekre voltunk utalva, addig ujabban

a PARÁDI ARSEN vizben

(vastartalommal)

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Roncegno, Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbbkelő orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicséri hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Gróf Károlyi Mihály uradalmi felügyelősége Parád.

Egy postaláda 7 palack parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postaállomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállit a

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Budapesten. cs. és kir. udvari szállító

Ásványviz-nagykereskedő.

Kapható minden gyógytárban és megbizható füszerkereskedésben.

SCHMIDTHAUER-féle
IGMANDI KESERŰVIZ
SZEKREKEDES ELLEN
A JELENKOR LEGKIVALÓBB TERMÉSZETES GYÓGYSZERE
Kapható gyógytárakban és ásványviz üzletekben.

Rohitsi „Styriaforrás" gyógyviz

Gyomordaganat és görcsök, Bright-féle vesegyuladás, Gége- és torok-katarrhus, Gyomor- és bél-katarrhus, Hugycsőbetegségek, Cukorbetegségek, Kemény székelés, Májbetegségek ellen.

Orvosilag ajánlva!

Kitünő gyógyeredmények!

Főraktár Magyarország részére:
Hoffmann Józsefnél, Budapest, Báthory-utca 8.

(Az e rovat alatt közlöttekért sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Uj segédhivatali igazgató a kurián.** Az igazságügyminiszter *Szende* Alajos kuriai irodatisztet segédhivatali igazgatóvá nevezte ki. A kinevezés egy arra érdemes, buzgó tisztviselőt ért, aki az ó-budai közügyek terén is kiveszi a maga részét.

§§ **Gróf Bonmartini gyilkosai.** A *bolognai* tragédia áldozatai szaporodnak. A napokban letartóztatott Carlo *Secchi* egyetemi tanárral együtt immár öten ülnek vizsgálati fogságban, amiért a mult év augusztus havában meggyilkolták Bonmartini grófot. A letartóztatottak:

A gróf özvegye, született Murri Teodolinda, leánya a nagynevü olasz egyetemi tanárnak.

Ennek fivére Tullio, Murri ügyvéd.

Bonetti Róza, egy csodaszép bolognai félvilági hölgy, Murri Tullio kedvese. A vizsgálat során kiderült, hogy intim barátnéja volt a grófnőnek s a gyilkosság idején is együtt volt a grófnővel Velencében s ugy szerepelt ott mint kiséretének tagja.

Dr. Pio Naldi orvos, aki a napokban öngyilkossági kisérletet követett el a börtönben.

Carlo *Secchi*, a hirneves egyetemi tanár, akinek néhány nap előtt történt letartóztatása az egész tudományos világban nagy szenzációt keltett:

Secchi szegény családból származik, de kitünő tehetsége már igen fiatal korában hirnévhez juttatta; Murri tanár mellé került s a bolognai egyetemen a belgyógyászatnak egyik kiválósága lett. A tanárnak volt egy szépséges leánya, a fiatal Teodolinda és Secchi szerelemre gyuladt iránta. Nemsokára alkalma lett a közelebbi és gyakrabbi érintkezésre a leánynyal, mert svéd gyógytornát ajánlottak a leánynak s az öreg Murri professzor Secchit kérte meg, hogy a leányát gyógykezelje. A kura végén aztán megkérte a leány kezét, de Murri inkább a gazdag **Bonmartini grófhoz adta leányát**, mint a tudós, de pályája kezdetén álló és vagyontalan tanárhoz. Természetesen szerencsétlen volt a házasélet s a gróf, akit általában gyengéd, finom modoru urnak ismertek, alapos okokból féltékenykedni kezdett s ebből szenvedélyes jelenetek fejlődtek a házastársak között. 1902. szeptember 9-én halva találták bolognai palotájában a grófot. Meggyilkolták s a gyilkossságot a fönnebb emlitett Bonetti Rosina fedezte fel, aki akkor egy napra visszatért Velencéből Bolognába, állitólag a grófnő megbizásából, hogy annak egy ruháját elvigye. Ugy botlott bele, állitása szerint, a holttestbe, amely a padlón feküdt s mellette női selyeming és piperetárgyak voltak s az egész ugy volt rendezve, hogy azt a hitet keltse, mintha a grófot valamelyik szeretője ölte volna meg. A vizsgálat azonban mást deritett ki s igy kerültek ma már öten, gyilkossággal vádolva a bolognai törvényszék börtönébe. A gyilkosságot minden valószinüség szerint Secchi és Tullio Murri tervezték, hogy a grófot eltegyék láb alól. A gyilkosságot dr. Naldi Pio, egy elzüllött orvos hajtotta végre, aki ezért 3000 lirát kapott Secchitől. Az is kiderült, hogy Secchi lakást bérelt Ferrari utazó név alatt közvetlenül a gróf palotája mellett s onnan átjáró is volt áttörve a grófné hálószobájába, ugy hogy zavartalanul találkozhattak. Nagy érdeklődéssel néz a szenzációs ügy további fejleményei elé egész Itália.

§§ **Előleg a boldogságra.** *Tiffinger* Ferenc kerékgyártó-mester apróhirdetések utján ismerkedett meg Schultisch Péterné, *Fekete* Borbálával akinek házasságot igért. Ez igérettel aztán rávette az asszonyt, hogy mintegy 1000 koronát adjon neki kölcsön ügyeinek rendezésére. Hogy Schultischné bizalmát jobban megnyerje, azt is megigérte neki, hogy a kölcsönösszeg biztositására átiratja nevére Ercsiben levő fél házrészét, amelynek létezését egy telekkönyvi záradékkal ellátott adásvételi szerződéssel igazolta. A házasság azonban füstbement s az asszony, miután megtudta, hogy *Tiffinger* az emlitett házrészét rokonaira iratta s igy a kölcsönadott 1000 koronáját nem kapja meg, feljelentette csalás miatt. Ma volt ez ügyben a tárgyalás *Oláh* biró előtt a törvényszéken. Tiffinger tagadta, hogy meg akarta volna csalni az asszonyt s azt állitotta, hogy ez mindössze mintegy 300 koronát adott csak neki, de ő is vett neki aranyórát és láncot. A törvényszék dr. *Belopotoczky* ügyész vádja után bünösnek mondta ki Tiffingert a csalás büntettében s ezért *7 havi börtönre* itélte. A vádlott felebbezett az itélet ellen.

SPORT

⁂ **Alagi versenyek.** Ma fejeződött be az alagi nyári meeting. A szépszámu közönségnek alkalma volt nagy mezőnyökben gyönyörködni. A versenyek egyébként meglepetést nem hoztak csak az utolsó verseny győztesére fizetett a totalizatőr tizennégyszeres kvótát. A részletes eredmény a következő:

I. **Kétévesek handicapja.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Krausz L. **Tengerszem**-je (Martinkovics) első, gróf Orssich Emlék-je (Krouzil) második, Blaskovits E. Semmi-je (Leiner) harmadik, azután Szemes, Oyster Bay, Kortes, Realitv, Bábolna, Ambrosius, Lotto, Bona Grazia, Carmagnole, Sipirez, La Plata, Murzuk, Jaj, Tövis. Totalizatőr: 10 : 41. Helyrefogadások: I. 50 : 90. II. 50 : 254. III. 50 : 264.

II. **Eladók versenye.** Dij 1800 korona. Távolság 1200 méter. Boross J. **Thibet**je (Martinkovich) első, Krausz L. My Ladyja (Vajda) második. Somosi ménes Campill-je (Koblicsek) harmadik. Azután Ionka, Tapioca, Fanfirage, Holy, Nichette Marignac. Totalizatőr: 10 : 57. Helyrefogadások: I. 50 : 90. II. 50 : 142. III. 50 : 122.

III. **Hidegkuti dij.** Dij 3000 korona. Távolság 2400 méter. Gróf Teleki L. **Sunyi**ja (Martinkovics) első, báró Königswarter H. Victoria regiaja (Smejda) második, gróf Forgách J. Hugomja (Bichler) harmadik. Futottak még: Hors Concours, Paprika, Zsivány és Villemer. Totalizatőr: 10 : 34. Helyrefogadások: I. 50 : 72. II. 50 : 102. III. 50 : 98.

IV. **Szentendrei gátverseny.** Dij 6000 korona. Távolság 2400 méter. Jankovich B. Gy. **Applaus**-ja (Rémes) első. Gróf Chorinszky F. Hermina-ja (Fejes) második. Mravik P. Ikaros-ja (Machan) harmadik. Mr. Lincoln Sanyi-ja (Kapousek) negyedik. Azután: Rama thur, Ornament, Üstökös, Veranda és Vadone, mely elbukott. Tot: 10 : 39. Helyrefogadások: I. 50 : 86. II. 50 : 94. III. 50 : 94.

V. **Kétéves nyeretlenek versenye.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mravik P. **Deroze**-e (Máli) első, Jankovich B. Gy. Hamarja (Pache) második, Losonczy Gy. Százszorszépje (Neumann A.) harmadik. Azután Ma Cassière, Ismerős, Vadőr, Üssed. Totalizatőr: 10 : 33. Helyrefogadások: I. 50 : 56. II. 50 : 86. III. 50 : 54.

VI. **Zár-handicap.** Dij 1800 korona. Távolság 1600 méter. Losonczy Gy. **Három a tánc**-a (Smejda) első. Somosi-ménes Bordereauja (Koblicsek) második, Boross J. Cassandrája (Krouzil) harmadik. Azután: Gaudibunda, Matchboy, Kényur, Pogány, Szemérmes, Anecdote, Mr. Jersey, Attila, Portos, Mirage, El Batidor, Eventuell, Napraforgó. Totalizatőr: 10 : 186. Helyrefogadások: I. 50 : 174, II. 50 : 384, III. 50 : 116.

TÁVIRATOK

Bécs, julius 1. *Ferenc Ferdinánd* főherceg nejével, *Hohenberg* Zsófia hercegnővel ma több napi tartózkodásra *Mária-Zell*be utazott.

Athén, julius 1. A kamara *Leonidas* kormánypártit 129 szavazattal elnökké választotta, mig Ralli volt elnökre 89 szavazatt esett. Leonidas mellett szavaztak a Zaimisták is. Az ülés incidens nélkül folyt le.

Vasuti katasztrófa.

Brüsszel, julius 1. Egy Antwerpenből érkező személyvonat, melyen számos a helybeli gabona-hetivására utazni szándékozó antwerpeni kereskedő volt, a sarbeki (Brüsszel elővárosa) pályaudvaron összeütközött az ellenkező irányból érkező vonattal. Sok ember megsérült. Részletes tudósitás még nincs.

Brüsszel, julius 1. A *Sarbek* melletti vasuti összeütközésről jelentett részletek azt mutatják, hogy sulyos szerencsétlenségről van szó, de még sem olyan katasztrófáról, amilyentől az első hirek után tartottak. Vagy *husz sebesült* van, akik közül néhányan aggasztó állapotban vannak. Az összes sebesülteket nyomban a legközelebbi kórházakba vagy a gázgyárak irodahelyiségeibe vitték, ahol orvosi segélyben részesültek. A könnyen sebesülteket a szerencsétlenség színhelyén kötözték be és ezek Brüsszelen át folytatták utjukat. Az áldozatok közt több Antwerpenben lakó német is van.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, julius 1. Az osztrák Vörös-Kereszt-sorsjegyek huzása. A 40.000 koronás főnyereményt a 10475 sor 22 szám, a 2000 koronás nyereményt a 1525 sor 20 szám, az 1000 koronás nyereményt a 7161 sor 22 szám és 10270 sor 27 szám nyerte meg.

Bécs, julius 1. Az 1854-ik évi osztrák államsorsjegyek mai huzásánál a következő sorozatokat huzták ki: 36 118 119 120 122 155 171 186 239 273 318 327 445 502 580 651 671 743 745 753 813 887 946 1042 1051 1059 1121 1192 1196 1296 1442 1493 1533 1589 1633 1649 1679 1752 1761 1770 1880 1881 1891 1895 1909 2005 2124 2143 2163 2165 2248 2250 2272 2303 2448 2472 2500 2513 2600 2612 2621 2628 2772 2829 2921 2999 3010 3019 3096 3101 3145 3365 3409 3426 3462 3549 3564 3723 3841 3869 3870.

A nyeremények október 1-én sorsolják ki.

Bécs, julius 1. A Bécs városi sorsjegyek huzásán. Kihuzták a következő sorozatokat: 115 143 209 387 807 1042 1139 1179 1208 1233 1245 22 2 1327 1382 1444 1494 1663 1718 1960 2298 2302 és 2475-öt. Ezekből a sorozatokból a 400.000 koronás főnyeremény a 1327 sor. 54 számra a 40.000 koronás második nyeremény a 2475 sor. 69 számra, a 10.000 koronás harmadik nyeremény a 1042 sor. 1 számra esett. 2000 koronát nyert a 1042 sor. 28 és 72 szám, 1139 sor. 26 szám, 1444 sor. 19 szám és a 1663 sor. 53 szám. 500 koronát nyertek: 115 sor 27 és 71 számok, a 143 sor. 83 szám. 1179 sor. 49 szám, 1245 sor. 26 szám 1262 sor. 16 szám, 1382 sor. 6 szám, 1444 sor. 5 szám, 1663 sor. 63 és 97 szám, 2302 sor. 97 szám, 2475 sor. 95 szám. A kihuzott sorozatokba tartozó többi számokra a 300 koronás legkisebb nyeremény esik.

Bécs, julius 1. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott *buza*: tiszavidéki 8.05—8.55, bánáti 7.65—8.15, weissenburgi 7.75—8.15, *rozs*: szlavóniai 6.45—6.65, pestvidéki 6.60—6.70, délivasuti 6.35—6.55, *zab*: magyar áru minőség szerint 5.85—6.25, válogatott 6.65 korona.

New-York, julius 1. (*Zerménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 13.— (13.—). juliusra 12.86 (—.—). Októberre 11.32 (—.—). New-Orleansban helyben 12.5/8 (12.5/8). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphiában 8.50 (8.50). Raffined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — *Zsir:* Western steam 8.50 (8.50). Rohe és Brothers 8.55 (8.55). — *Tengeri* irányzata állandó. — Juliusra 67.1/8 (67.5/8). — Szept.-re 66.5/8 (67.—). — Dec.-re 55.5/8 (—.—). — *Buza* irányzata állandó. Piros őszi helyben 84.1/2 (84.1/2). — Jul.-ra 83.1/2 (84.1/4). — Szept.-re 80.1/8 (81.—) — Dec.-re 80.1/4 (81.—). — Máj.-ra —.—(—.—). — Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.9/16 (5.9/16). — Juliusra 3.65 (0.—). Okt.-re 3.95 (0.—). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.40—3.45 (0.——0.—). *Cukor:* 3.— (3.—). *Ón:* 28.25—0.— (28.——28.20). *Réz:* 14.32—14.62 (14.32—14.62). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, julius 1. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata állandó. Juliusra 76.1/2 (77.1/2). — Szept.-re 75.1/2 (—.—). — *Tengeri* irányzata állandó. — Jul.-ra 49.5/8 (—.—). — *Zsir:* Jul.-ra 8.10 (8.10). Szept.-re 8.30 (—.—). — *Szalonna* short clear 9.93 (9.93). — *Sertéshus:* Szept.-re 15.77 (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Szerelem.

Ketten vagyunk a világon
Te meg én.
Álom, álom, minden álom,
Szenvedésem, boldogságom
Mind csupán csak kötemény,
Te meg én
Élünk csak a földtekén.

Kivülem neked nincs senkid,
Nekem senkim kivüled
A madarak csak azt zengik
A jelenben s később mindig:
Te élsz nekem, én neked,
A többi csak képzelet.

És az élet folytalása
A halál.
Csak testünknek sírját ássa,
Minket létünk zord kaszása
Egymás karjában talál.

Idelenn és odafenn
Egy igaz: a szerelem
Kebelemre ráborulva,
Ugy jer velem egy szebb honba,
Ugy haljunk meg, kedvesem!

Tószöghy Antal.

+ **Magyar globetrotter.** Egy milvaukee-i ujság mai számában egy érdekes magyar embert mutat be, aki gyalog bejárta már Európa nagy részét s most Amerikában jár városról-városra, hogy azután, mint tervezi, Ázsiában folytassa utját a világ körül. A magyar gyalogló neve *Kromec* András, harmincegy esztendős és 1901. szeptember 2-án indult el Turóc-Szent-Mártonból. Ugy tervezi hogy 1906-ig visszatér szülővárosába. Intelligens ember s fogadásból gyalogol. Ámióta utra ke t, egyetlen egyszer sem volt beteg. Előbb bejárta Németországot, Belgiumot, Hollandiát. Angliát és Skóciát azután bajón Amerikába utazott, ahol előbb Kanadát járta be s most az Egyesült-Államokban utazgat — gyalog. Milvaukee-ban Veit osztrák-magyar konzul vendége volt. Kromec akinek képét is közli az amerikai lap, kis batyut hord a hátán, ebben van minden utravalója. Ruháján széles vörös-fehér-zöld szalagot és magyar egyesületi jelvényeket visel.

•

+ **Irógép drótnélküli táviratozásra.** Érdekes készüléket talált föl Kamm angol mérnök mely ha beválik, erős konkurrense Lesz Morse találmányának. Kamm találmánya zerograf, egyszerüsített irógépekből áll, melyek egymással drótnélküli villamos hullámok által összeköttetésbe hozva, táviratváltásra alkalmasok. Azt amit az egyik irógépen lekopogtatnak a másik irógép leirja. Kamm előbb csak egy szobából a másikba kisérletezett, de ujabb kisérletei utcák, sőt városrészek közt is sikerültek. Kamm azt állitja, hogy az ő drótnélküli irógépes távirórendszere alkalmas bármily nagy távolságra, amelyre csak éterhullámokat küldeni lehet.

•

+ **A „Kara" szó eredete.** A *Gaulois* egy angol hiszforikussal egyetértőleg igen érdekes módon igyekszik a „Kara" szó eredetét megmagyarázni. Szerintök a „kara" elönevet, mely a törökben feketét jelent, nem sötét arcbőre miatt kapta a Karagyorgyevics-dinasztia alapitója, hanem egy sokkal „heroikusabb" körülménynek köszönheti ezt a szót. Petrovics György, I. Péter királ nagyatyja birkapásztor volt Szerbiában. Amikor nővérét férjhez adta, több méhkast ajándékozott neki Anyja azonban többet magának tartott meg s emiatt annyira dühbe gurult Petrovics György, hogy méhkasokat dobált az öreg asszony fejéhez, aki megátkozva fiát, ezt kiabálta utána: „Kara Gyorgye" — azaz fekete vagy goromba György. A Kara névhez tehát nem valami nemes cselekedet utján jutott a mostani király őse.

•

+ **A német egyetemek látogatottsága.** A legutolsó statisztika szerint a huszonegy németországi egyetemnek látogatottsága a következő volt: Berlin 5781, Bonn 2491, Boroszló 1794, Erlangen 937, Freiburg 1962, Giessen 1092, Göttinga 1441, Greifswald 798, Halle 1741, Heidelberg 1671, Jena 841, Kiel 1052, Königsberg 948, Lipcse 3605, Marburg 1305, München 4696, Münster 1211, Rostock 520, Strassburg 1121, Tübingen 1506, Würzburg 1300. Fakultás szerint van: 11.352 jogász, 6983 filologus, 6204 orvosnövendék, természettudományi szak 5849, evangélikus theologus 2207, kath. theologus 1580, gyógyszerész 1103, államtudományi és erdészeti szakhallgató 953, mezőgazdász 921, fog- és állatgyógyászat 661.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Általános Kőszénbánya-Részvénytársaság igazgatósága ma tartott ülésében dr. *Löw* Tivadart *alelnökké* választotta. *Szende* Lajos igazgatót pedig, eddigi működése elismerése mellett, az *üzlet vezetésével* bizta meg.

A Lipótvárosi Kaszino-Épület-Részvénytársaság mult hó 30-án tartotta a kilenced k rendes közgyülését. A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseit és megadta mindkettő részére a lefolyt üzletévre a felmentvényt. Elhatározta továbbá a közgyülés, hogy az 1902. évre szóló 8. számu szelvényt 3 koronával beváltja, amely összeg az illető szelvény bemutatása mellett a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pénztáránál fog kifizettetni.

Külföldi zugkiállitások. Legujabban Budapestről keltezett körlevelek hivják fel a kereskedő- és iparosvilágot, hogy a Londonban, Párisban, Athénben és Rómában rendezendő nemzetközi kiállitásokon vegyen részt. Az a csábító igéret is van bennük, hogy a részvétel okvetlenül kitüntetéssel fog végződni. Mivel illetékes helyen semmit sem tudnak a fenti városokban tervezett, elismert, komoly jellegü kiállitásról, az Országos Iparegyesület figyelmezteti a közönséget, hogy e felhivásokkal szemben óvatos legyen.

A budapesti közuti vaspálya-társaságnak junius havában 705.620 korona bevétele volt. Az összbevétel folyó évi január hó 1-től junius 30-ig 3.579,287 K., a mult év hasonszakában 3.405,624 K.-ra rugott.

Villamosok forgalma. A *Budapesti villamos városi vasut-részvénytársaság* vonalain az elmult junius hónapban összesen 280.999 korona volt a bevétel. A mult esztendő ugyanezen hónapjában 265.513 koronát tett ki a bevétel. A folyó év január hó 1-től az összes bevétel 1,636.008 koronára rugott a mult év ugyanezen időszakában elért 1,533.314 korona bevétellel szemben. — A *Ferenc József földalatti* villamosvasuton folyó évi junius havában 256.605 szállitott személy után 39.885 korona volt a bevétel. A folyó év január hó 1-től összesen 1,619.005 szállitott személy után a bevétel 260.807 koronára rugott.

Az Első Leánykihazasitási Egylethez (gyermek- és életbiztositó-intézet) folyó évi junius hóban 1,124.000 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be; ezekből elfogadtatott 1.005.400 korona visszavonatsitatott 118.600 korona Biztositott összegek fejében 57.567 korona 66 fillér fizettetett ki. 1903. január 1-től junius hó 30-ig 6,594.800 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki és biztositott összegek fejében 408.655 korona 04 fillér fizettetett ki. Ez intézet a gyermek- és életbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Sorsolás. A székesfővárosi 46,510.400 korona névértékü kölcsön első sorsolása ma délelőtt ment végbe *Halmos* János polgármester elnöklése mellett; a sorsolást *Szlelényi* Ferenc számtanácsos intézte. Kihuztak három darab *10.000* koronás kötvényt: 867 873 864; 15 darab *5000* koronást: 1403 2470 2158 4232 3924 762 1064 3542 1072 1251 1092 419 816 40-0 2449; 37 darab *1000* koronást: 3037 1 476 824 4295 3336 8931 5649 1032 6409 5139 5992 2103 4465 957 7950 6010 110 9 404 5-58 87o7 8482 11511 6104 4623 5045 2514 6007 2123 2.88 8924 2461 7453 5901 5906 9402 4068 6363; 34 darab *200* koronást: 9387 9-72 9151 9127 9619 9136 6496 2013 7791 5743 8595 7469 6581 9802 5734 6528 153 5972 4331 8104 1651 9364 983 90 2694 2745 2417 5271 6408 2555 5241 9849 6919 4860.

Vetőmagvak. (*Mauthner* Ödön tudósitása.) A magüzletekben jelenleg általános csend ura kodik s csakis fümagvak és zöldrágyázás céljából vetendő spergula, csillagfürt, mustár és pohánka iránt észlelhető némi érdeklődés. Minthogy némely vidékről a takarmánynépatermést illetőleg kedvezőtlen hirek érkeznek, a tarlórépamag iránti kereslet megélénkült. Munar-

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irta: GIOVANNI VERGA

(62)

Ebben az időben két házaló jelent meg, akik szalagot és selyemzsebkendőt árultak. Házról-házra jártak és betekintettek minden ajtón és minden udvaron. A Margarone-hölgyek, akik sokat költöttek cifrálkodásra, mintha még fiatalok volnának, sokat vásároltak náluk, mivelhogy apró pénzük nem volt, azt mondták ennek a derék embernek, hogy másnap megint eljöhet. a pénzért.

E helyett kitört az itélet napja. Ciolla a biróhoz ment panaszra, hogy megmérgezték a tyukjait. Bizonyitékul elhozta a tyukokat még azon melegen. A fiatal Margarone Nicolo nyugtalanul tért haza és visszavonult a nővéreihez, hogy zárják jól el az ajtókat és ablakokat és ki ne nyissanak senkinek. Tavuso doktor még a viztartókat is elzáratta. A nemes embereknek eszükbe jutott még, hogy miesda egy legény volt Ciolla, aki tizenhét esztendővel ezelőtt bilincsbe verve ült a várban, állig fölfegyverkezve, felkutatta az egész falut, keresve azt az embert, aki a zavarosban halászni akar. A jelszó az volt, hogy az első vészhirre agyon kell ütni. A két házaló azóta nem mutatkozott. Még mielőtt beállt az est, megrakott szekerek dübörögtek végig a utcán és elhagyták a falut. Az Ave Maria-utcán már egy lélek sem volt künn látható. Késő este jött egy kocsi, amelyben La Guerna Konrád ur ült, feketébe öltözve, zsebkendővel a szemei előtt. A kutyák egész éjjel ugattak.

Borzasztó pánik támadt, amikor meglátták az emberek a szélütött Rubiera bárónét, karosszéken ülve, mert a hordszékbe nem fért bele. Négy ember is csak nagy fáradtsággal tudta vinni, a feje feloldalt hajlott, az arca kékes-sápadt, a kékes nyelve kilogott a habzó szájból, csak a szemei éltek és nyugtalanul tekintgettek szét és kezei folyvást reszkettek. Mögötte ment a báró, a fia, husz évvel megöregedetten, görnyedten, megőszülve, egy sereg gyermekkel, a feleségével, aki uj anyai örömök elé nézett, és az első házasságából született gyermekekkel. Amerre mentek, megtelt velük az utca. A szegény emberek, akik kénytelenek voltak a községben maradni, rémesen nézték a jelenetet. A templomokban kitették a szentséget. Minden régi harag elnémult és látni lehetett jószágkezelőket, akik a gazdájuktól elvett birtokot visszaadták. Motta ur kitárta a szegényeknek és rokonainak karjait és magtárait, Canziviában és Solaniában minden házát. Mangalanitében, ahol szintén nagy birtoka volt, egyesiteni akarta az egész családot.

— Most az apámhoz futok, hadd jöjjön hozzánk. Te azalatt menj a fivéredhez, — szólt Biancához. — Ertesd meg vele, hogy most oly idők vannak, amikor követ kell dobni a multra... A kolera van mögöttünk... Hiszen a vér nem viz! Nem hagyhatjuk a szegény öreget a kolera közepében... Azt hiszem, hogy az emberek akkor joggal megszólhatnának bennünket, nemde?

— Neked jó szived van! — hebegte Bianca meghatottan. — Jó szived van!

De Ferdinánd márkit nem lehetett rábeszélni. Ával foglalkozott, hogy papirszeletekkel beragasztotta az ablakok réseit, egy fazék lógott a nyakán és egy falétrán mászkált.

— Nem hagyhatom itt a házat, — válaszolt. — Annyi a dolgom!... Látod a sok lyukat?... Ha a kolera jön... Minden lyukat be kell ragasztani.

Hiába rimánkodott és esküdözött Bianca.

— Ne okozz nekem lelkiismereti furdalásokat, Ferdinánd! Hogy akarhatod, hogy éjjel lehunyjam szemeimet, ha téged egyedül tudlak?...

— Ah, ah! — válaszolt Ferdinánd tompa mosolylyal. — Éjjel nem fujhatja rám senki a kolerát!... Beragasztok minden rést... nézz ide! — Aztán ismétlé: — Nem hagyhatom itt a házat... Őriznem kell a családi iratokat.

Bianca kétségbeesve lépett ki a kapun és ahogy meglátta a sekrestyésné, sirva utána szaladt.

— Nem látjuk többé egymást!... Mindenki elmenekül innen. Nem lesz már harangozni valónk se misére, se délre.

Nunzió mester se akart elmenni a fiához.

— Én a két kezem ujjával szoktam enni, fiam! Az ebédnél elpirulnál apád miatt... Paraszt vagyok... Nem arra való vagyok én, hogy urasággokkal együtt üljek!... Nem, nem, jobb ezt korán meggondolni! Jobb az embernek a kolerában meghalni, mint megpukkadni a méregtől!... Es aztán tudod. Megszoktam már, hogy az ur én vagyok a házban... Paraszt vagyok... Én nem tudnék az asszony papucsai alá bujni.

Speranza Burgióra mutatott, aki láztól gyötörve feküdt az ágyban.

— Mi nem szoktuk meg, hogy a mieinket elhagyjuk a veszedelemben!... A férjem nem tud menekülni, nem mozdulunk tehát mi sem!... Már mi ilyenek vagyunk! Te tudod, mit jelent eltartani egy családot, ha a férj betegen fekszik az ágyban...

— Nem mondtam én neked mindig, hogy neked csak beszélned kell! Minden meglesz, amit csak akarsz... — szólt végre Motta.

— Nem, én nem kértem tőled alamizsnát... Mi nem fogadunk el semmit, hacsak a szükség nem kényszerit... hál' istennek!... Ha már oly könyörületes vagy, el fogunk menni Canziviába... Akkor nem mondhatjákmajd az emberek, hogy az apádat a kolera közepette hagyod vissza! De gondoskodj élelmiszerekről, nem ehetünk füvet, mint az állatok... Ha van egy pár ócska ruhád, amit a leányod levetett, olyan, amilyet az már nem használ... Kisasszony az, de nekünk szegényeknek az olyan ruha is jól esnék.

magot még nem keresnek eléggé s e körülmény olyképp magyarázható meg, hogy az idei gyakori esőzések által a rétek sokkal nagyobb termést fognak adni, mint rendes körülmények között. Németországból jelentik, hogy az amerikai áradások, a Missouri és Mississippi környékén elterülő fümagtermelő vidékeket is veszélyeztetik, miáltal a Németországban még készletben levő réti csenkész, lehér vagy tarackos tippan és réti perje árai némileg emelkedtek. Jegyzések nyersáruért 50 kilónként Budapesten: *Vörösheremag* 70.——75.— K., *lucernamag* 55.——60.— K., *muharmag* 8.— K.

Szeszüzlet. (A *Budapesti Napló* tudósítójától.) A szeszértékesítési központ megalakulásának nagy kérdése a mult héten sem került eldöntésre és ezért van, hogy a helyzet változatlan és csendes, mert később lejáró üzletekbe senki sem mer bocsátkozni. Mai jegyzések: nyersszeszért finomitók részére 38½—39½, finomitott szeszért nagyban, adózva: 147.—148.—, adózatlanul: 48—49.—. — Denaturált szeszért, nagyban: 32½—33½ egyes hordókban, 34—35 koronával, hordóval együtt, helyben.

Borjuvásár. 1903. évi junius hó 30-ikán. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 781 drb, leölt borju — db, bécsi borju —— db, — db., nővendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. — Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendű 82—96 f.-ig, kivételes 100 f.. II. rendű élő borjukért 70—88 f.-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. —— f.-ig, II. r. — f.-től —— f.-ig, kivét. f. kilónkint, levonás nélkül. Rugott borjukért 56—64 f.-ig. Növendékmarha — f.-től — f.-ig, I. r. —— f.-ig. középminőségü —— f.-ig, alárendelt —— f.-ig, 1 k.-kint. Bárány élő —.——.— k., leölt bárány —— K. kivételesen ár — k.-ig páronkint. Az irányzat élénkebb volt, az árak 3—4 fillérrel kilogrammonkint javultak.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Julius 1-én. Felhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü —— kilogrammon felül —— darab, II. rendü 280—350 kilogrammig — darab, kanló — darab, süldny — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab. közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig — darab. Összesen — darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab. malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 1105 darab, 1 darab süldő. Előző napi maradvány 368 darab, — darab süldő. összesen 1473 darab, 1 darab süldő. Eladatott 1294 darab sertés, — darab süldő. Maradvány 179 darab 1 darab süldő. A vásár irányzata közepes. — Az árak változatlanok. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felüli 90—93 fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 86—90 fillérig, selejtezett 82—88 fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 94—98 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 87—96 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 84—88 fillérig. süldő —— fillérig, malac —— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül —— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő —— fillérig, malac 40 kilogrammig —— fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősulyban.

———

A Margarone-család azonnal Pietraperziába utazott, mindannyian gyászolva még az apát, aki szivbajban elhunyt; Stangafane okozta szivbaját, aki mindannyiszor elverte a feleségét, Fifi asszonyt, ha az apja nem küldött neki pénzt. Elsötétült az utca, mikor a család végigment rajta. Mendola, aki Sganzi asszonynak udvarolt, Pasanetóba vitte azt és ott a szegény öreg asszony lázba esett. Zacco és a jegyző Donfervantéba utaztak. Huszonnégy órával később a San-Sebastiano uton senkit sem lehetett már látni, csak Limoli márkit, aki szokásos délutáni sétáját tette. És ő neki értésére adták, hogy ezekkel a délutáni sétáival gyanut kelt és hogy az első koleraesetnél megtáncoltatják.

— Hogyan? Engem megtáncoltatnak? Azt teszem, ami rendes szokásom, még ha belepusztulok is.

A huga kérte, hogy jöjjön hozzájuk Mangalatébe, ő pedig válaszolt:

— Áttól félsz, hogy nem látsz többé. Ne, ne félj, a kolera nem tudja, mit kezdjen velem.

Mialatt Bianca és leánya be akartak ülni a kocsiba, kétségbeesve jött teléjük Cirmene néne.

— Láttátok? Mindenki menekül! A rokonok hátat fordítanak nekem!... És most még ez a szerencsétlen árva La Guerna Konrád is a nyakamba szakad... Nagy szerencsétlenség történt náluk! Az apját és az anyját egy éjjel... ragadta el a kolera!... Senkinek sincs szive, senkinek!... Ha odaadnák maguk nekem annak a két szobának a kulcsát, amely Mangalanitében van, a házuk mellett... Maga az egyetlen rokonom, akihez fordulok, Motta ur.

— Igen, igen — válaszolt Motta, — de ne mondja meg a többieknek...

— Hogy megmondom-e nekik!... Majd szemükre vetem még, ha megélem!

(Folytatása következik.)

———

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, julius 1.

Mérsékelt kinálat és ugyanily forgalom mellett készbuza lanyha irányzatu volt és a forgalomba került 15.000 mm. 5—10 fillérig olcsóbb árakon kelt el. Egyéb cikkekben meglehetős forgalom mellett az árak szintén csökkentek.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 600 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 600 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 81·5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81·5 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 90 f. 100 mm. 80·6 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 250 mm. 80 k. 7 K. 90 f, 250 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 250 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78·7 k. 7 K. 75 f.

Pestmegyevidéki: 200 mm. 80·5 k. 7 K. 50 f., 800 mm. 80·5 k. 7 K. 70 f., 3.0 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77·5 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 55 f.

Hartai: 1050 mm. 78 k. 7 K. 82½ f.

Martfűi: 600 mm. 80 k. 7 K. 91½ f.

Kulai: 1000 mm. 76·7 k. 7 K. 70 f.

Ó-Becsei: 950 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

Bácskai: 100 mm. 79·5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79·5 k. 7 K. 70 f., 970 mm. 76·3 k. 7 K. 55 f.

Kubini: 660 mm. 77·5 k. 7 K. 50 f.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77·5 k. 7 K. 60 f., 250 mm. 76 k. 7 K. 27½ f.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 25 f., 100 mm 6 K. 80 f., 100 mm. 6 K. 27½ f., 200 mm. 6 K. 20 f., 100 mm. 6 K. 20 f.

Arpa: 500 mm. 5 K. 75 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 90 f., 100 mm. 5 K. 75 f., 100 mm. 5 K. 70 f., 500 mm. 5 K. 67½ f., 200 mm. 5 K. 60 f.

Tengeri (Román): 1000 mm. 6 K. 37½ f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonkint.

Buza	Kilós	a kilogramm ára K.-tól	K.-ig	Kilós	a kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki uj	76	7 40	7 50	79	7.70	7 80
" "	77	7 55	7 60	80	7 75	7 90
" "	78	7 60	7.65	81	7.85	7.95
" "	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Fehérmegyei	76	7 31	7.40	79	7.55	7 65
" "	77	7.5	7 45	80	7 60	7.75
" "	78	7.45	7 55	81	7.70	7.85
" "	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Pestvidéki	76	7.35	7.40	79	7 55	7.65
" "	77	7 35	7 45	80	7 70	7 80
" "	78	7.40	7 55	81	7.75	7.90
" "	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bánsági	76	7 20	7.25	79	7 51	7 75
" "	77	7.35	7.4.	80	—.—	—.—
" "	78	7.40	7.55	81	—.—	—.—
" "	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bácskai	76	7.25	7.55	79	—.—	—.—
" "	77	7.45	7.75	80	—.—	—.—
" "	78	7.60	7.75	81	—.—	—.—
" "	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek	Kilós	a kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Buza uj elsőrendü	70—72	6.35	6.40
" " másodrendü	66—67	6.25	6.30
Árpa " takarmány	60—64	5.90	6.10
" " égetni való	62—64	5.70	5.80
" " sörfőzésre való	64—65	5.80	5 90
Zab "	39—66	5.65	5.75
Tengeri ó bánsági	—	6.05	6.30
" " másmonü	—	—.—	—.—
Repce uj káposzta	—	11 30	11.80
" " bánsági	—	—.—	—.—
Köles "	—	5.75	6.—

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza 1903. . 7.21—7.18—7.20
Októberi rozs 1903. . 6.07—6.09—6.07—6.09
Októberi zab 1903 . 5.30—5.23—5.30
Juliusi tengeri 1903. . 6.25—6.23
Augusztusi tengeri 1903. 6.18—6.16—6.18
Augusztusi repce 1903. —.—.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903.	7.20— 7.21
Októberi rozs 1903.	6.09— 6.10
Októberi zab 1903.	5.29— 5.30
Juliusi tengeri 1903.	6.22— 6.23
Augusztusi tengeri 1903. . . .	6.18— 6.19
Augusztusi repce 1903. . . .	—.—.—.—

Délután fél 5 órakor zárul:

Októberi buza 1903.	7.18— 7.19
Októberi rozs 1903.	6.07— 6.08
Októberi zab 1903.	5.27— 5.28
Juliusi tengeri 1903.	6.22— 6.23
Augusztusi tengeri 1903. . . .	6.17— 6.18
Repce augusztusra 1903. . . .	—.—.—.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde üzlettelenül folyt le, értékek gyöngülve zárulnak.

Előtőzsde. Osztrák Hitelrészvény 661.50—662 50. Magyar Hitelrészvény 732.——734.—. Államvasuti részvény 670.50—673.—. Városi Villamos Vasut részvény 300.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék részvény 99.35—99.45. Fővárosi kölcsön 19.03—98.10—88.60. Magyar Hitelbank részvény 732.25—733.50. Osztrák Hitelrészvény 661.75—662.50. Magyar Keramiai részvény 130—140. Ujlaki téglagyár részvény 245—250. Rimamurányi Vasmü részvény 468.—. Adriai hajózási részvény 446.—450.—. Közuti Vaspálya részvény 609.25—610 25. Városi Villamos Vasut részvény 300.—. Államvasuti részvény 671.50—678.75 korona.

4 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 661.—. Magyar hitelrészvény —.—. Leszámitolóbank részvény —.—. Rimamurányi vasmü részvény —.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 671.50. Közuti vasut részvény —.—. Városi villamos vasut részvény —.— korona.

———

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 42.—52.— korona, vörös aprószemü 42.—50.— korona, vörös erdélyi —.—— korona, vörös bánsági —.——.— korona. középszemü 50.——54.— korona nagyszemü 54.——58.—. korona. Disznózsir: budapesti 69.——69 50 korona. vidéki —.—.—.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— korona. városi 4 darabos 59 50—60.—. korona, 3 darabos 62.50—63.— korona. füstölt —.——.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.——14.— korona. 120 darabos —.——.— korona. 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona. azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.——13.50 korona. 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 15.50—16.— korona. Szilvai: slavóniai 18.——18.50 korona, szerbiai 16.——16.50 korona. azonnal való szállitásra.

———

A bécsi értéktőzsde.

A mai *előtőzsde* teljesen a kedvezőtlenül felfogott belpolitikai helyzet hatása alatt állt és általánossá lett lanyhaság és kedvetlenség volt ennek a következménye.

A *déli tőzsde* nyugodtan nyilt meg, de üzlettelen volt.

Zárlat nyugodt.

Bécs, julius 1. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.90. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.75 Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —.—. Rimamurányi vasmürészvény 465.—. Magyar koronajáradék 99 30. 4%-os Magyar földtehermentesitési kötvény 98.45. Magyar hitelbank részvény 731.50. Magyar nyereményi kölcsön sorsjegy 198.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —.—. Magyar kereskedelmi bank ——. Magyar cukoripar 1510.

Bécs julius 1. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 100.30. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.90 1860-as sorsjegy 153.—. Osztrák hitelsorsjegy —.—. Angol-osztrák bank —.— bécsi bankegyesület 482.—. Osztrák-magyar bank 1620. Déli vasut 82.50. Dunagőzhajózási részvény 878.—. Dohányrészvény 355.50. Császári és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.27. 4·2%-os ezüst járadék 100.15. Osztrák koronajáradék 100.00. 1864-iki sorsjegy 246.—. Osztrák hitelintézeti részvény 661 50. Unionbank 523 50. Osztrák Länderbank 412.—. Osztrák-magyar államvasut 669 25. Elbavölgyi vasut 412.—. Alpesi bányarészvény 371.50. 20 frank. arany 19 06. Londoni váltók 239 30 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó 270.—. *Az irányzat gyengült.*

Buza, julius 1. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a záriatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 662 50. Magyar hitelrészvény 732.—. Angol-Osztrák bank 276.—. Bécsi bank egyesület 482 50 Union bank 524.—. Länderbank 412 50 Osztrák-magyar államvasut részvény 669 25. Déli vasut 83.—. Elbavölgyi vasut 413.— Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 355 50. Rimamurányi vasmü 464.—, Alpesi bányarészvény 372.—. Májusi járadék 100.20 Magyar korona járadék 99 30 Török sorsjegyek 123 25 Német birodalmi márka 117.35—117 20. Napoleond'or 19.05.

———

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, julius 1. *(Tőzsdei tudósitás.)* A nyugati tőzsdék tegnapi szilárdsága kedvezően hatott az irányzatra. Kezdetben a forgalom nehézkes volt, de a második órában nagy vételek kohó- és bányaértékekben általános emelkedést idéztek elő. Bankok közül Deutsche Bank és Disconto-Commandit emelkedtek. Záradékok szilárdak, vasutak tartottak. Osztrák értékek Bécsre gyengébbek. Később bányaértékek élénk forgalom mellett tovább emelkedtek. Magánkamatláb 3½%.

Berlin, julius 1. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 102 80 Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 100.—. Osztrák-magyar államvasut 143 40. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltók 85.15. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény 85.15. Disconto-Commandit 186.90. Általános villamossági Edison 176.—. Gelsenkirchen 183.75. Laura-kohó 216.10 4·2%-os ezüstjáradék 100.40 4%-os magyar arany járadék 101.60. Osztrák hitelrészvény 208 20. Déli vasut 17.90. Károly-Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.10. 4%-os uj orosz kölcsön 98.50. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.40. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 148.10. Harpeni 170 80. *Az irányzat szilárd.*

Berlin, julius 1. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom:* 4%-os magyar aranyjáradék 101.60. Magyar koronajáradék 99 75. Osztrák hitelrészvény 208,75. Osztrák-magyar államvasut 144.40. Déli vasut 18.10. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.05. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, julius 1. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar Államvasut —.—. Uj török konzol 32.50. Egyptomi járadék 106.45. Osztrák Länderbank —.—. Páris bankrészvény 11 08. 3%-os francia járadék 96.82. 4% spanyol járadék 90.02. 3% uj törleszthető járadék 97.35. Crédit foncier de France 1330. Alpesi bányarészvény —.—. 4% 1890. román kölcsön 90.65. Görög kölcsön 222.—. Váltó Olaszországra % o'— pari. Váltó Amsterdamra 205.93. Váltó Brüsszelre % o. De Beers 512.—. Chartered 76.—. 5% bolgár kötelezvény 430.—. Magyar aranyjáradék 104.40. Déli vasut —.—. Váltó Londonra 251.35. Osztrák aranyjáradék 102.75. Török sorsjegy 131.25. Meridional vasut 104.35. 4% olasz járadék 104.35 Ottomanbank 609.— 3½%-os francia járadék 687.—. Osztrák földhitel-

intézet —.— Déli vasuti elsőbbségi kötvény 331.50. 4%-os 1896. román kölcsön 86.40. Dohanyrészvény 389.—. Váltó Bécsre 103.87. Váltó német piacokra 121.90. Rio 11.83. East Rand 196.—. Randfontein 76.75 Magyar Jelzálogbank 557.50. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, julius 1. *(Zárlat.)* 4·20%-os papirjáradék 100.65. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.90. 4%-os magyar aranyjáradék 101.60. Osztrák hitelrészvény 208 20. Osztrák-magyar államvasut 143.30. Északnyugati vasut —.—. Bustiehradi vasut —.—. Londoni váltóár 203.90. Bécsi bankegyesület 122.—. Villamos részvény 128.—. 3%-os magyar aranykölcsön —.—. 4·20%-os ezüstjáradék —.—. Osztrák koronajáradék 101.30. Magyar koronajáradék 100.—. Osztrák-magyar bank 116.30. Déli vasut részvény 18.—. Elbavölgyi vasut —.—. Bécsi váltóár 851.50. Párisi váltóár 811.50. Unio bankrészvény —.—. Alpesi bányarészvény 187.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, julius 1. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Arfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 208.70 Német bank —.—. Disconto 187 20. Berlini kereskedelmi bank —.—. Gelsenkircheni 179.70. Harpeni 179.20 Laura-kohó 216 50. Olasz járadék —.—. Az irányzat csendes.

Hamburg, julius 1. *(Zárlat.)* 4·20%-os ezüstjáradék 101.20. 1860. sorsjegy —.—. Déli vasut 17.70. 4%-os Osztrák aranyjáradék 102.50. Osztrák hitelrészvény 208.65. Osztrák-magyar államvasut 143.20. Olasz járadék 103.20. 4%-os magyar aranyjáradék 101.80. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Julius 1. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) *Hizott sertések árai:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban 106—108 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 116—117 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 116—117 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 115 ——116 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 114——115 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 112—114 fillérig.

Sertéslétszám 1903. junius 29. napján volt készlet 49.282 darab. — 1903. junius 30. napján felhajtatott 757 darab. — 1903. junius 30. napján elszállitatott 500 darab, 1903. julius hó 1. napjára maradt készletben 49 539 darab.

Napirend.

Naptár. Csütörtök, julius 2. — Római-katholikus: Sart. B. A. — Protestáns: Sarolta. — Görög-orosz: (junius 19.) Judás. — Zsidó: Thamus 7. — Nap kél: 3 óra 51 perckor. — Nyugszik: 7 óra 43 perckor. — Hold kél: 12 órakor délben. — Nyugszik: 11 óra 53 perckor éjjel.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor a belügyminisztériumban.

A közoktatásügyi minisztert fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi minisztert fogad délelőtt 11 órakor.

Az igazságügyi minisztert fogad délután 1 órakor.

Nemzeti Muzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva 9 órától 1 óráig.

Mezőgazdasági muzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-től 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10 órától 1-ig. Belépődij 1 korona.

Nyilvános könyvtárak zárva vannak.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Az aquincumi ásatások és muzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekü vasut a Pálffy-térről.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténetgyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti ipar csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, julius 1.

Hazánkban kevés helyen esett eső, mely csak Erdély délkeleti részein volt jelentékeny. A hőmérséklet Délnyugaton valamivel emelkedett, az északi tájakon azonban csökkent. Nyugat- és Közép-Európát magas, Kelet- és Északkelet-Európát alacsony nyomás boritja.

Európában az idő meleg és szórványosan előfordultak zivataros esők Francia-, Német-, Felső-Olaszországban, meg Ausztriában. Az Alpeseken 50 mm. is tett a csapadék mennyisége.

Kilátás: Lényegtelen hőmérséklet-változás és semmi vagy csak kevés eső várható.

Vizállás.

		Jul. 1.	Jun. 30.			Jul. 1.	Jun. 30.
		méter				méter	
Inn	Schärding	2.—	1.80	Tisza	M.-Sziget	0.55	0.69
Duna	Passau	2.71	2.59	"	Tokeháza	0.88	0.70
"	Linz	0.07	0.03	"	V.-Namény	1.64	2.31
"	Bécs	0.20	0.21	"	Tokaj	2.35	2.01
"	Pozsony	1.77	1.64	"	Tisza-Füred	2.24	1.90
"	Komárom	2.90	3.02	"	Szolnok	2.04	1.88
"	Budapest	2.47	2.61	"	Csongrád	2.62	2.50
"	Paks	2.18	2.35	"	Szeged	3.46	3.55
"	Mohács	3.42	3.55	"	Török-Becse	2.76	2.66
"	Gombos	3.80	3.82	"	Titel	3.63	3.56
"	Ujvidék	3.31	3.23	Ondova	Hárfa	0.36	0.32
"	Karcsova	3.55	3.52	Topolya	Hoór	0.73	0.60
"	Orsova	3.70	3.60	Bodrog	Zemplén	1.26	1.22
Morva	Magyarfalva	1.—	1.02	Sajó	Zsolca	1.80	1.85
Vág	Zsolna	0.94	1.06	Hernád	H.-Németi	0.34	0.36
"	Trencsén	0.74	0.72	Berettyó	Margita	0.49	0.40
"	Szered	1.04	1.02	"	B.-Ujfalu	0.21	0.21
Rába	Sz.-Gotthárd	0.28	0.22	Körös	Csucsa	0.44	0.60
"	Sárvár	0.04	0.05	"	N.-Várad	0.49	0.42
"	Győr	2.22	2.28	"	Belényes	0.90	0.93
Dráva	Pettau	1.18	0.—	"	Tenke	0.76	0.69
"	Zákány	0.62	0.69	"	Gurahonc	0.39	0.48
"	Barcs	0.54	0.54	"	Borosjenő	0.46	0.52
"	Eszék	1.62	1.68	"	Békés	2.47	3.—
Mura	M.-Szerdah.	0.45	0.46	"	Gyoma	3.28	3.54
Szávа	Zágráb	0.36	0.—	Maros	Gy.-Fehérvár	1.52	1.32
"	Szisszek	0.04	0.11	"	Branyiczka	2.10	2.58
"	Mitrovica	3.93	4.24	"	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.48	0.67	"	Arad	1.24	1.16
"	Szatmár	1.62	2.04	"	Makó	2.60	2.63
Kraszna	N.-Majtény	0.78	0.76	Temes	K.-Kostély	1.30	1.42
Latorca	Munkács	0.27	0.24	Béga	Kiszető	1.15	1.21
Laborca	Homonna	0.28	0.29	"	Temesvár	0.31	0.42
Ung	Ungvár	0.03	0.18	"	Becskerek	0.82	0.89

„The Gresham"
életbiztositó-társaság Londonban
Magyarországi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.
társaság házában.

A társaság vagyona 1901. december 31-én ——— kor. 190,871.731.—
Évi bevétel biztositások és kamatból 1901. évi december 31-én „ 31,555.392.—
Kifizetések, biztositási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) ——— „ 426,999.043.—
Az 1901. évben a társaság 5556 kötvényt állitott ki ——— „ 50,727.261.94
összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállit, továbbá ajánlatokkal, dijmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet fiókja Budapesten, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP lan PAP lan PAP lan

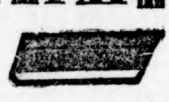

	Ft		Ft
1 összehajtható vaságy 3 db kivehető matraccal	10.—	1 szél sodrony ágybetét	5.—
1 rouge paplan	1.80	1 tengerifü matrac	4.50
1 „ „ prima	2.80	1 afrique „	5.—
1 cachmir paplan	3.40	1 löszőr „	12.—
1 astin „	5.80	1 ablak köpeu függöny	2.—
1 atlasz cachmir	4.80	1 „ kuli „	1.50
1 selyem atlasz paplan	8.50	1 „ gyapju „	4.50
1 fodros selyem ált. papl.	18.50	2 ágy, 1 asztalterítő bourot	5.50
1 jó vászon paplan lepedő	2.—	2 „ 1 „ gyapju	12.—
1 „ „	1.20	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 flanell ágytakaró pokróc	2.50	1 „ „	5.20
1 gyapju „ „	5.50	1 ágyelőke I.	0.85
1 jó lópokróc „ „	1.80	1 tapestry ágyelőke	1.50
1 téli pokróc	4.50	1 mir. jó futószőnyeg	40
1 szép fali szőnyeg	7.50	1 „ „ mintázott	75

GICHNER JÁNOS
gyapm. matrácz- és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicserélhetnek, vagy a pénz visszaadatik.

Titkos betegségek
gyógyitására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján
Dr. KAJDACSY
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos
Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyit; hugycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psyhropnor által. Onferlőzést és annak utóbajait: ideg- és hátgerincbajt és minden **női bajokat.**
— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. —
Budapesten, Kigyó-utca 5.
Clotild-palota (I. emelet).
Átjáró ház. — Lift használat.
Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.
Levél után is biztos gyógysiker.
E napokban hagyta el a sajtót:
„Bizalmas Barát"
cimü könyvecske, mely mindennemü férfi- és női nemibajokban kellő utmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: (**Dr. Kajdacsy József**). Ára csak **1 kor.** Vidéki megrendelések 20 fillérrel drágábbak

Cs. kir. szab. délivaspálya-társaság magyar vonalainak üzletigazgatósága Budapesten. 2822/P. szám.

Pályázat.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság magyar vonalainak üzletigazgatósága az 1904., 1905. és 1906. években szükségelt évi 5000 darab megdolgozatlan keritési tölgy vagy akácfa-oszlop szállitására ezennel pályázatot hirdet.

Az 1 koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1903. évi julius hó 30-ig, a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatóságához (Budapest, I. ker., Mészáros-utca 17. szám, II. emelet, pályafentartási osztály) nyujtandók be, a hol a szállitásra vonatkozó általános és különleges feltételek dijtalanul megkaphatók.

Budapest, 1903. évi junius hó 30.

Az üzletigazgatóság.

LOCHER-féle Antineon.
Törvényileg bejegyzett védjegy.
Ártalmatlan belső szer.
Hólyag- és hugycsőbántalmak
(folyás, hugycső-égés, inger, dugulás, hólyaghurut stb.) ellen. **Orvosilag melegen ajánlva! Fájdalom nélkül! Gyorsan és ártalmatlanul ható! Munka megszakitása nélkül.**

Dr. Lewis könyvében ezeket irja: „Gonorrhoea csak belsőleg gyógyitható biztosan és minden káros hatás nélkül. ***Mint legjobb és legcélszerübb szer neveztetik betegségek gyógyitására az „Antineon"*** vált be. A készitménynek **használata kényelmes** s a beteg által minden **alkalmatlanság nélkül használható,** miután a folyadék csekély vizben könnyen vehető be. ***Gonorrhoea és hólyagbántalmak gyógyulása Locher-féle Antineon alkalmazásánál szokatlan gyors lefolyásu, betegek*** heveny gonorrhoeával ***néhány nap multva egészségesen bocsáttatnak el.***

Dr. Sommer E. Thayngenben irja: „***Antineon***" a különböző férfi és női hólyagbántalmaknál alkalmazásom és az ***eredmény mindannyiszor teljesen kielégitett. Ugy látszik ezen uj gyógyszer gyomorbántalmaknál is gyógyitó hatással van*** stb. stb.

A „***Locher-féle Antineon***" nem szantalkészitmény. Üvegje K. 4·80 gyógyszertárakban kapható. Irodalom ingyen.

Utasitunk vissza minden jobbnak ajánlott szert és kérjünk határozottan „Locher-féle Antineont".

Utánzásoktól óvakodjunk és figyeljünk ***Locher A.*** aláirására. Egyedüli gyártó ***Locher András gyógyszerészeti laboratorium, Stuttgart.*** — Főraktár:

Török József gyógyszertára,
Király-utca 12. szám és Andrássy-ut 26. sz.

Épp most jelent meg!
A teljes vasárnapi munkaszünetről kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet, mely az 1891. óta kiadott összes hasonló rendeleteket hatályon kivül helyezi és
A TELJES VASÁRNAPI MUNKASZÜNET
életbeléptetéséről részletesen szól.
Ára 24 fillér.
Megjelent és kapható az „Athenaeum" könyvkiadóhivatalában **VIII.**, Kerepesi-ut 54. sz., valamint minden könyvkereskedésben.

Férfiak ingyen kapnak
egy legujabb találmányu gyógyszert, melyiyel az e gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezirányt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágositó könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerrel a baj odahaza gyógyitható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyithatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségelnek, és csodálatosan gyógyitja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut"-nak alanti cimen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyitja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldetik felvilágositó könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanitja. A levelek következőleg cimzendők: State Medical Institute, 9, Electrom Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden levél bérmentesitendő.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház hugyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.
Dr. FABINYI
specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos
gyökeresen és rövid idő alatt gyógyit a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemü
titkos betegséget
(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertőzésből támadt idegbajokat).
Meglepő az eredmény FÉRFIUI GYENGESÉGNÉL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknél is.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre dijtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek
Rendelés delelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.
Félemelet: bejárat a lépcsőnél. Külön váróterem

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVAROSI NYARI SZINHÁZ.
Csütörtök, 1903. julius hó 2-án.
Szoyer Ilonka mint vendég.
A bőregér.
Operett 3 felvonásban.
Kezdete 7½ orakor.

VAROSLIGETI NYARI SZINHAZ.
Csütörtök, 1903. julius hó 2-án.
Bob herceg és Mici hercegnő.
Énekes bohózat 4 felvonásban. Irta: Feld Mátyás.
Zenéjét összeállította Barna Izsó.
Kezdete 7½ órakor.

CIRCUS Cesar Sidoli
a Városligetben.
Ma csütört., julius 2-án, este 8-kor
nagy előadás
A műsor 14 számot tartalmaz.
Miss Isabella de Dio
a nyeregnélküli lovarnő első fellépése.
8/410-kor Budapest napiheszéd tárgya
Looping the Loop's
az amerikai Mister Broms, szallagkerékpározása a hatálgyűrűn.

Lawn-tennis-öltöny 18 kor.
KOHN HEILMANN ÉS FIAI
cs. és kir. udvari szállítók
az
„Angol szabó"-hoz.
Legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruház.
Szabott ár!
BUDAPEST, IV., Károly-körut 12.
Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Korona **5.60**

SZENZÁCIÓS
Konkurrencia nélkül! Csak 5 kor. 60 fill.-be kerül a valódi svájci nikkelhorgony-remontoár-óra, szabadalm. Rosskopf-rendszer. Ezen szabadalm. Rosskopf-rendszerű valódi svájci nikkel-horgonyremontoár-óra szabadalmazott emaill-számlappal olyan, mint az itt közölt rajz, 36 óráig járó jó járású művel. Minden árért 5 évi írásbeli jótállást vállalok. Ez óra külső kiállításánál fogva (igen erős valódi nikkel-burkolat) nagyon alkalmas strapácórának s mint ilyen mindenkinek ajánlható. Ára láncczal és finom bőrtokkal együtt csak 5 K. 60 fill. egyszerre vételénél csak 5 K. darabja. Ez órákat 8 napra akár próbára is odaadom s ha nem felel meg, 8 nap mulva szó nélkül visszaveszem s a kifizetett összegot visszaszolgáltatom. — Szétküldés csak utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett.
Josef Spiering Wien. I., Postgasse 2.

Miért szenved ön? mikor még oly régi és bármely eredetü sebek biztos gyógyulása kilátásba helyeztetik és majd minden fájdalmas és veszélyes operáció elkerülhető **THIERRY A. gyógyszerész**
valódi centifolia-kenőcse
csodakenőcsnek nevezve használata által. **Ezen kenőcsesel egy 14 éves, gyógyithatlannak tartott csontszu teljesen meggyógyitintott, ujabban pedig egy 22 éves, nehéz rákszerü baj.** Valódi centifolia-kenőcs használtatik: a gyermekágyasok beteg melleinél, a tej elakadásánál, meilkeménységnél, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, sebes lábak és csontoknál, sebek, sós lábak, dagadt lábak, sőt csontszunál is; vágott, tüött, szúrt, lőtt és szurt sebeknél; mindenféle idegen anyag eltávolitására, mint üveg és faszilánk, homok, sürét, tüske stb., mindenféle daganatnál, kinövésnél, karbunkulusnál, uj alakulatoknál, még ráknál is; ujjecbeknél, körömdaganatnál, hólyagoknál, feltört lábaknál, **mindenféle égett sebeknél**, fagyott tagoknál, fekvésből támadt sebeknél, nyakdaganatnál, vérdaganatnál, fülbajnál és gyermekek sebeinél stb. stb. két tégelynél kevesebb nem küldetik. Két tégely ára bérmentve 3 50 K. az összeg előzetes beküldése vagy levélbélyegek beküldése mellett. **Számos elismerés megtekinthető.** Figyelmeztetek mindenkit hamisitványok vételétől és kérem pontosan figyelni, hogy minden tégelyen fenti **védjegy** és **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada"** legyen látható. Minden tégely a védjegyvel ellátott használati utasitása van burkolva. — Az én valódi centifolia-kenőcsöm hamisitói és utánzói a védjegy-törvény alapján szigoruan büntetetnek, ugyszintén a hamisitványok ismételadói. — Egyedüli beszerzési forrás:
Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Központi raktár Budapesten: **Török J.** Király-utca és **Dr. Egger Leo és J.** gyógyszerészeknél Váci-körut 17., Zágrábban **S. Mittelbach**, Bécsben **C. Brady** gyógyszerésznél.

Ős-Budavára
Nyitva d. u. 3 órától reggeli 4 óráig.
Ma csütörtökön, julius 2-án
A nagy varieté-színpadon:
Barrison Lona
meghosszabbitott vendégjátéka
Uj, uj, uj! Uj, uj, uj!
Sisters **Pony** angol ének és táncduettisták.
The Georgia Piccanninies,
a valódi amerikai ültetvényes élet bemutatása 12 négerrel, akik táncolják az
igazi cake-walke táncot.
Astley-csoport. Átváltozó zene excentrikusok. **Budh, Snyder, Walu Valborg,** a 8. **Leopold Miss Ravensberg** fellépése után.
Folies Comiques
Uj német bohózat: **Die Frau mit der Mask,** magyar bohózat: **Egy Ős-budavári éj következményei.**
A varieté a nagyszabásu programm mintt este fél 10-kor kezdődik.
Belépő díj 60 filler.
Kedvezményes jegyek a városi tőzedékben kaphatók.

Jutalomkönyvek.
A közelgő évzáró vizsgálatok alkalmából **elemi, polgári** és **ipariskolai** jeles előmenetelü tanulók megjutalmazására **az iskolai hatóságok** figyemébe ajánlom jutalomkönyveimet.
A Hazáért és Szabadságért Rákóczi fejedelem korának 200-ik évfordulója alkalmából a kurucz időket dicsőitik.
A Szabadságharc Hősregéi a 48-as szabadságharc hősi eseményeiről regélnek.
A szakbirálat, valamint a legillétékesebb világi és egyházi tanügyi hatóságok a legnagyobb elismerésben részesitették e munkálmat.
A 7—7 nyomtatott ivre terjedő diszes kötésü könyvek ára kötetenként **1 K. 20 filler.** Megrendelések csak szülirotnál eszközölhetők.
Barna Jónás
székesfővárosi tanár,
Kerepesi-ut 61. II.

UTAZÁSI-, FÖLD- ÉS NÉPRAJZI MŰVEK.
A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára.
Szerk.: **Dr. Lóczy Lajos,** egyet. tanár.
Eredeti és külföldi útleirások s egyéb földrajzi munkák.
Egy-egy kötet ára diszes vászonkötésben 7 kor.
I. kötet. **Hedin Sven: Ázsia sivatagjain keresztül.** (50 képpel és két térképpel). Magyarra átdolgozta **dr. Thirring Gusztáv.**
II. kötet. **Dr. Lóczy Lajos. A mennyei birodalom története.**
III. kötet. **Chun: A mély tenger titkai.** Magyarra átdolgozta: **dr. Szilády Zoltán.**
A gyüjtemény első sorozata 12 kötet.
Az I. sorozat ára egységes, diszes vászonkötésben ... ... **72.— kor.**

Utazás a keleten Rudolf trónörökös-től. Diszkötésben ... **20 kor.**

Sárkányok országában Cholnoki Jenőtől. Khina leirása. Számos képpel. Ára füzve ... ... **13 kor.** Diszkötésben ... ... **15 „**

Röptében a világ körül. Diszes kiállitásu, értékes ajándékmű. Egyesíti a szépet a hasznossal. 256 remek képben bemutatja a világ szépségeit. A képek magyarázó szövegét irta: **Timár Szaniszló.** Diszes albumkötés ... ... **20 kor.**

Kolumbus Kristóf. **Amerika fölfedezése.** Irta: **Brózik Károly dr.** Számos szövegrajzzal. Diszkött. **4 kor. 80 fill.**

Az éjszaki sarktól az egyenlitőig. Irta: **Brehm E.** Ára egész vászonkötésben ... ... **14 kor.**

Tizenöt nap a Dunán. Irta: **Rudolf trónörökös.** Ára egész vászonkötésben ... ... **3 kor. 60 fill.**

Az északi madárhegyek tájáról. Irta: **Herman Ottó.** Ára egész vászonkötésben ... **10 kor.**

Éjen és jégen át. Irta: **Nanson Fridtjof.** Forditotta: **Brózik K. dr.** Ára ... ... **—.60 fill.**

Spanyolországi képek. Irta: **Majthényi Flóra.** **—.30 fill.**

Húsz hónap Abessziniában. Irta: **Vanderheym G.** Forditotta: **Brózik Károly.** ... **—.30 fill.**

Amerikába és vissza. Uti kalandok. Irta: **Becsky László.** Ára ... ... **—.30 fill.**

Utazásom Sicilia és Malta szigetén. Irta: **Erődi Béla.** 50 képpel, 1 térképpel. Diszkötésben ... ... **5 kor. 60 fill.**

A szentföldön. Irta: **Erődi Béla.** Számos képpel. Ára diszkötésben **5 kor. 60 fill.**

A fáraók országában. Irta: **Erődi Béla.** 65 képpel és Egyptom térképével. Ára diszkött. **5 kor. 60 fill.**

Megrendelhetők:
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cisz. és kir. udv. könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.

Tan- és nevelő-intézet
nyilvánossági joggal
Budapesten, Hold-utca 19. sz.
Az intézet 25 év óta áll fenn.
Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumában és nevelőintézetében, mely **államérvényes osztály- és érettségi bizonyitványokat állit ki,** a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. Azonban már most is lehet előjegyezni.
A növendékek lehetnek bennlakók, félkosztosok és bejárók. Értesitővel kivánatra készséggel szolgál az igazgatóság.
Dr. László Mihály, igazgató.

42825/903. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező s Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, Kenderes község határában fekvő I. számu birtoknak az alólirt miniszterium IX. ügyosztályában és a püspökladányi közalapitványi gazdászati felügyelőségnél lévő térképen megjelölt részlete ***az 1902. évi október hó 1-től kezdve az 1919. évi szeptember hó 30-ig terjedő tizenöt (15) évre az***

1903. évi szeptember 28-án d. e. 12 órakor tartandó zárt ajánlatu nyilvános verseny utján fog haszonbérbe adatni.

A bérelni szándékozók a fent kitett határnapon azzal hivatnak meg, hogy egykoronás bélyeggel ellátott és a kellő bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt irásos zárt ajánlataikat boritékozva, ***az alólirt miniszterium segédhivatalainak főigazgatóságánál legfeljebb a versenytárgyalási nap délelőtti 10 óráig nyujtsák be.***

Az ajánlatokban a bérelni szándékolt bérgazdaságért egészben felajánlott évi haszonbér számokkal és betükkel kiirandó és kijelentendő abban egyszersmind, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az ajánlat boritéka felső részére feljegyzendő az, hogy az ajánlat a kenderesi I. számu bérgazdaságra vonatkozik.

Bánatpénzül egyezer hatszázhuszonhat (1626) ***korona*** vagy készpénzben vagy biztositékképes értékpapirokban, avagy pedig a pesti hazai első takarékpénztár betétikönyvecskéjében bármely közalapitványi vagy állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló nyugta csatolandó az ajánlathoz.

Elkésve érkezett, vagy kellőleg ki nem állitott, avagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint utóajánlatok, figyelembe vétetni nem fognak.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén kik az uradalommal szemben hátralékos tartozásban vannak, vagy bármi cimen perben állanak, a versenyből ki vannak zárva.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a miniszterium segédhivatalainak főigazgatóságánál és a kir. közalapitványi gazdászati felügyelőségnél Püspökladányban a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

Budapest, 1903. évi junius hóban.

A vallás és közokt. m. kir. miniszteriől.

Olcsó butor.

25% engedménynyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányu asztalos és kárpitos butor-készletemet.

Nagy választék háló-, ébédlő-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakberendezéshez szükséges tárgyakban, a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán
asztalos és kárpitos
Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., félemelet.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből **4 fillér. Vastagabb betükből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: **VIII., Kerepesi-ut 25. szám.**

Szerkesztőségi telefon-szám: **56—12.** Kiadóhivatali telefon-szám: **54—39.**

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket május hó 1-től fogva Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54—39.) **központi irodánkban** és ezenkívül nyugta mellett még a következő fiókokban lehet felvenni:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát hirdetési iroda V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór gyorsnyomdája IV. ker., Kálvin-tér 7. szám.

Franke Pál könyvkereskedése IV., Gróf Cziráky-féle palota, Rossuth Lajos-utca, Kigyó-tér, (Koronaherceg-uta sarkán.)

Fischer J. D. hirdetési iroda IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V. hirdetési iroda V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Józsefin Andrássy-ut 50.

Goldzsmid Mór könyvkereskedő II. ker., Fő-utca 17. számi

Groszman Jagó fiszer- és vegyeskereskedése MISKOLCZ és környéke részére hirdetések felvételi irodája.

Haasenstein és Vogler hirdetési iroda V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits dohánytőzsdéje Kerepesi-ut 50. (Takarékp.-palot.)

Kernberg Rozália dohánytőzsdéje VIII. ker., Muzeum-körut 12.

Leopold Gyula hirdetési iroda VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf hirdetési iroda Ferenczek-tere 3.

Hezel Antal hirdetési iroda IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J. újság-árudája IV. ker, Petőfi-tér 8. szám.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő Museum-körut 2. sz. (Nemzeti Színház bérházn.)

Rohonczi Ilona dohánytőzsdéje VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu hirdetési iroda VI. ker., Váci-körut 33. szám.

Sólyom Jakab hirdetési iroda IV.. kerület, Ferencick-bazárs

Sopronyi V. dohánynagyárus VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór dohánytőzsdéje Kerepesi-uta 14. szám.

Schwarz József hirdetési iroda V. ker., Marokkó-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné dohánytőzsdéje Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula dohányüzsde és postagyüjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula hirdetési iroda V. ker., Szervita-tér 8. szám,

Toldi Lajos könyvkereskedése II. ker., Fő-utca 2. szám,

Weitzenfeld Jakab Király-utca 1.

Sváb Eliz dohánytőzsde Nagymező-u. 12. Minden apróhirdetés, melyet **itt este 6 óráig feladnak, már másnap megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Édes!

Szép szerelmem! Kevés szemrehányást küldök. Nyomatékkal mondom, hogy nagyon de nagyon szeretlek, jobban mint megérdemled. Nagyon fáj miattad a szivem, nagyon sajnálak Téged. Miért csalódszel így, mikor még a leikiüdvösségedis reám bizhatnád! Nem kívánok szerelmes leveleket, de őszintaséget igen! Nem értek mindent, városokat talán igen Nincs nagy bizalmam, mégis reád bizok mindent Számalan csókkal szivből üdvözöl hűséged. 15618

Semper idem.

Leveledet édesem megkaptam, nagyon boldoggá tett. Nagyon fájt a hideg buesu, de most már jól van minden. Imádlak és nagyon vágyom utánad. Élni vagyok hozzád mindörökre. Ölel, csókol a kis feleséged 15612

Édes 21.

Csütörtökön reggel szokott helyen vár lak, de csak nyolc óráig várhatlak. Jöjj el édesem. 7486

Házasságot

közvetítek diskréció és utólagos díjazás mellett a legmagasabb körig: a siker biztos, amennyiben több száz nő és ur, ugy belföldi, mint vidéki van előjegyzésben, (Válaszbélyeg, Pollacsek, VIII. Vas-utca 3.) 16703.

34

kereskedősegédi állás

egy uj áruházban

f. év augusztus hó 15-én

betöltendő.

Az áru-osztályok személyzet-szükségletének részletezése.

Selyemáru	osztályban	2 személy
Bársony és bélásáruk	„	1 „
Ruhaszövet (gyapju)	„	3 „
Len- és fagyapotáru	„	3 „
Barchet, flanelláru	„	1 „
Trikóáru	„	1 „
Selyem- és bársony-szalag	„	1 „
Rövidáru-betétek	„	1 „
Szőnyeg- és szőrmeáru	„	1 „
Butorszövet	„	1 „
Mosószövet	„	1 „
Asztalteritő	„	1 „
Női-divatáru	„	2 „
Uri- és gyermek-divatáru	„	4 „
Cipőáru	„	1 „
Irószköz	„	1 „
Bőráru	„	1 „
Gazdasági-cikkek	„	1 „
Agytoll- és ágybetét	„	1 „
Füszeráru	„	2 „
Bor és sör	„	1 „
Sport-cikkek	„	1 „

☞ **A német nyelv tudása föfeltétel!** ☜

Bővebbet a «Budapesti Napló» kiadóhivatalában, Kerepesi-ut 25. szám.

146

elárusitónői-állás

betöltendő

f. évi augusztus hó 15-én

egy uj áruházban.

Az áru-osztályok és a személyzet-szükséglet részletezése:

Bársony- és bélásáru-	osztály	1 állás
Ruhaszövet (gyapju)	„	2 „
Bélésáru	„	2 „
Len- és fagyapotáru	„	3 „
Barchet és flanell	„	3 „
Fürdőruha	„	4 „
Trikótáru	„	1 „
Barchet és munkásáru	„	2 „
Alsó kabát	„	1 „
Kötényáru	„	2 „
Ernyő	„	1 „
Fehérnemü, ing, kézelő, gallér	„	2 „
Uri-nyakkendő, bot, kalap	„	1 „
Kendők	„	1 „
Selyem- és bársony-szalag	„	2 „
Csipkeáru	„	2 „
Rövidáru és paszomány	„	18 „
Kötőpamut, horgoló-eszközök	„	3 „
Fűző- és tüzővédő	„	1 „
Harisnya	„	2 „
Kesztyü-áru	„	2 „
Szőnyeg- és szőrmeáru	„	2 „
Mosószövetek	„	1 „
Asztalte-itő	„	1 „
Kárpitosáru	„	2 „
Kész- és nyers diss	„	12 „
Fátyoláru	„	2 „
Virág, toll és legyező	„	2 „
Kalap- és sapkaáru	„	1 „
Szőrmeáru	„	3 „
Női-divatáru	„	3 „
Cipőáru	„	5 „
Szappan és illatszer	„	3 „
Irószkösz	„	2 „
Különlegességek	„	4 „
Díszmüáru	„	5 „
Könyv, regény és képeskönyv	„	3 „
Bőráru	„	2 „
Gazdasági-eszközök	„	3 „
Üveg, porcellán- és világitó-eszközök	„	5 „
Játékszer	„	5 „
Füszeráru	„	6 „
Kosár- és kefeáru	„	3 „
Zene, sör	„	4 „
Arany- és ezüst-áru	„	2 „
Sport etkk	„	2 „

☞ **A német nyelv tudása föfeltétel!** ☜

Bővebbet a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, Kerepesi-ut 25. szám.

Házasulandóknak.

Sógornőmnek, ki igen szerény házasan nevelt izraelita leány, 4—5000 korona hozománynyal óhajtanók férjet. Ajánlatok „F. O.“ poste restant fiumei postára intézendők. Máv. alkalmazottak előnyben részesülnek. 2451

Villamoson

tegnap e lapra figyelmeztetett hölgyet kérem, hogy „Barna“ jelige alatt e lap utján értesüljön, ismerkedés hol és mikor lehetséges? 15614

KERESLET.

Egy nagytekintélyü hazai élet- és gyermek biztositó intézet igen előnyös feltétek mellett alkalmaz a vidéken üzletszerző tisztviselőket (hölgyeket is) és helyi ügynökségeket. Aki ezzel foglalkozni akar, forduljon ajánlkozó levéllel e lap kiadóhivatalához **„Állandó jövő“** jeligével. Ilyenekkel nem járatsak a vidékről levél utján betaníttatnak. 2246

Hirdetési ügynökök

kik naptárkiadványokhoz mérsékelt ár mellett hirdetéseket szerezni tudnak, előnyös keresethez juthatnak az Orsz. közp. kölcsögi nyomda részvénytársaságnál, Budapest, VI., Váci-körut 61. 15595.

Házmesteri állást

keres tisztességes házaspár kimár e minőségben 2 évig alkalmazva volt. A férj hivatalszolga egy nagyobb részvénytársaságnál. Cim Gyöngytyuk-u. 13. fél emelet 7. ajtó. 6530

Elegáns garconlakást

keresek augusztus elsejére az **Erzsébet-körtun,** esetleg a környékén, vagy a **Nemzeti Színház** tájékán. A lakás állati két szobából, vagy egy nagy szobából. Fontos, hogy utcai, izléses berendezésü s az I. vagy II. emeleten legyen. Előnyben részesitem, ha fürdőszoba is van. Arral megjelölt ajánlatokat a Budapesti Napló kiadóhivatalába kérek **K. M.** jeligével. 6560.

Használt férfiruhákat, szőrmeárukat stb. veszek legmagasabb árban, Singer Mátyás, Lujza-utca 3. 1 610

Nevelő

keresetik, 2 ühoz általános müveltséggel, **német nyelvet biró zsidóvallású intelligens fiatal ember 2 havi nyári tartózkodásra.** Jelentkezés **julius 1-én és 2-án Budapesten, Hirschfeld Bélánál Pannonia szálló.** 2248

Fizetek

300 koronát annak, ki biztositótársaság vagy pénzintézetnél, lapkiadóhivatalban vagy fogyasztási adókezelésnél, mint **tisztviselő, számtiszt, ellenőr, felügyelő, hivatalnok,** irodalmaknál, mint **irnok,** vagy **pénztárnok,** gyári-iparvállalatnál vagy épitkezésnél mint **felügyelő, pénztenelő,** malomban vagy nagykereskedésben mint **pénztárnok, pénzbeszedő** vagy **bizalmi férfiu** szerény javadalmazás mellett Budapesten vagy bárhol az országban számomra állást szerezni tud. A magyar és német nyelvet szóban és irásban birom és érettségi bizonyitványnyal rendelkezem. Értesitést kérek e lap kiadóhivatalához **„Szerencse fel“** jelige alatt. Titoktartás biztositva.

Jó házból

való fiu tanulónak felvételik. Schreier Viktor és Társa, Váci-utca 26.

Tanulólányok

fizetéssel felvétetnek. Mme Juliette Kovács miderszalon, Dorottya-utca 9. II. 15619

Kerestetik

egy két ügyes aljvarrónő azonnali belépésre. Szent-királyutca 22. II. 26. Ugyanott eligáns toilettek mintaszerüen készitetnek.

Egy urasági inas,

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen birja, érti alaposan a szobák takarítását, ügyes szervirozó, jó és hosszas bizonyitványokat tud felmutatni, célinus kiilsejü és figyem modorral bir, 25—30 év körül, nőtlen kerestetik egy uriházba, hol a fizetés mellett nagyon szép mellékjövedelme van. Leveleket a kiadó „Mellékjövedelem“ cimen továbbit. 4699

Főkertész,

nős, a legjobb bizonyitványokkal és oklevéllel ellátva, állást keres nagyobb uraságoknál. Cim a kiadóhivatalban. 15504

Egy 35—40 év

körüli komoly nő, ki a házvezetést, szabást, varrást és fésülést értve, egy előkelő háznál azonnal felvétetik, ugyanott egy kézi lovag is felvétetik. Cim: Kigyó-utca 5. Clotild-palota I. em. 6490

Német nevelőnő,

19 éves, kitünő bizonyitványokkal, előkelőbb házban keres állást nagyobb gyermekeshez. Minden kézimunkát ért, éppen ugy szabást és háztartást is. Szives megkeresések Janschik Mihály részére, Molnár-u. 11. alá küldendők. 6910

KINÁLAT.

Mindennemü

fehérvarrást elvállal ezen szakmában kitünő fehérvarrónő. Nyár-uta 6. I. 6. 6072

Balaton-Berény

fürdőben 4 koronáért, fürdőhelik a legnagyobb család egész nyáron. Lakás élelmezés olcsó, Állandó fürdőorvság 1902-ben 1400. Felvilágositással szolgál Fürdőegylet 2303

---

3 darab

teljesen uj rézállé légszesz lámpa felszerelve, továbbá 1 darb kétágu uj a felszerelt légszesz lámpa eladó. Bővebbet a kiadóban. 6482

Eladó

olcsón egy nagy indexkatalógus, 30 cm. magas 500—600 lapból álló vastag szatinirozott és vonalozott könyv. 6890

Házvezetőnőnek

ajánlkozik fiatal özvegy ker. nő. Fő- vagy mindségben már huzamosabb ideig alkalmazva volt és a háztartás minden ágában jártas **szives megkeresseket „B. F.“** jelige alatt e lap kiadóhivatalába kér.

Angol, francia

vagy **németet** alaposan tanitja egy tapasztalt magyar nyelvmester, ki tanulmányait külföldön végezte. Sikere- módszer. Kitünő ajánlatok. Lakás: **Gáspár Bernat, VI. Vörösmarty-u. 51 A., 21. ajtó.**

Egy igen ügyes

masseurnő és hidegvizgyógykezelőnő, ki a szakmájában nagy gyakorlattal bir, ajánlkozik privathazakhoz. Cim: Dob-uta 109, II. em. 208 Gross Fánny.

---

4 darab

használt 1 águ asztali légszesz lámpa olcsón eladó. Bővebbet a kiadóban. 6480

Takarítást

elvállal egész napra egyedülálló nő. Cim: Losoncz-u. 21. II. 35. 15613

Nyolc

gimnáziumot végzett fiu gyermekek mellé ajánlkozik izraelita családhoz vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 16617

Pénzkölcsönt

szerzek városi, megyei, állami tisztviselőknek, iparosoknak, **kereskedőknek,** nyugdijasoknak, kezes nélkül, fizetési előjegyzésre; **vidékieknek is,** gyorsan, diszkréten. Rosenberg, Kerepesi-ut 62. Válaszbélyeg. 15616

Eladó urilak Kispesten, a fővárostól 10 percnyi távolságban, kényelmes közlekedés, tehermentes, az urilak áll: 3 szoba, konyha, éléskamr., fürdő- és cselszoba, nagy kert nemes gyümölcsfákkal és szőlővel. Illetéssel, hivatalnoknaknak nagyon alkalmas, kedvező fizetési feltételekkel azonnal eladó. Bővebbet Kájel János Kispest, Báthory-utca 12.

Szabóné

ügyes, a legkomplikáltabb toiletteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izléssel készit saját lakásán vagy uriházhoz is eljár Vidéki megrendelésekhez a pontos ajlmérték és egy darók beküldése után készitek mindennemü toiletteket. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja Lederer Lipótné, Harsfa-uta 12. fszmt 1. 6935

Telek

Óbudán, a Táborhegyen egy 1000 négyszögöl területü gyümölcsös, igen jutányos árban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6436

Eladó Gödöllőn

2 lakóház együtt vagy külön, közel a vasuthoz, jól jövedelmező állandó lakókkal.

1 szőlő a gödöllői határban, régi termő szőlővel, 1800 □-öl, présházzal. Cim a kiadóhivatalban. 4780

Gyakran

bizonytalanság fogja el az embereket, ha arról van szó, mi volna a legcélszerübb arra, hogy gazdasági viszonyunkat előnyösen változtassuk meg. Legyen az azon esetekben, ha valamit venni vagy eladni, bérelni vagy bérbeadni, negyen az bár birtok, bérház v. telek. Pénzkölcsönvétel vagy pénzkölcsönadás vagy jelzálogkölcsön. Eladása vagy beszerzése régiségek és ritkaságoknak, gyüjteményeknek. Eladása vagy megvétele jóforman alm üzleteknek tan- vagy más intézeteknek, szakiskoláknak és részesedések jól jövedelmező vállalatoknál. Ily és ehhez hasonló esetekben, **bizton és gyors** eredményü, „Budapesti Napló **„apróhirdetései“** nyujtanak.

Gőzcséplőkészletek.

Államvasuti hat, Schuttlewerthat, gazdasági négy, Hofherr Schlédi lóerejüek, kézi- és gőzkifogástalan karba, olcsó árban, kedvező fizetési feltételek mellett teljes jótállással szállittatnak Szücs Ödön által Bajan. 2249

Eladó!

Egy egyemeletesszálloda, vendéglő és korcsma kerttel és minden hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt, egy nagyobb vidéki város-ban, ahol mindenféle hivatalok, birószágok, országos és hetivasárok vannak a városnak óriási vidéke van, ágy nőnek. Kizárva. Csakis komoly vevőknek ad bővebb felvilágositást „K. M.“ jelige alatt a kiadóhivatal. 4098

Kitünő szabásu

ruhákat készit szakmájában tökéletes szabonő. Vidéki megrendelésket is elvállal. Legszebb toilettek a háziruhák 5 frttól feljebb. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

KIADÓ SZOBÁK

Kiadók

a nyári időnyre 140 koronáért: Törökbálinton 2 szoba s konyhából álló lakások. Bővebbet: Wittinger János, Beigelbeck Florián, Dörflinger István, Hermann Mátyás, Hermann András, Lechner József, Fallenbüchel József, Hoch Emil, Gelmár Jakab, Brucker Imre, Josel István, Kimmel Péter, ifj. Fink József, Heller Mihály, Gindert Mihály, Notunagel Márton, Gauland József, Wagner Pál, Führinger György, ifj. Hermann Antal Törökbálinton.

Nyaralók

kiadók, 2 szoba s konyha a nyári időnyre 200 koronáért. Bővebbet: Pettinger János, Rack János, Kümmel József Bunth András, Augusztin József, Jenkovics György, Schneider Fallenbüchel Mátyás Törökbálinton.

Nyaralók:

80 koronáért kaphatnak 1 szoba s konyhából álló lakásokat a nyári időnyre Török-Bálinton. Részletes felvilágositást adnak: Thoma Antal, Perti János, Strasi Márton, Eckstein Herman, Balcer János, Krizsánovits János, Heiller György, Heller Ignácz, Eckstein Hermann, Beigelbeck József, Bürger Márton, Scheirich Ferenc, Thanik András, Schlegl Ferenc, Pink Kasalin, Meichl Antal, Szalezinger Ferenc, Herman Antal, Geszler Mihály, Schlegl József, Bunth Ferenc id. Steiner János, id. Jeell Ferenc, Heller Ferenc, Geschitz Márkus, Szaz Ferenc, Herman Lőrincné, Wolf János, Kriszt Imre, Gigler Jakab, Gelmár Mátyás, Fritzenhann Jakab, Heller Ferenc, Hilbert Antal, Heller Ignác, Kellner Jakabné, Schmidt Károly, Wolf János, Strelli Jakab, Jung Pál, Führinger Jakab, Holl József, Protz Éva, Geschitz József, Führinger J., Czeisz György, Rascher Antal, Kaufler Ignácné, Weigl Ferenc, Weigl Gergely, Heller Mátyás, Schlegl Ferenc Wölkling György Törökbálinton.

Törökbálinton

2 szobából s konyhából álló nyaralók kiadók. A lakások ára a nyári időnyre 160.— korona.

Bővebbet: Bunth István, Schmidt Károly, Nikoletti Mihály, Krizsanovits András, Gindert Ferenc, Gauland József, Nothnagel István, Führinger János, Wittinger Antal, Fink János, Martinkovits János, Szalezinger József, Gauland Lajos, Gauland Rozina Törökbálinton.

Nyári idényre,

Balaton Almádin szebbnél szebb egész idényre 80 frtért kaphatók, Becsák Ferencnél Balaton-Almádin.

Nyári lakások

olcsón kiadók. Részletes felvilágositás kapható: Bunth Gáspár, Gigler Antal, Poszlovszki Antal, Raksányi János, Wölbling Ferenc, Filegi József, id. Jizel Antal, Törökbálinton.

---

3 szoba

a 2 konyhából álló nyári lakások Törökbálinton a nyári időnyre 260 koronáért bérbeadók, bővebbet: Joszt József, Wittinger Mátyás, Feszl János Törökbálint.

A nyári időnyre

kiadók Törökbálinton 100 koronáért 1 szoba s konyhából álló lakások. Bővebbet: Léber Márton, Fallenbüchel József, Keufler Márton, Killi Mihály, Galcsó Tamás, Róthauszky Mátyás, Paxián János, Kriszt Ferencné, Léber Mártonné, Perti József, ifj. Jizeli Antal, Jeschitz József, Bernhardt József, Bunth Antal, Schmidt János, Brandauer Ferenc, Karaffi Ferenc, Czeisz Rokus, Wolf Károlyné, Beimel András, Hutschneider Márton, ifj. Nothnagel István, Domanits András, Fallenbuchel Flóris, Rascher József, Gigler Pál, Krizsanovits Ferenc, Bernhardt József, Loschinger József, Fischer Mátyás, Matics István, Gauland Márton, Joszt József, Fink Henrik, Joschitz Ferenc, Gigler József, Troth Mihály, Küchel Antal, Beigelbeck József, Czeisz József, Scheirich Mátyás, Führinger Lenhardt, Bunth Mihály, Augusztin János, Gigler Ferenc, Korb István, Törökbálinton.

---

70 koronáért

az egész nyári időnyre bérbeadók Törökbálinton, 1 szoba 1 konyhából álló nyaralók. Részletes felvilágositást adnak: Rabermann Károly, Scheirich István, Fallenbüchel Flóris, Wittinger Antal, Schenadek Lőrinc, Killi János, Heszler József, Krizsánovits Jánosné, Bunth István, Bunth Mátyásné, Heffner János, Führinger József, Geszler Lenárdné Törökbálinton.

Butorok.

Divánok, konyhakredencek és többféle butorok eladók. Kerepesi-ut 25. részletfizetésre. Használt butorok vétetnek. Kemnitzer és Vörösmarty-utca sarok, Hunyady-térnél.

Csak 100 korona.

Nálam kapható, ami igen olcsó. **6 személyre való ezüst evőkészlet,** mely a következőkből áll: **6 drb massiv kés, 6 drb massiv villa, 6 drb evőkanál, 6 drb kávéskanál, 1 levesmerő kanál** és **1 tejmerő kanál** fatokkal, minden tiszta ezüst és minden egyes darabon a 3 mjelzés látható. Egyutal értesitem a t. közönséget, hogy mindennemü régi ezüstöt, aranyat és drága köveket veszek és beszerélek ujakra. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **FUCHS DÁVID UTÓDA, Budapest, IV., Váci-utca 19., I. em. 5.**

Veszek

zálogházi cédulát

régi arany ezüst árdit brilliánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.

órás és ékszerész

Kerepesi-ut 2. szám.

Én Csillag Anna

185 cm. órlás hosszu Loroley-hajsmat, az általam feltalált kenőcs ***14 havi használata*** után érlem el. Ezen kenőcs az egyedüli szer a haj apolására, a növés előmozditására, a fejbőr erősitésére, uraknál erős és teljes szakállt növeszt és már rövid idei használat után is ugy a hajnak, mint szakállnak természetes fényt és teltségt kölcsönöz és megóvja ezeket a korai megőszüléstől egész a késő aggkorig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.

Postai szétküldés naponként az összegnek előre való beküldése után vagy utánvéttel az egész világba a gyárból, hova ***minden*** rendelés intézendő.

Csillag Anna

Wien, I., Graben 14.

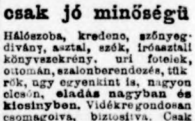

BOR.

Ha kedveli a természetadta tiszta jó bort, tegyen kisérletet nálam. Szállitok vas. uton hordóiman 50 litertől kezdve, kitünő, zamatos fehér bort 40, vöröset 36 fillérért literenkint.

☞ Mintául 5 kgr. postaláda) 3 koronáért bérmentve küldök.

Cim Pauk Ödön, Fiume.

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerek zsebórák és ingaórák olcsón kaphatók

Grünberger Armin Béla

VI. Váci-utca 30. I. em. 23.

Butor

csak jó minőségü

Hálószoba, kredenc, szőnyegdivány, asztal, szék, irószasztal könyvszekrény, uri fotelek, otthonán, szalonberendezés, tükrök, ugy egyenkint is, nagyon olcsón, **eladás nagyban és kicsinyben.** Vidékregondosan csomagolva, biztositva. Csak **VI. Teréz-körut 40. szám Steinberger Manó** butoriparosnál.

Az „ATHENAEUM“ irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent:

Köszöntőkönyv.

Irták:

Laskai Henrik és Rabecz Andor.

Ára közös egészen boritékkal 1 korona 40 fillér.

Tartalmaz verses köszöntéseket gyermekek részére, mindenféle alkalmakra, czélokhoz nagyczélokhoz, mindenféle rokonhoz, barathoz, ismerőshöz, tanitóhoz stb.

Kapható a kiadó-társulatnál Budapesten, VII., Kerepesi-út 54. szám, és minden könyvkereskedésben.

Premier Kerékpárok

legjobb finomabb a világ

Arjegyzék Premierwerke Eger, Csehország

Nyomatott a „Pátria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság kőrtorgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.